

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik LXXXVII., št. 6
junij – rožnik 2004

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
Glavni urednik Janez Černač
Odgovorni urednik Boris Leskovic

Bojan Avbar, Tomaž Burazer,
Franc Černigoj, Romana Erhatic
Širnik, Janez Hartman, Boris
Kryštufek, Marjan Toš

Lektorica in korektorica
Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovca izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.200 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-mailu (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom
odgovorne osebe ZLD/LD, in
fotografije pa v originalu ali na
CD. Pripišite tudi svojo telefonsko
številko.

Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovca
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovstvo.net>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 1000 SIT,
od 15 do 25 besed 1300 SIT,
od 25 do 30 besed 1500 SIT.
Za vsako nadaljnjo besedo 50 SIT.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

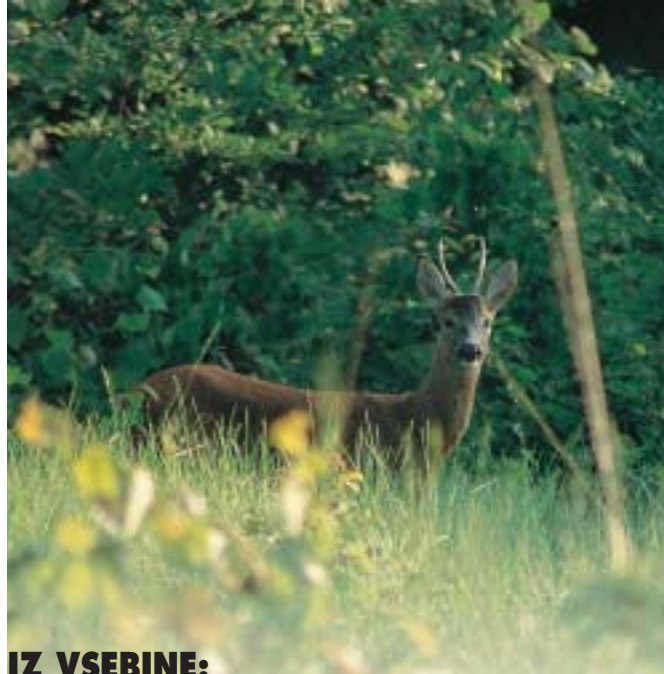

Foto: S. Lavrič – Diana

IZ VSEBINE:

B. Lepičnik:	Lovci, za evropske poslance glasujte z razlogom!	332
Uredništvo:	Nekaj poudarkov iz strategije FACE za volitve v evropski parlament	334
	Povzetek izjav nosilcev kandidatnih list za izvolitev v Parlament EU	334
IZ DNEVNEGA TISKA		336
MNENJA IN KRITIKE		338
P. Šuler:	Čemu naj služijo lovišča s posebnim namenom	338
V. Seidl, M. Dovžan, M. Koračin:	O naši organiziranosti v prihodnje	339
C. Štrumbelj:	Ovrednotiti bomo morali tudi razmerja med rastlinstvom, rastlinojedi, zvermi in človekom	342
A. Globočnik:	Še nekaj o korenitih spremembah pri gospodarjenju z divjadjo	344
B. Pokorny:	Parkljarji in promet	346
I. Ambrožič:	Nemške izkušnje z izkoreninjanjem klasične kuge divjih prašičev	349
O. Bakal:	Obrasli jarki so koristnejši kot čistine ...	352
PO LOVSKEM SVETU		355
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	355
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		356
S. Krobe:	Komu zvoni	356
LOVSKA ORGANIZACIJA		359
M. Toš, B. Leskovic:	Najpomembnejše lovčevorožje je – znanje	359
Uredništvo:	S 13. seje UO LZS	360
J. Dvornik:	Kako prenašati orožje prek državne meje?	361
R. Tomazin:	GL Snežnik bo delovalo v okviru ZGS	361
E. Husu:	Pedagoška dejavnost DSL FJK - Doberdob	362
J. Božič:	Tudi lovci udeleženi v zgodbi o uspehu – na cesti?	362
M. Toš:	Pokol srnjadi v Račjem Dvoru	365
JUBILANTI		366
MLADI PIŠEJO		368
LOVSKI OPRTNIK		369
J. Papež:	Trubadurjeva pesem v Borovski gori	369
J. Mehle:	Veljko Varičak, 75-letnik	370
G. Bolčina:	»Ad hoc« komisija CIC za ocenjevanje trofejev	370
D. Kljajič:	Lovski motivi Jožeta Svetine	371
A. Vrščaj:	Prvi diplomant študija za lovstvo in varstvo narave iz Slovenije	371
	Nove knjige - Enciklopedija lovstva (Encyklopedie myslivosti)	374
M. Erzar:	Kulinarični kotiček	375
V SPOMIN		376
LOVSKA KINOLOGIJA		377
Š. Lutar:	Pripravnik in mentor v lovski kinologiji	377
A. Strajnar:	Pripravljalni tečaj za PZS ptičarjev	377
S. Volarič:	Vzgoja mladega psa ptičarja – temelj poznejše vsestranske uporabnosti	378
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	381

SLIKA NA NASLOVNICI:
Fazan (*Phasianus colchicus*)
Foto: Foto Spring MB

V JUNIJU zakon dovoljuje lov na vso nezavarovano divjad ter na tu navedeno in prikazano divjad. Vendar le, če je odstrel načrtovan, potrjen in lovška organizacija (LD, ZLD, LZS, LGO) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala ali lova ni prepovedala vse leto. Upoštevati moramo tudi sprotne odločbe, ki jih izda Ministrstvo oziroma vladne uredbe.

OPOZORILO

Dvajsetega maja je začel veljati novi Zakon o divjadi in lovstvu, ki pa med členi ne navaja tudi lovnih dob na divjad posameznih vrst. Te bodo določene naknadno s podzakonskim aktom. Lovne dobe po starem lovskem zakonu zato veljajo le do izida podzakonskega akta k novemu zakonu, ki bo določal nove lovne dobe.

Uredništvo

srnjak

divji prašič
(odstrel vodeče
svinje je prepovedan)

Lovci, za evropske poslance glasujte z razlogom!

Z vključitvijo v polnopravno članstvo Evropske skupnosti bomo tudi v Sloveniji 13. junija letos volili naše poslance v Evropski parlament. Lovcem, ki smo sedaj združeni v okviru Zveze evropskih lovskih organizacij - FACE, gotovo ni vseeno, kateri poslanci bodo izvoljeni. Ali bodo ti tudi razumeli in zastopali interese lovstva, načela varstva narave in okolja? V Evropski uniji je zdaj več kot 7 milijonov lovcev, poslancev bo 732, od tega sedem tudi iz Slovenije.

V okviru FACE, v kateri smo slovenski lovci člani že od leta 1993, smo se lovci dogovorili, da se bomo na te volitve še posebno dobro pripravili. Tako smo s pripravami začeli že na skupščini FACE septembra 2003 na Cipru ter nadaljevali marca letos na posvetu v Bruslju. Dogovorili smo se, da bomo vsem kandidatom za poslance posredovali vprašalnik in jih zaprosili, naj na vprašanja odgovorijo. Nosilce kandidatnih list smo še posebej zaprosili tudi za kratke izjave glede njihovih pogledov na lov in lovstvo, ki jih v tej številki tudi objavljamo. Ker pa vsi niso odgovorili v določenem roku, namesto njihovih odgovorov objavljamo nekatere izjave, ki so jih posamezniki iz te stranke povedali ob sprejemanju našega novega lovskega zakona. Sočasno z vprašalnikom smo jim poslali tudi izvod Manifesta FACE, katerega vsebino bomo v celoti ali nadaljevanjih objavili tudi v glasilu Lovec.

Morda bo kdo pomislil in očital, da se preveč ukvarjamo s politiko. Nikakor ne, toda zavedamo se, da lahko naše skupne interese in strokovne rešitve uveljavljamo le s pomočjo politike. Nedolgo nazaj smo ob sprejemanju novega Zakona o divjadi in lovstvu ugotovili, da je še kako pomembno, kdo odloča o usodi lovstva in o drugih vprašanjih, povezanih s širšim naravovarstvom. Povezani v Evropsko unijo bomo prav kmalu občutili tudi pomen predpisov, ki jih bodo sprejemali v Bruslju. Ko se oziramo po političnih strankah, namreč ugotavljamo, da nam recimo niso naklonjene vse »zelene opcije«, čeprav bi to upravičeno pričakovali; nasprotno, nekatere zelene stranke so celo naši najhujši nasprotniki. In to predvsem zaradi njihovega ortodoksnega nasprotovanja lovu. Tako v slovenskem prostoru opazamo, da se posamezne zelene opcije zavzemajo za konstruktivno varstvo narave in lov štejejo za sestavni del

trajnostne rabe naravnih virov (takšno je tudi stališče Svetovne zveze za varstvo narave - IUCN). Druge zelene stranke pa bi, npr., lov ukinile kolikor mogoče hitro, za začetek pa ga vsaj drastično omejile. Seveda je potreben strpen dialog z vsemi političnimi opcijami. Prav gotovo pa je v interesu lovstva, da člani lovske organizacije ne bomo volili kandidatov, ki delujejo v nasprotju z najširšimi interesi lovstva. Zanimivo je, da so glavni nesporazumi med lovci in našimi nasprotniki v tem, da opazno sploh ne poznajo osnovnih zakonitosti življenja, ne priznavajo bistva naravnih procesov, se zelo malo ali skoraj nič ne zadržujejo v naravi, ne poznajo dovolj lovstva, ne vedo, kako široki in pestri sta dejavnost in aktivnost lovcev ter naše lovske organizacije, ne vedo, koliko je za to dejavnost potrebnega izobraževanja, znanja ... Zaradi vsega neznanja in nepoznavanja so ti predstavniki pogosto žaljivi in nestrpni do lovcev. V naših etičnih normah imamo sicer določen in zapisan strpen odnos tudi do takih skrajnežev, vendar jih nikakor nismo dolžni podpirati ob volitvah! Taka so pač načela demokracije. Naša dolžnost je, še posebno ob volitvah, da podpremo zaveznike lovstva in divjadi ter trajnostne rabe narave.

Ob razpravi o novem lovskega zakonu je bilo slišati marsikaj s strani raznih političnih strank, ki so zastopane v državnem zboru. Nekaj o tem je v marčevski številki Lovca napisal že lovski tovariš Zoran Lešnik iz Maribora. Še enkrat si preberite njegov članek, preden se boste odločili, kako in koga boste volili! Velika večina lovcev je novi zakon pozdravila, ker so v njem dobre in napredne rešitve predvsem za divjad, naravo, lovce, kmete in za druge uporabnike prostora. Določene politične stranke, pa tudi del našega članstva pa so prepričani, da zakon ni dober, ker ne daje možnosti tudi za zasebni lov lastnikom zemljišča. Pozabljajo, da je marsikaj za vedno samo še zgodovina, da se ves svet razvija in spreminja; znotraj tega se spreminjajo tudi družbeni odnosi, kar se odraža v pravni ureditvi z zakoni. Naš pristop k urejanju odnosov med okoljem, prostoživečimi živalmi in človekom pomeni pošten, sodoben naravovarstveni pristop. So pogledi in stališča, kjer nikakor ni mogoče sklepati kompromisov, ker bi bili na škodo divjadi in širšega varstva narave! Lovci vemo, da se

pogosto najdemo med vsemi različnimi interesi. Toda zavedamo se, da moramo biti vedno in predvsem na strani divjadi, narave in interesov naravnega okolja, ob vsem tem pa tudi na strani naprednih, naravovarstveno ozaveščenih kmetov, ki gospodarijo na sonaraven način, s katerimi bomo zato le še bolje sodelovali.

Zato se za konec vprašajmo: Kdo nas podpira pri naših prizadevanjih? Kateri so tisti poslanci, ki bi jih lovci radi videli v Strassburgu?

Vsak naj zdaj, ko je novi lovski zakon že uveljavljen in ko je Državni svet RS vložil ustavno pritožbo na za-

kon na Ustavno sodišče RS, temeljito razmisli, katerega predstavnika si želi v Evropskem parlamentu, kateri so tisti kandidati, ki dejansko razumejo vso širino sodobnega lovstva, naravovarstva in tudi lova. Zato predlagam: lovci, pojdite na volišča in glasujte z razlogom. Svoj glas pa dajte tistemu, za katerega ste prepričani, da razume tudi pomen lovstva in naših prizadevanj za ohranjanje naravnega okolja divjih živali in za pestrost samoniklih živalskih in rastlinskih vrst v Sloveniji.

Bojan Lepičnik,
predsednik LZS

POZIV

Ob bližajočih se volitvah v parlament Evropske unije pozivava vse lovce iz Slovenije, naj se v nedeljo, 13. 6. 2004, udeležijo volitev in izrabijo svojo demokratično pravico ter izberejo tistega kandidata, za katerega so prepričani, da bo v največji meri zastopal interese lovstva pri sprejemanju prihodnje zakonodaje in odločitev v procesu razvoja EU, zavedajoč se, da ima evropski parlament sedaj osrednjo vlogo v odnosih do drugih institucij EU.

Če bomo na teh volitvah glasovali vsi slovenski lovci, smo prepričani, da bomo izvolili kandidate, na katere se bomo v novem evropskem parlamentu lahko zanesli!

Za svoje interese navdušite tudi vaše družinske člane in prijatelje!

Pojdite in volite; volite z razlogom!

Bojan LEPIČNIK,
predsednik Lowske zveze Slovenije

Gilbert de TURCKHEIM,
predsednik FACE

Foto: M. Masterl

Nekaj poudarkov iz strategije FACE za volitve v evropski parlament!

»Evropski lovci: glasujte z razlogom!«

FACE in njenih 25 zvez članic je pripravljenih za junijske volitve v EU parlament, tako da bo 7 milijonov lovcev volivcev izvolilo svoje poslance za prihodnjih 5 let.

V začetku junija (od 10. do 13. 6. 2004) bo v vsaki od 25 držav članic razširjena EU glasovalo skupno približno 400 milijonov državljanov. Med njimi bo tudi **7 milijonov lovcev** ter vsaj toliko članov njihovih družin in prijateljev za izvolitev 732 članov prihodnjega Evropskega parlamenta z mandatom do leta 2009!

Razširjena Evropa ni samo velik izziv, temveč tudi izjemna priložnost za lovce in druge zaščitnike narave ter vrstne pestrosti, da vplivajo na prihodnjo politiko EU. FACE od svoje ustanovitve, leta 1977, naprej promovira **lov kot trajnostno rabo narave** znotraj različnih institucij EU.

Da bi bili čim bolj pripravljeni, je FACE oblikovalo predvolilno in povolilno strategijo v obliki načrta, kjer so predvidena vsa opravila in časovni roki za uspešno koordinacijo te pobude s svojimi članicami.

Nekateri elementi te strategije so:

Manifest (dosegljiv tudi na spletni strani v angleškem, nemškem in italijanskem jeziku na naslovu www.face-europe.org), ki pomeni »politično filozofijo« FACE in njenih članic: kaj lovci pričakujemo od EU, še posebno od parlamenta EU, kaj nas skrbi? **Manifest**, ki bo poslan vsem kandidatom za volitve, vsem sedanjim poslancem v parlamentu EU in političnim strankam, vsebuje 10 prednostnih nalog za lovstvo kot orodje za aktivno varstvo in zagotavljanje vrstne pestrosti ter razvoja podeželja.

Vprašalnik bo omogočil vsem kandidatom na volitvah in političnim strankam, ki podpirajo lovstvo in druga vprašanja podeželja, da bodo prepoznavni na tem področju. To bo imelo dvojno prednost: prepoznavanje zaveznikov, ki podpirajo stališča lovcev, in bo hkrati omogočilo FACE, da oblikuje strategijo glede prednostnih vprašanj, ki jih bo to evropsko lovsko združenje poskušalo uveljaviti pri poslancih prihodnjega parlamenta EU.

Usklajeno si bomo prizadevali za **vzpostavitev dobrih odnosov z vsemi novimi poslanci parlamenta EU** takoj po volitvah, ko jih bomo tudi pozvali, naj aktivno sodelujejo v tistih podkomisijah, ki obravnavajo lovska in naravovarstvena področja v parlamentu EU ter da se o teh vprašanjih posvetujejo z nami!

Vsi skupaj se moramo zavedati, da bo izid prihajajočih volitev v parlament EU izredno pomemben za prihodnost lovstva in vrstne pestrosti v evropskem prostoru.

Po večmesečnih pripravah so FACE in njene članice – nacionalne lovske zveze – popolnoma pripravljene za izvršitev te strategije, saj bo izid evropskih volitev odločilen za vse nas!

Če še enkrat strnemo: priporočilo vsem 7 milijonom evropskih lovcev je:

»Pojdite in volite, volite z razlogom!«

Povzetek izjav nosilcev kandidatnih list za izvolitev v Parlament EU za glasilo Lovec

Dr. Miha Brejc:

Kot velik ljubitelj narave se zavedam pomena ohranitve naravnega okolja. Že v otroštvu in mladosti sem se pri tabornikih, pod vodstvom Pavla Kunaverja, spoznaval s čudovitim svetom gozdov in planin. Pri tem sem spoznal, kako pomembno je delo lovskih družin pri ohranjanju okolja. Zelo podpiram lovsko skrb za živali in gozdove, hkrati pa menim, da bi morala skrb za okolje v večji meri prevzeti celotna družba. Slovenija ima čudovito pokrajino. Ker si želim, da bi v njenih lepotah še dolgo uživali tudi moji vnuki, si bom še naprej prizadeval za spodbujanje dobre ekološke prakse, ki jim bo to omogočila. Verjamem, da mi boste pri tem s svojimi prizadevanji pomagali tudi slovenski lovci.

Jelko Kacin:

Verjamem, da za človeka pomenijo svoboda, pravica do dela oz. socialna varnost in srečna družina tiste najvišje vrednote, o katerih sanja vsak, ko slika zadovoljno prihodnost. Vam, lovcem, in nam, ribičem, ter številnim drugim prijateljem in ljubiteljem čistega okolja in narave pa visoko vrednoto in kakovost življenja omogoča tudi skrb za rastlinski in živalski svet. Nasprotno, ob zavedanju naše minljivosti moramo misliti na generacije, ki bodo prišle za nami.

Tudi jaz se zavedam vaše skrbi za ohranjenost čistega naravnega okolja in jo spoštujem, zato sem vas tudi odločno podprl v vaših prizadevanjih, da bi dobili takšen zakon o divjadi in lovstvu, ki bo omogočil nadaljevanje vašega dela kot ene izmed največjih in najbolj žlahtnih nevladnih skupin slovenske civilne družbe. Menim, da se s tem, da je divjad državna lastnina, ohranja temeljna skrb in odgovornost za ta del naše naravne dediščine in naravnih vrednot. Odločitev, da podprem ohranitev obstoječih lovskih organizacij, zame ni bila pretirano težka, saj gre za pri lovskih družinah in Lovski zvezi Slovenije, kot naslednici Slovenskega lovskega kluba, za več kot 95 let dolgo tradicijo, pri gojitvenih loviščih pa tudi za skorajda 60-letno zgodovino delovanja, in to v časih, ko se je poleg skrbi za divjad in okolje bila tudi bitka za slovenstvo. Vse, kar je v vseh teh desetletjih gojila, gradila in izpolnjevala lovska organizacija na povsem prostovoljni osnovi, je treba spoštovati in ohranяти, hkrati pa moramo še bolj krepiti naravovarstvene vsebine in izzive, s katerimi se sooča slovensko lovstvo.

Pri vašem delu vam želim obilico strpnosti, dobrega medsebojnega sodelovanja in širokih vizij prihodnosti za ohranitev pravičnega odnosa do Narave in do ljudi. Moramo videti posamezna drevesa in gozd v celoti! Tudi zunaj meja naše domovine se bi želel truditi delovati v vaši (naši) smeri ter podpirati vašo prizadevanja.

Dr. Alja Brglez:

Se zelo zavzema za razvoj podeželja, vrstno pestrost in preudarno rabo naravnih virov.

Avreljo Juri:

Ne podpiram lova, ker je del lova tudi užitek ob prekinitvi življenja in užitek v »trofejaštvu«, sicer pa priznavam, da je lov tudi oblika trajnostne rabe naravnih virov. Menim pa, da mora divjad ostati državna lastnina, lovska pravica pa pripa-

dati Republiki Sloveniji, ki jo tudi podeljuje. Z ustrezno rabo lova se ohranjajo, varujejo in izboljšujejo habitati prostoživečih živalskih vrst. Za zagotavljanje ekološke, socialne in gospodarske funkcije divjadi naj še naprej skrbijo lovske organizacije, saj so z dosedanjim delom dokazale, da so za opravljanje teh nalog ustrezno usposobljene. Člani in članice lovske družin s svojim prostovoljnim delom in s skrbjo, da se ohrani naravno ravnovesje živali v naših gozdovih ter z vlaganjem vseh pridobljenih dohodkov nazaj v lovišča, prispevajo k uresničevanju interesa države in njenih prebivalcev.

Mag. Franc But:

Menim, da sem kot Minister MKGP in kot pogajalec z EU še pred vstopom Slovenije v EU pokazal, da me vsa vprašanja, ki so postavljena v vprašalniku, še kako zanimajo. Ocenjujem, da smo pri tem naredili tudi bistvene pozitivne premike. Imamo samo en svet in eno naravo, ki jo moramo zapustiti znanjem čim bolj neokrnjeno. Vsak razvoj mora biti trajnosten oz. v luči tega cilja. Vedno sem zastopal stališče, da je okolju prijazno kmetovanje edina prihodnost, zlasti še za majhno Slovenijo. V tem lahko vsi skupaj iščemo tržne priložnosti. V mojem mandatu ministra sem uvedel posebne podpore za sobivanje z velikimi zvermi in dodatke k subvencijam, če je neko območje v parku. Zelo se strinjam, da bi morala zakonodaja EU glede varstva živali temeljiti na objektivnih in merljivih določilih. Kadar se odloča o tako pomembnih vprašanjih, je na eni strani treba imeti dejansko stanje v naravi in na drugi strani objektivnost vrednotenja. Le na tak način so lahko sprejete odločitve primerne za prostor. Podpiram usmeritve IUCN o trajnostni rabi narave. Posamezne države imamo specifične probleme, ki so lahko tudi priložnosti, če jih primerno rešujemo. Lep primer so velike zveri v Sloveniji. Načelo subsidiarnosti bi bilo tukaj zelo na mestu. Moje osebne, večletne izkušnje pri sodelovanju s kolegi v EU kažejo, da je skupne pomoči premalo. Menim, da sta odgovornost in zavest človeštva tako napredovala, da smo sploh lahko prišli do zavarovanih območij Natura 2000. Vendar pa morajo tudi zavarovana območja prebivalcem zagotavljati obstoj in razvoj. Ne smejo biti le breme in zbir raznih prepovedi, pač pa naj bi bila tudi razvojna priložnost; slednje, opažam, praviloma izostane. Navadno vse ostane pri prepovedih. Vse v povezavi z lovom me zanima, a žal nisem lovec niti ribič. Menim, da je lov v razumnih in strokovnih mejah soustvarjalec ravnovesja v naravi in prostoru. Lov je tradicionalno star, kakor je staro človeštvo. Morda je vidik lova zaradi prehranskih potreb dandanes manjši, je pa lovec še vedno pomemben člen v okolju. Pomembna sta izobraževanje lovcev in osebna zavest, da morajo delovati usklajeno in v sodelovanju z naravo. Lovski zvezi Slovenije želim veliko uspeha pri njeni dejavnosti! Če bom izvoljen kot poslanec EU, boste v meni imeli zaveznika in partnerja, na katerega se boste lahko vedno obrnili. V parlamentu EU sem pripravljen zastopati tudi vaša stališča.

Mag. Alenka Paulin:

Menim, da je ohranitev podeželja pomemben dejavnik skrbi za ohranitev naravne dediščine tudi v Sloveniji. Kar zadeva podporo vrstni pestrosti, sem prepričana, da lov (ga je obkrožila med drugimi dejavnostmi, ki so še naštetje – op.) ne prispeva k varstvu naravnih virov. Je dejavnost, ki jo je treba omejiti in v prihodnosti prepovedati; še posebno trofejni lov. Glede zakonodaje EU, ki zadeva varstvo živali, menim, da danes žal temelji na povsem poljubno določenih »kvotah« za izločitev, še posebno na področju lova. Glede medsebojne pomoči (subsidiarnosti) za varstvo živali v UE menim, naj

bi odvečnega števila živali ne pobili, ampak bi se morali domeniti z drugimi državami, da bi jih preselili drugam ali da bi organizirali zavetišča z obliko mednarodnega financiranja; kot skupni projekt EU. Glede tradicionalnih podeželskih dejavnosti menim, naj potekajo v skladu z načeli trajnosti samo v takšnem obsegu, da ne rušijo ciljev, določenih v Naturi 2000. Ne podpiram lova, ker z lovom ne skrbimo za ohranitev živalskih vrst in okolja, ampak ga štejem za dejavnost nasilnega posega v naravno ravnovesje med živalskimi vrstami. Zato se zavzemam za njegovo omejitev, predvsem pa za prepoved trofejnega lova. Lovci bi morali sami poskrbeti za preprečevanje nepotrebnih krutosti (odstrel psov in drugo) s strani posameznih lovcev, učinkoviteje bi morali preprečevati krivolov ter odpraviti trofejni lov (nesprejemljiv je lovski turizem). Te oblike lova ne sodijo k prizadevanjem za ohranitev narave, ampak zame pomenijo načrtno izživeljanje nad živalmi. Le odklonilen odnos do lovskega turizma s strani Lovske zveze Slovenije, torej stališče proti, bi zelo povečalo ugled lovcev in omogočil sodelovanje z naravovarstveniki.

Zmago Jelinčič:

V naravi je že tako, ali si lovec ali si plen. Zagotovo je lov osnovna prvina človeškega bivanja, ki je pripeljala človeški rod tako daleč, da se danes, ko lov ni več potreben za preživetje družine, rodu in rase, ukvarja z lovstvom. Lovstvo pa je širina, ki v sebi združuje varovanje in ohranjanje narave ter različnosti njenih živalskih, pa tudi rastlinskih vrst. Lovstvo skrbi za pravilno uravnovešeno različnost v naravi, za preživetje živali v primerih naravnih ujm, hudih zim, poseb ali suš; zgolj v manjši meri gre tudi za lov v ozkem pomenu besede. Pa tudi ta mora biti. Treba je skrbeti za zdravstveno stanje živalskih vrst, za odstranjevanje genskih napak, ki se dandanes pojavljajo zaradi »onesnaženosti« življenjskega okolja v vedno večji meri, zanemarljiv pa tudi ni gospodarski pomen lova. Zdajšnji visoki turizem lahko s lovom prinese kar precejšnje koristi, obenem pa se ga lahko izkoristi tudi za naravovarstvene naloge. Vedno bolj se razvija tudi tako imenovani fotolov z raznimi vrstami kamer in fotografskih pripomočkov, kar pa bi bilo brez urejenih lovišč, primerne staleže divjih živali v naši naravi, predvsem pa brez skrbi lovcev in lovske zveze nemogoče. Brez njih in njihovega dela bi bili prikrajšani za marsikatero resnico in vedenje o živalskem svetu in narava bi nam bila še bolj tuja, kot je že večini od nas. Zato se mi zdijo bedasti in nenaravni pozivi k odpravi lova, ki jih lahko slišimo iz ust samoimenovanih naravovarstvenikov, ki s takimi izjavami le dokazujejo, da jim narave ni mar, še manj pa da jo poznajo in razumejo.

Dr. Leo Šešerko:

Prepričan sem, da bi lahko kot član LZS in kot okoljevarstvenik s številnimi izkušnjami o delovanju evropskih institucij zelo dobro zastopal lovstvo v evropskem parlamentu. Vem, da slovensko lovstvo bremeni veliko stvari. V vseh teh vprašanjih bi lahko skupaj našli primerne odgovore v evropskem okolju. Poudarek bi bil na okoljevarstvu, visoki lovski kulturi spoštovanja in varstva živali, odklanjanju in preganjanju ekscesov pri posameznih lovcih, razvijanju alternativnih oblik, kot je fotolov itn. Vse to so tiste poti, ki se v Sloveniji že nakazujejo in se bodo jutri še mnogo bolj uveljavile.

Pripis uredništva:

Zaradi poznega roka za vložitev kandidatnih list, ki je sovpadal z zaključkom redakcije, nismo uspeli dobiti izjav tudi Lojzeta Peterleta, Mihaela Jarca, Darje Lampe in Marjana Poljšaka.

NARAVA TERJA NAŠE SPOŠTOVANJE

Mesečnik – Goriška, marec 2004. – V časniku smo lahko brali zanimiv pogovor z **Dušanom Jugom** in **Iztokom Humarjem**. Oba povsem različno odgovarjata na vprašanje, ali je z odstrelom mogoče urejati populacijo zveri. Medtem ko je prvi (lovec, predsednik Komisije za veliko divjad in zveri LZS) prepričan, da ima narava v vzpostavljanju ravnovesja omejene možnosti, pa drugi ('znani borec poroti lovu in zapriseženi zagovornik naravnega sobivanja') pričakuje, da bo prišel čas, čeprav šele čez milijone let, ko bodo 'divje živali razvile svoje čute tako, da bodo uspešno bežale pred puško, ki je skrita neke na preži' ... Obema pa je skupno, da sta zagovornika naravnega sobivanja, kakor koli že to različno razumeta.

Z **Iztokom Humarjem** posredno polemizira tudi **Andrej Levčnik** (Nedeljski, 11. 4.). Pri tem se sklicuje na **dr. Sigrida Schwenka**, lovko, profesorico na bamberski univerzi, ki pravi, da takšno mnenje ni posledica samo romantiziranja in idealiziranja narave, temveč je predvsem posledica spremenjenega odnosa do smrti. »Zaradi naraščajočih možnosti moderne tehnične družbe se je v zavesti sodobnega človeka ugnedila misel, da človek zmore vse. Edino pri smrti ni tako ... Skoraj nihče v mestih ne umira doma, temveč na klinikah in v bolnišnicah, ne pa v krogu svoje družine, kot je bilo nekdaj. Zato v naši zavesti ni več dejstva, da življenja brez smrti ni in da je vsak, ki živi, prisiljen tudi 'ubijati', da bi lahko sam preživel.«

PSI RAZTRGALI ENAJST SRN

Večer, 10. 4. (Marjan Toš). – Psi raztrgali enajst srn, je uvodni stavek poročila. Lovci so zaskrbljeni zaradi pokola, ki se je zgodil na pomanjkljivo ograjenem zemljišču, ki je v lasti škofjskega gospodarstva Rast, kjer so bile srne lahek plen za potepuške pse. Nekaj dni pozneje je isti časnik poročal o protestu krajanov Vinarja. »Podoba poginulih srn dovolj prepričljivo opozarja na nujnost sprememb in ukrepanja,« so menili krajanje.

Na spuščene in klateške pse ter pomor srnjadi opozarjajo tudi ptujski lovci in od drugod.

Priba ali vever

Foto: M. Cerar – Diana

ZA BOLJŠE SOŽITJE MEDVEDA S ČLOVEKOM

Delo, 3. 4. (Tomaž Branc). – Zavod za gozdove Slovenije je na podlagi sprejete Strategije upravljanja z rjavim medvedom pripravil projekt z naslovom Ohranitev rjavega medveda v Sloveniji, ki poteka v okviru programa Life pod okriljem Evropske unije. Njegov cilj je dolgoročno ohranitev medveda in njegovega okolja ter zagotovitev sobivanja s človekom. Projekt bo končan avgusta 2005.

KAKŠEN PARK SI ŽELIMO?

POP TV, 12. 4. – »Denacionalizacijska zgodba, povezana s Triglavskim narodnim parkom, se začne znova,« so poročali na POP TV. »Radovljiška upravna enota je namreč izdala posebno poročilo, v katerem se zavzema za vrnitev poključskih gozdov v naravi. Na podlagi poročila naj bi v kratkem izdala tudi odločbo. Za hitrejšo vračanje cerkvenih gozdov se je zavzel tudi nadškof Rode.

Katja Roš je v Delu poročala o željah po širitvi meja Triglavskega narodnega parka. Nekaj vasi nad Baško grapo bi se nam-

reč rado vključilo v park, trentarsko Duplje pa hoče ven. Ali drugače povedano: ene bi park oviral v razvoju, drugi, zlasti odmaknjeni kraji, pa želijo biti v njem.

Gorenjski glas je poročal, da se v Lovski zvezi Slovenije ne strinjajo z določbami predlaganega zakona o Triglavskem narodnem parku, ki območje, na katerem ne bi bilo lova, razširja na 42 tisoč hektarjev. »Prepoved lova v parku je najbolj konzervativna, pasivna in preživela oblika varstva divjadi. Ne želimo si parka, ki bi bil vir kužnih in zajedavskih bolezni, temveč park z vitalno in zdravo populacijo divjadi, ki bo Sloveniji v ponos,« je med drugim dejal **Dušan Jug**, predsednik Komisije za veliko divjad in zveri.

MLADIH LOV NE ZANIMA?

Dolenjski list, 8. 4. (Mirjam Bezek - Jakše). – Novi starešina LD Smuk Semič **Brane Štublar** je med drugim, povedal, da je od 101 člana večina starejših od petdeset let. Z obžalovanjem je ugotovil, da med mladimi ni velikega zanimanja za lovstvo. Zakaj? Najbrž tudi zato, ker se morajo tisti, ki želijo postati lovci, precej izobraževati, pa tudi stroški niso zanemarljivi.

S plačilom koncesije državi pa bo lov še dražji.

USTAVNA PRESOJA LOVSKEGA ZAKONA

Delo in drugi mediji, 15. 4. – Državni svet je od ustavnega sodišča zahteval presojo ustavnosti in zakonitosti Zakona o divjadi in lovstvu. Sklep je podprlo 32 od 35 navzočih svetnikov. Pobudo za presojo ustavnosti 20 členov zakona je svetnikom predlagal **Jože Ilc**, ki je zlasti ostro kritiziral dejstvo, da so pri oblikovanju lovišč povsem izključeni lastniki kmetijskih in drugih zemljišč.

SPOMLADANSKE OČIŠČEVALNE AKCIJE

Vestnik MS, Večer, RA Maribor, Primorske novice, 15. 4. – Številni lovci so v sodelovanju s turističnimi društvi, gasilci, šolskimi otroki in drugimi sodelovali v spomladanskih očiščevalnih akcijah na območju Moravskih Toplic, Krčevine, Počehove, Košakov, Jarenine, Radencev idr. V občini Sveti Jurij ob Ščavnici so čistili melioracijske jarke, čeprav so tudi nasprotniki takšnega čišče-

nja. LD Rižana je ob svetovnem dnevu voda organizirala obvezno čistilno akcijo, ki so jo domiselno poimenovali Gozd ni kanta za smeti; zbrali so 11,2 tone raznih odpadkov, vse od najlonskih vreč do odslužnih televizorjev. V LD Cirkovci so zbrali 4 tone smeti, v LD Rače pa so z vsakršnimi smetmi napolnili kar pet kesonov.

ZAKLAD PTIČJE RAZNOVRSTNOSTI

Delo, 28. 4. (Barbara Hočevar). - Bralce Lovca je gotovo zanimal daljši sestavek z naslovom Zaklad ptičje raznovrstnosti. **Eva Vukelič** iz Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije nam je postregla z zanimivimi podatki o ptičjem svetu na Ljubljanskem barju. Tam gnezdi več kot sto vrst ptic, med njimi tudi take, ki živijo še redkokje v Sloveniji ali so ogrožene po vsem svetu (denimo kosci). Zanimivo je tudi tole priporočilo: Če hočemo biti opazovalci ptičjega sveta, se moramo zadrževati na urejenih poteh, sicer utegnemo pregnati ptice!

Mladina (Jure Trampuš) je 19. 4. objavila daljši članek z naslovom Boj za naravno dediščino, v katerem piše o pasteh postavljanja vetrnih elektrarn v Volovji rebri. Postavljanje teh naprav bi po mnenju pisca uničilo »nacionalno naravno dediščino prve kategorije«. To je namreč pomemben habitat številnih rastlinskih in živalskih vrst.

Simona Fajfar je v Delu poročala, da bo iz treh gojitvenih lovišč – GL Snežnik - Kočevska Reka, GL Medved - Kočevje in GL Žitna Gora – nastalo eno veliko gojitveno lovišče, ki bo merilo okrog 80.000 hektarov. Direktor Snežnika **Robert Tomazin** je med drugim dejal, da je takšna izločitev ustrezna in primerna tudi zato, da bo Snežnik prvenstveno gozdarsko in lesno proizvodno podjetje.

V minulem mesecu je bilo več občnih zborov in družabnih srečanj lovskih družen. Na Občnem zboru LD Radenci so se lovci lahko pohvalili, da so v 2 letih usposobili lovski dom, spomnili pa so se tudi pred nedavnim umrlega upravnika doma **Franca Orgoliča**. Člani LD Videm so pripravili tradicionalno družabno srečanje z naslovom Občan strelja, kar je pomenilo, da je na glinaste golobe lahko streljal

vsak občan Občine Sveti Jurij, ki je to želel. Člani LD Polzela so na Občnem zboru med drugim ugotavljali, da se je povečalo število povožene živali. Zanimiva je bila bazenska lovska razstava na Kapli pri Kozjaku; največ zanimanja so pritegnile zavarovane živali, kot so pegasta sova, gozdni jereb, detel, veliki kljunč, kragulj, postovka in skobec. Tudi lovci v radeljski občini so na razstavi z bogatim slikovnim gradivom in pisano besedo predstavili živali plenilce, s posebnim poudarkom na njihovi koristnosti pri vzdrževanju ravnotežja in drugih funkcij v naravi. Dolenjski list (**Drago Rustja**) je poročal o račniku v Senušah pri Krškem, ki so ga odprli pred šestimi leti in s katerim so lovci hoteli urediti okolje, v katerem se divje race počutijo domače.

Milan Glavonjič je v Slovenskih novicah poročal, da slab kilometer od Velikih Lašč stalno hlačajo medvedi; doslej so se postavljali le na ogled, nekega večera pa je lakota zvalila medveda na urejen vrt učiteljice **Silve Cimerman**. Medved se je pojavil tudi pri Maroltovih na Novem potu, ob Cerknškem jezeru pa so videli medvedko z mladiči. Na povsem drugačen način pa se je lovska sreča nasmešnila lovcu **Marjanu Primožiču**, članu LD Zemon, ki je – seveda z dovoljenjem – streljal na medveda z visoke preže v Dietu, kraju ob gornjem toku reke Reka.

V časnikih smo lahko prebrali tudi vesti o kraji v lovskem domu v Bakovcih, o lovskem muzeju v Dobovi, o divjem lovu in še o marsičem.

STEKLIŃA NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 30. aprila 2004 je bilo iz območja 33 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 55 živali.

Odsek za virologijo na Inštitutu za mikrobiologijo in parazitologijo Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani je pregledal 31 lisic, 8 psov, 5 mačk, 3 glave govedi, kuno, 2 jazbeca in 5 glav smjadi.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena pri nobeni živali.

Primož Košir, dr. vet. med., svetovalec III, VURS

GIBANJE GAMSJIH GARIJ

V času od 1. januarja do 31. marca 2004 je bilo po podatkih lovskih organizacij najdenih poginulih ali odstreljenih skupno 64 gamsov in 3 kozorogi. Ugotovljeno število primerov po posameznih območjih je naslednje:

TRIGLAVSKI NARODNI PARK – LUO Triglav: skupno 8 gamsov in 2 kozoroga

Revir Vrata:

1 gams, neugotovljivega spola in starosti – pogin
1 gams, kozel – 3 leta – pogin

Revir Kriški podi:

1 gams, kozel – 3 leta – odstrel
1 kozorog, kozel – 7 let – pogin

Revir Krma:

1 gams, kozel – neugotovljive starosti – pogin
1 gams, kozel – 6 let – pogin

Revir Jalovec:

1 gams, koza – 5 let – odstrel
1 gams, koza – 11 let – pogin
1 gams, koza – 16 let – odstrel
1 kozorog, kozel – 12 let – odstrel

ZLD GORENJSKE – KRANJ: skupno 14 gamsov

Lovska družina Stol:

1 gams, kozel – 6 let – pogin
1 gams, kozel – 2 leti – odstrel

Lovska družina Jesenice:

1 gams, kozel – 3 leta – pogin
1 gams, kozel – 1 leto – pogin

Lovska družina Stara Fužina:

1 gams, kozel – mladič – odstrel
1 gams, koza – 7 let – odstrel
1 gams, koza – 17 let – pogin
2 gamsa, kozla – 3 leta – odstrel
1 gams, kozel – 4 leta – odstrel
1 gams, kozel – 5 let – pogin
1 gams, kozel – 6 let – odstrel

Lovska družina Kranjska Gora:

1 gams, kozel – 12 let – pogin
1 gams, kozel – 2 leti – pogin

ZLD GORICA – NOVA GORICA: skupno 31 gamsov in 1 kozorog

Lovska družina Soča:

1 gams, koza – mladič – odstrel
1 gams, kozel – mladič – odstrel
1 gams, kozel – 1 leto – odstrel
1 gams, kozel – 2 leti – odstrel
2 gamsa, kozla – 8 let – odstrel
3 gamsi, koze – neugotovljive starosti – odstrel

Lovska družina Čezsoča:

1 gams, koza – 7 let – odstrel

Lovska družina Tolmin:

2 gamsa, kozla – mladiča – odstrel
1 gams, kozel – 3 leta – odstrel
1 gams, kozel – 4 leta – odstrel
1 gams, kozel – 7 let – odstrel
1 gams, kozel – 8 let – odstrel
1 gams, kozel – 10 let – odstrel
1 gams, koza – 3 leta – odstrel

Lovska družina Bovec:

1 gams, kozel – mladič – odstrel
1 gams, kozel – neugotovljive starosti – pogin

1 gams, kozel – 2 leti – odstrel
1 gams, kozel – 3 leta – odstrel
1 gams, kozel – 6 let – pogin
1 gams, koza – 2 leti – pogin
1 gams, koza – 6 let – odstrel
1 gams, koza – 6 let – pogin

Lovska družina Ljubinj:

1 gams, kozel – 3 leta – odstrel

Lovska družina Log pod Mangartom:

1 gams, kozel – mladič – odstrel
1 gams, koza – mladič – pogin
2 gamsa, kozi – neugotovljive starosti – odstrel

Lovska družina Drežnica:

1 kozorog, kozel – 10 let – pogin

SAVINJSKO-KOZJANSKA ZLD – CELJE: skupno 2 gamsa

Lovska družina Luče:

1 gams, kozel – 5 let – pogin

Lovska družina Mozirje:

1 gams, koza – mladič – odstrel

GOJITVENO LOVIŠČE PRODI

– RAZOR: skupno 1 gams

1 gams, koza – 5 let – pogin

KOROŠKA LOVSKA ZVEZA – DRAVOGRAD: skupno 8 gamsov

Lovska družina Bistra:

1 gams, koza – mladič – pogin
1 gams, kozel – 1 leto – odstrel
1 gams, kozel – 2 leti – odstrel
1 gams, kozel – 7 let – pogin
1 gams, koza – 1 leto – pogin
1 gams, koza – 5 let – pogin
2 gamsa, kozi – 9 let – pogin

Spolno razmerje obolelih živali pri gamsih je 39 kozlov in 24 koz ter 1 gams neugotovljivega spola, pri kozorogih pa 3 kozli.

Obolelost po starostnih kategorijah je naslednja:

gams mladič – 10 živali
gams, 1-leten – 4 živali
gams, 2-leten – 6 živali
gams, 3-leten – 9 živali
gams, 4-leten – 2 živali
gams, 5-leten – 5 živali
gams, 6-leten – 6 živali
gams, 7-leten – 4 živali
gams, 8-leten – 3 živali
gams, 9-leten – 2 živali
gams, 10-leten – 1 žival
gams, 11-leten – 1 žival
gams, 12-leten – 1 žival
gams, 16-leten – 1 žival
gams, 17-leten – 1 žival
gams, neugotovljive starosti – 8 živali
kozorog, 7-leten – 1 žival
kozorog, 10-leten – 1 žival
kozorog, 12-leten – 1 žival

3. 5. 2004

Simon Pleško, univ. dipl. biol.

Dodatek:

V poročilu za celotno leto 2003 so (zaradi zapoznelih podatkov) izpadli trije garjavi gamsi iz LD Bistra:

1 gams, koza – mladič – odstrel;
1 gams, kozel – mladič – odstrel in
1 gams, koza – 6 let – odstrel.

Čemu naj služijo lovišča s posebnim namenom

Neposredna povoda za moja razmišljanja sta bila članek Cirila Štrumblija v lanski 10. številki naše revije, ki obravnava nastanek in vlogo tako imenovanih gojitvenih lovišč, in sprejem novega lovskega zakona, ki odpira nove dileme in možnosti, da slovensko lovstvo temeljito razmisli o mestu in vlogi lovišč s posebnim namenom (kot jih po novem imenuje zakon). Sicer pa me ta vprašanja zaposlujejo že dalj časa in čas je, da se začnejo resni pogovori o tem, zakaj, čemu in koliko teh lovišč potrebujemo.

Govorimo torej o loviščih, ki smo jih desetletja poznali kot gojitvena lovišča, katerim je po novem zakonu treba prišteti tudi doslej naši lovišči LZS - Žitna gora pri Kočevju in Ljubljanski vrh nad Vrhniko. Čeprav je delež omenjenih lovišč glede na lovno površino, na katerih opravljajo svojo dejavnost, razmeroma skromen, pa njihov pomen o primerni opredelitvi njihovih nalog postane še kako pomemben za vse slovensko lovstvo in seveda tudi za ohranitev divjadi in njihovega okolja. Gojitvena lovišča morajo, če naj opravičijo svoj obstoj, prav gotovo glede na profesionalni način upravljanja, postati vzorčna lovišča, iz katerih bi slovensko lovstvo lahko črpalo znanje in izkušnje za svojo dejavnost.

Zakon o divjadi in lovstvu na kratko določa naloge teh lovišč ter jim daje tudi novo ime. V vsem besedilu zakona, ki se nanaša na lovišča nasploh, so lovišča s posebnim namenom obravnavana pred lovišči, s katerimi upravljajo lovske družine, čeprav slednje gospodarijo skoraj na devetdesetih odstotkih vseh lovnih površin v Sloveniji. Če je

zakonodajalec s tem vrstnim redom želel poudariti pomen in vlogo teh lovišč, je zato treba natančno opredeliti njihovo vlogo. Po zakonu se ta lovišča oblikujejo v najbolj ohranjenih in značilnih naravnih okoljih z namenom opravljanja posebnih nalog s področja ohranjanja in usmerjanja razvoja populacij divjadi in njenega življenjskega okolja.

Ob taki definiciji nalog lovišč s posebnim namenom se takoj postavlja vprašanje, ali ta lovišča, taka kot so in tako organizirana kot so, lahko zadovoljijo nalogam, ki jih določa zakon. O tem ima lahko vsak svoje mnenje, a moje prepričanje je, da ne. Zato je sedaj čas, da bi vsestransko presodili možnosti za delo teh lovišč in da bi s skupnimi naporii našli oblike in vsebine, ki bodo ustrezale zahtevam zakona in ki bodo dejansko koristile slovenskemu lovstvu kot celoti. Nesporno je, da je to temeljni razlog, ki ga zasleduje Zakon. Za uspešno delo teh lovišč mora biti torej zainteresirano vse slovensko lovstvo, saj naj bi bilo

usmerjeno v njegovo korist. Zato morajo pri oblikovanju vsebine dela in pri njihovi novi organiziranosti sodelovati vsi lovci oziroma njihova skupna organizacije in ne le tisti, ki v teh loviščih delajo poklicno.

Če naj imajo ta lovišča svoj »raison d'etre«, torej, če naj bo njihovo oblikovanje in delo smiselno, morajo postati središče strokovnega in raziskovalnega dela v lovstvu, naravni poligon za vse slovensko lovstvo. Naloge in organiziranje teh lovišč bo treba čim prej ponovno določiti. Ne smemo pozabiti, da so bila nekatera od njih ustanovljena pred več kot petdesetimi leti v povsem drugačnih okoljskih in družbenih razmerah in ob vse drugačnem stanju divjadi in vedenju o njenih življenjskih navadah in potrebah. Naloge, ki so bile tem loviščem namenjene takrat, ne morejo veljati še v 21. stoletju. Pri oblikovanju vsebine dela teh lovišč bi bilo povsem napačno, če bi jih opredelili pavšalno, enako za vsa lovišča. Če naj se redefinicije nalog lovišč s posebnim namenom lotimo resno, morajo biti naloge opredeljene za vsako lovišče posebej, pač glede

na okolje, v katerem lovišče je in glede na vrste divjadi, ki v njem živijo. Nujna je torej specializacija teh lovišč. Tako bi na primer neko lovišče obravnavalo predvsem problematiko jelenjadi, drugo npr. velikih zverí, zatem gamsa, male divjadi in podobno. Gre torej za določitev (definicijo) zelo konkretnih nalog vsakega posameznega lovišča, kar je nujno, če naj bi v njem dosegali dovolj visoko raven strokovnega dela. Pri tako natančnem opredeljevanju nalog posameznih lovišč bi se tudi kmalu pokazalo, katero lovišče je res potrebno, katero je odveč in če morda na katerem območju manjka. Tudi tako je vendarle že enkrat treba opraviti inventuro in »si naliti čistega vina«! Najslabše, kar lahko v tem trenutku doleti slovensko lovstvo, je, da ne storimo ničesar, da se prepustimo inerciji in da kot doslej problem teh lovišč rešujemo s prehodnimi določbami in da v neskončnost podaljšujemo obstoječe stanje.

Nova vsebina dela teh lovišč terja tudi drugačno organiziranost

in bolj stabilno financiranje. Zdajšnje »gostovanje« pri Zavodu za gozdove Slovenije, ki je podobno nekakšnemu podnajemniškemu razmerju, ne vodi k uspehu. Zavod za gozdove ima svoje naloge, svoje probleme tudi s financiranjem, tako da mu bodo ta lovišča verjetno bolj v nadležno breme kot v veselje. Pri strokovnem delu ne moremo pričakovati uspehov ob večnem pomanjkanju sredstev, kjer je glavna skrb vodstva Zavoda zagotavljanje sredstev za preživetje in kjer so lovišča s posebnim namenom postranska dejavnost tega Zavoda.

Zato bi bilo treba lovišča osamosvojiti in jih oblikovati kot relativno samostojne enote v okviru javnega zavoda, ki bi se imenoval **Zavod za lovstvo republike Slovenije**. Tak zavod bi organiziral strokovno in raziskovalno delo po svojih enotah – loviščih, hkrati pa bi skrbel za strokovno delo tudi drugih »navadnih lovišč«. Ne glede na raven strokovnega dela v loviščih s posebnim namenom ne bo mogoče doseči zadovoljivih rezultatov, če bomo tako delovali le na dobrih desetih odstotkih površin v državi! Strokovno delo mora potekati organizirano prav v vsakem lovišču. Organizacija takega dela in ustrezna koordinacija med nosilci mora postati glavna naloga Zavoda za lovstvo republike Slovenije.

Marsikdo bo verjetno podvomil v realnost take zahteve, čuvarji državnega proračuna pa se bodo ustrašili novih izdatkov. Vendar je divjad, kot del prostoživečega živalskega sveta, neprecenljivo bogastvo, ki mu bomo morali nameniti še več pozornosti in sredstev. Strah pred novimi izdatki je odveč tudi zato, ker bi lovišča večji del sredstev morala zagotavljati z gospodarjenjem v lovišču, morebitno razliko med temi prihodki in realnimi potrebami pa bi moral poravnati ustanovitelj, to je država. To počne že dobrih petdeset let, saj lovišča ne poravnajo svojih izdatkov z lastnimi dohodki. Razlika od

sedanjega stanja bi bila le v tem, da bi bili morebitni prispevki države namenjeni lovstvu neposredno, ne pa prek Zavoda za gozdove. Poleg tega bi bilo treba število lovišč s posebnim namenom prilagoditi dejanskim potrebam našega lovstva in realnim možnostim za njihovo financiranje. **Tako organizirano delo v Zavodu za lovstvo bi bila lahko osnova za pridobivanje dodatnih sredstev iz evropskih skladov za uresničevanje posameznih projektov.** Tudi LZS bi pri konkretnih projektih lahko sodelovala s svojimi sredstvi.

V prihodnjih mesecih bo morala vlada opredeliti lovišča s posebnim namenom in določiti njihove naloge, način upravljanja, morebitne posebne režime v teh loviščih in način financiranja, kot to določa 7. člen Zakona o divjadi in lovstvu. Napočil je torej pravi čas, da bi vsebino in način dela v teh loviščih uskladili z zahtevami novega časa.

Navedene misli so le ena od številnih možnosti za ureditev tega vprašanja. Vsako boljše rešitev od ponujene bom z veseljem podprl!

Peter Šuler

O naši organiziranosti v prihodnje

Kako bomo organizirani v prihodnje, je zapisal **Zoran Lešnik** v Lovcu, 4/04, str. 179, in pri tem omenil štiri oblike organiziranosti območnih lovskih zvez (OLZ). Žal pa menim, da nobena od navedenih oblik v celoti ne ustreza potrebam lovskih družin (LD) glede na vsebino Zakona o divjadi in lovstvu.

Obvezno združevanje LD v Lovsko zvezo Slovenije (LZS) je dejstvo in o tem ne kaže izgubljati besed. Kako se bo organizirala LZS, da bo lahko uspešno in racionalno opravljala svoje naloge, pa je drugo vprašanje, o katerem je treba temeljito in preudarno razmisliti.

Sedanja organiziranost območnih lovskih zvez (OLZ) ne ustreza potrebam LD; je neučinkovita in predraga. Po drugi strani bo z začetkom dela območnega združenja upravljavcev lovišč (OZUL) in lovišč s posebnim pomenom (LPP) OLZ izgubila svoje temeljno poslanstvo oziroma poglavito delovno področje, to je usklajevanje vseh planskih dokumentov

(načrtov) za področje OLZ oziroma za lovskogojitveno območje (LGO). S tem postanejo OLZ zgolj posrednice med LD in LZS. Za tako posredovanje pa je cena, ki jo sedaj plačujemo za delo OLZ, odločno previsoka. Po drugi strani pa OZUL in LPP ne kaže povezovati z organiziranostjo LZS po Zakonu o društvih. Glede na zaostrene ekonomske razmere v lovstvu LD ne bodo mogle financirati dveh organov za ista opravila, to je OLZ in OZUL.

Zaradi navedenih in še drugih razlogov bo morala nastati večja neposredna povezava med LD in LZS.

Članarino za LZS bi LD lahko nakazovale neposredno na račun LZS in ne prek OLZ. S tem bi prihranili pri obsegu dela in poštnih oziroma bančnih provizijah.

Potrjevanje članskih izkaznic ne sodi v pristojnost OLZ. Evidenca članstva je v LD in bi prenos tega dela pomenil nezaupnico tajnikom LD.

Pri sodelovanju s sosedi ob državni in ukinjeni meji, posredovanju predlogov za odlikovanja, stikih z javnostjo,

pri pravni pomoči, lovskem turizmu, organizaciji odkupa doslej nismo potrebovali posredovanja OLZ in ga tudi v prihodnje ne bomo.

Edini problem, ki bo nastal z novo organiziranostjo, je organiziranje predavanj za lovske pripravnike in lovske čuvaje. Tudi organizacije disciplinskih postopkov na II. stopnji, ki smo ji dosegj namenili premalo pozornosti, ne gre prezreti.

Kakor koli bo po novem organizirana LZS in kakršno koli vlogo bo imela OLZ, bomo morali biti vsi pozorni, da se birokratski in administrativni postopki ne bodo razbohotili prek vseh razumnih meja!

Viktor Seidl,

starešina LD Orlica - Vuhred

* * *

V začetku aprila je ZLD Gorenjske poslala vsem LD na Gorenjskem osnutek gradiva za sejo UO LZS z naslovom Osnutek nove organiziranosti LZS (avtor ni naveden). Enako gradivo je bilo že pred tem (31. 3. 2004) predstavljeno Občnemu zboru ZLD Gorenjske, kjer je bil sprejet sklep o načelni podpori ideji in nadaljnjim aktivnostim.

Predstavljena sta ideja in predlog, da je nujno tudi po novem obdržati ZLD oz. društveno nadgradnjo: območne lovske zveze po vzoru sedanjih, vendar na osnovi prostovoljnih odločitev LD. V nadaljevanju so v gradivu opredeljena izhodišča, cilji nove organiziranosti, morebitni organi LZS, člani LZS, Strokovne službe LZS, Območno združenje upravljavcev. Pod podnaslovom Zveze lovskih družin pa so navedene njene prihodnje izvirne in z LZS prenesene naloge. Predvsem te želim pokomentirati, še pred tem pa izpostaviti nekaj, vsaj zame, vprašljivih stališč:

1. Ali je nova organiziranost (beri: ohranitev obstoječih območnih lovskih zvez

in zaposlenih sekretarjev) res najbolj nujna zadeva, ki jo je v sklopu uveljavljanja nove lovske zakonodaje treba prvenstveno rešiti. Ali res ne bi bilo bolj smotno najprej proučiti zakon in zahteve čim prej prenesti v življenje?

2. Ali res ne bi bilo bolj smotno najprej vzpostaviti stikov in povezav z državo (beri: Ministrstvom za KGP in Zavodom za gozdove) in morda celo sodelovati pri pripravi in sprejemu podzakonskih aktov, ki bodo »konkretizirali« zakonska določila ter razjasnili nekatere nejasnosti?

3. Ali res, glede na vsebino gradiva, ne razumemo, da je država vso stroko, povezano z divjadjo in lovstvom, prevzela pod svoje okrilje, nam pa prepustila zgolj društveno udejstvovanje, našo organiziranost, angažiranje na področju izobraževanja in usposabljanja ter »sodelovanje« na strokovnem področju v sklopu lovskoupravljaljskih območij (LUO), njihove organiziranosti, pristojnosti in seveda financiranja tega organa?

Kot izhodišče je v gradivu navedeno, da: »Naloge, ki jih ima po Zakonu LZS, ni mogoče v celoti izvajati centralizirano, temveč jih je treba decentralizirati, zato se ustanovijo območne ZLD - LZ, ki so organizirane na območjih, ki se pokrivajo z novimi LUO.

»Katere naloge naj bi, izhajajoč iz gradiva, bile »predvidoma izvirne«?

Moja skromna razmišljanja in mnenja o idejah navajam v oklepajih.

1. Disciplinski postopki II. stopnje: (Postopek naj se v skladu z veljavno zakonodajo začne in konča v društvu. Zavedamo se, da strokovnost ne bo na nivoju profesionalnih sodnikov ... toda tudi ti so zmotljivi.)

2. **Strelstvo:** (Vsekakor je tako strelsko usposabljanje za uspešno izvajanje lova kot pristrelitev pušk risanic pomembno, kar pa zadeva strelstvo kot športno dejavnost, pa imamo strelska društva, ka-

mor se lahko vključijo tudi lovci.)

3. **Kinologija:** (stališče našega kinologa: to področje je strokovno izredno zahtevno in potrebno centralizacije na državnem nivoju. Nikakor ni smotno in dopustno lovske kinologije razvijati v vsaki regiji posebej. Tudi na tem področju poznamo lovska kinološka društva.)

4. **Vodenje računovodstva za LD:** (Povzročilo bi več administriranja, kot ga je sedaj, in ne zgolj to; področja servisnih uslug so mnoge firme prav iz razlogov racionalnosti prepustile raznim računovodskim servisom, mi pa bi radi ustanovili svoj »vrtiček«?)

5. **Upravljanje s skupnimi objekti in napravami (strelišča, fazanerije, lovski domovi ...):** (V državi je zgolj nekaj strelišč, ki izpolnjujejo vse pogoje za funkcioniranje in vprašanje je, ali so racionalno izkoriščena. In drugo vprašanje: pridobitev lokacije za strelišče, gradnja, upravljanje so problemi in stroški, ki naj si jih neka ZLD ne želi. O skupnem upravljanju fazanerij in lovskih domov nimam mnenja.)

6. **Skrb za lovsko kulturo ...** (pevci, rogisti, lovski običaji ... tudi to področje po moji oceni ne opravičuje organizacijskega namena ustanovitve območnih lovskih zvez in mirne duše to lahko prepustimo LZS in razvijanju enotne slovenske lovske kulture.)

7. **Skrb za stike z javnostjo.** (To naj profesionalno in bolj aktivno kot doslej, ko tega praktično ni bilo čutiti, opravlja strokovna služba LZS.)

8. **Organizacija odkupov in lovski turizem:** (Sedanja organizacija trga in informacijsko-medijska odprtost LD te ideje ne potrjuje.)

9. **Skrb za obmejno sodelovanje:** (Le-ta bo po 1. 5. 2004 izgubila svoj stari značaj; treba bo najti nove oblike sodelovanja in gojitve.)

In katere naloge naj bi LZS, izhajajoč iz gradiva, prenesla na ZLD?

10. **Območno vodenje evidence članstva:** (Ko sporocam spremembe članstva LD, mi je povsem vseeno ali v e-mail vtipkam LZS ali ZLD G In ker evidenca za območne regije ni prvenstvena, je iz centralne zelo preprosto izvedljiva ...)

11. **Načrtovanje in poročanje:** (Ni mi jasno, kaj bi društvena nadgradnja poleg pristojnosti organov LUO lahko še načrtovala, poročamo pa lahko na ZGS neposredno ali pa posredno prek LZS.)

12. **Priprava strokovnih podlag in smernic za lovišča in LUO:** (Ne delajmo si iluzij, da bo država to prepustila asociaciji na nivoju društvene nadgradnje! Če bodo odgovorni v državni hierarhiji, tako glede točke 11 kot 12, želeli slišati tudi mnenje lovcev, ga bomo lahko dali kot člani Izvršilnega odbora LUO.)

13. **Naloge s področja izobraževanja, priznanj in odlikovanj:** (Društvena odlikovanja in priznanja naj bodo v pristojnosti društev in LZS, strokovna »nam bo podeljevala« država (?), izobraževanje je jasno opredeljeno v novem zakonu in zaupano matičnim lovskim organizacijam, predvsem pa LZS, pedagoškim institucijam in ZGS.)

14. **Vodenje informacijskega sistema (LIS):** (Informacijski sistem mora biti enoten za celotno LZS.)

15. **Stiki z javnostjo in institucijami (lokalne skupnosti, enote ZZG, enote KGZ):** (Za društvene, meddruštvene in lokalne stike društva z javnostjo v KS in občini naj skrbijo LD same, avtonomno, za »bolj strokovne« in skupne vsemu slovenskemu lovstvu pa naj z vso odgovornostjo in strokovnostjo (bolj kot doslej) skrbijo LZS.)

16. **Sodelovanje pri znanstvenoraziskovalnem delu:** (Naša država je majhna in večina vseh znanstvenoraziskovalnih institucij je v centru – v glavnem mestu, zato ni nikakršnih potreb po ustanovitvi ZLD, da bi v primeru

raziskovanja lokalnega pomena lahko sodelovala z nosilcem raziskovalne naloge na »regijskem nivoju«.)

Moje skromno mnenje glede tega predloga je torej negativno. Zavedam se, da predsednik LZS fizično preprosto ne more komunicirati z vsemi 420 predsedniki LD, toda najti je treba učinkovite in preproste komunikacijske oblike, ki bodo zagotavljale hitrost, učinkovitost in strokovnost. To pogojuje edinole sodoben LIS. Morda bi veljalo iz sedanjih strokovnih tajnikov ZLD sestaviti operativno ekipo na LZS, bodisi po resornem, teritorialnem ali kombiniranem načelu.

Pa še na nekaj se mi zdi pomembno opozoriti. Vsaka pretirana finančna obremenitev člana lovske družčine, ki bo s svojim članskim prispevkom, seveda poleg velikih in vse večjih delovnih obveznosti, moral financirati dejavnost lastnega društva, LZS, LUO, del koncesnine, da ZLD ne omenjam, bi lahko povzročila ustvarjanje ali pa vsaj očitane elitizma.

Morda še nekaj misli o izhodišču, ki ga je avtor gradiva za sejo UO LZS začrtal v samem uvodu:

a) Prostovoljnost združevanja v ZLD: kljub dejstvu, da gre resnično za prostovoljnost in da ni mogoče računati na 100 % vključenost, se postavlja vprašanje: kaj bi lovstvo od tega imelo, če bi bila v državi organiziranost neenotna??? Prepričan sem, da zgolj zmedo! Raje strokovno okrepimo LZS, ji namenimo več sredstev, od nje tudi več zahtevajmo in ohranimo enotno organiziranost!

b) Katerih nalog ne bi mogla opravljati LZS, zaradi česar bi bilo treba ustanoviti še območne društvene nadgradnje?

c) Cilji nove organiziranosti, ki so navedeni so, milo rečeno, nejasni!

– V čem bi se z ustanovitvijo območnih zvez povečala učinkovitost dela organov in strokovnih služb?

– Za koliko bi se, v primeru ustanovitve območnih lov-

Foto: Foto Spring MB

skih zvez, zmanjšali stroški poslovanja in kje?

– Trojna društvena nadgradnja kvečjemu zamegli konkretno odgovornost posameznih nosilcev nalog in ne obratno!

– Posodobitev medsebojnih komunikacij? Ne razumemo tega cilja v kontekstu novoustanovljene območne zveze! Sodobne komunikacijske oblike ne terjajo več osebnih stikov. Ne razumemo tudi cilja izgradnje in uveljavitve informacijskega sistema na nivoju območnih lovskih zvez, ko pa je jasno, da so praktično vsa pomembna strokovna področja v državi prešla na učinkovit, enoten in centraliziran sistem???

Za konec razmišljanja:

Dosedanja organiziranost lovstva v RS sploh ni bila tako slaba, kot bi kdo razumel iz napisanih pripomb, bila pa je draga in glede na učinke zelo draga.

Ne živimo več (če smo sploh kdaj) v izobilju časa in denarja.

Preveč organov in institucij je povečani ažurnosti in učinkovitosti ovira in ne prednost. Saj nam pogoste ne sklepčnosti in velike težave pri kadrovanju na odgovorne funkcije vendarle nekaj povedo!? Naš cilj mora biti uskla-

jeno in učinkovito delo in če hočemo ali ne (to mi gre težko izpod peresa) tudi plačilo za učinkovito delo in nastavljanje glav. Morda boste rekli, da za društvene aktivnosti ne bo plačil ... Bomo videli čez leto ... ali pa že na naslednjih volitvah ... koliko entuziastov bo še pripravljen prevzeti odgovornosti za posamezne funkcije v lovski družini, LZS, LUO (ZLD) ... Morda kakšen »karierist«, ki pa navadno nima niti vodstvenih odlik in sposobnosti. Bomo videli (pa ne da bi si tega želeli), kako hitro bo v dobi vse bolj prisotnih materialističnih interesov splahnela tudi tista nekdanja prava lovska solidarnost, pravo lovsko tovarištvo! Nočem biti pesimist, vendar se bojim, da se nam ti oblaki hitro približujejo.

Zato Vas prosim, ne živimo več v iluzijah; raje razmišljajmo, kako bi uspeli ohraniti enotnost lovstva v državi, lovsko tovarištvo, divjadi ustrezne habitate, čim več miru v okolju. Naše udobje na prometnih lovskih stezah, udobnih prežah ter sestankovanjih pa odložimo za boljše čase.

In zavedajmo se že enkrat: lovstvo kot stroko posebnega, javnega značaja, je z novim zakonom v svoje roke prevze-

la država in vsako objokovanje je nepotrebno in odveč. Orientirajmo se v delo, v lovišča, v naše LD in začnimo izvajati zahteve iz Zakona o divjadi in lovstvu, ki smo ga tako težko pričakovali. Sedaj ga imamo.

Miro Dovžan
Tržič

* * *

V številkah Lovca, ki so izhajale v času nastajanja novega lovskega zakona, se je pojavljalo mnogo člankov, ki so opozarjali na novo organiziranost slovenskih lovcev, pogojeno z novim zakonom. Zelo podrobno problematiko in mnoge pomisleke je objavil **Zorran Lešnik** v 4. številki našega glasila na strani 179. V delu, v katerem opisuje sedanje stanje in pomisleke, mu ne gre oporekati; pravzaprav ne gre oporekati nobenim navedbam v članku. Me pa vendarle čudi, da tudi avtor – tako se zdi – ne razume nakazane rešitve, ki jo uveljavlja Zakon o divjadi in lovstvu.

Iz prispevka je čutiti, da je Z. Lešnik skeptičen zlasti do določila zakona, na podlagi katerega je opuščena obvezna tristopenjska organiziranost.

Povezava LD – ZLD – LZS, ki je bila določena v zakonu iz leta 1976, je zdaj le LD – LZS. Velik del članka je namenjen temu vprašanju, kar je presenetljivo. Avtor se očitno pretirano naslanja na pravkar sprejeti zakon, pozablja pa na dejstvo, **da so lovske družine najprej društva**, za katera velja Zakon o društvih, šele nato tudi Zakon o divjadi in lovu. Pravno osebo (lovsko družino, zvezo lovskih družin ali zvezo zvez) je treba najprej vzpostaviti, šele nato ji dodeliš delo. Ustanavljanje, povezovanje itn. so torej predmet društvenega urejanja, naloge iz naslova javnega delovanja pa so predmet strokovnega dela. Zato je za lovske družine in njene zveze Zakon o društvih splošni zakon, Zakon o lovstvu in divjadi pa specialni zakon. Na sploh je čutiti težnjo, da zakonodajalec želi zmanjšati število zvez, ki jih sestavljajo zveze na nižji ravni (npr.: LZS je bila doslej zveza območnih lovskih zvez) in želi dopustiti samo zveze društev.

Če razvijamo razmišljanje naprej, ni nič protizakonitega, če ima – karikirano rečeno – vsaka lokalna skupnost svoje lovsko društvo. Toda tako društvo ne more biti lovska družina, ker ne upravlja z loviščem. Z njim lahko uprav-

lja le lovska družina ali pa nekatere druge pravne osebe, ki jih predvideva zakon. Društvo deluje zgolj na podlagi Zakona o društvih in na njegovih podzakonskih predpisih. Zato za področje lovstva ne more pridobiti izjave ali celo odločbe o delovanju v javnem interesu. Družina na podlagi Zakona o društvih ureja samo članske zadeve (interne in povezovalne), delovne obveznosti pa ji nalaga Zakon o divjadi in lovstvu. Ta zakon ji s svojimi določili in omejitvami nalaga delovanje v javnem interesu, zato niti ne potrebuje posebnega potrdila o delovanju v javnem interesu.

Zakon o društvih predpisuje, kako društva (oz. v našem primeru družine) ustanavljajo svoje zveze. Glede na to, da specialni zakon predpisuje povezavo LD – LZS, vnaprej onemogoča razprave o povezovanju. Ne govori o tem, da je povezovanje primerno, da lahko oz. da se LD smejo povezovati v državno zvezo itn., pač pa preprosto ugotavlja, da tako je. S tem je zakonodajalec na zanesljiv način izločil pomisleke o tem vprašanju in tudi odpravil potrebo po formalnem pogodbenem odnosu. Enak pristop je opravil tudi pri uvedbi lovsko-upravljaljskih območij (LUO), čeprav ni predvidel, da bodo to pravne osebe. Odločitev o tem, ali naj bo neko LUO pravna oseba ali ne, je očitno prepustil samim lovskim družinam. Če bodo želele, da bodo LUO pravne osebe, jih bodo ustanovile s pogodbmami, kakor predvideva Zakon o društvih. Če bodo menile, da je primerno rotiranje pri vodenju LUO – za zgled so lahko polletna predsednikovanja držav v Evropski uniji – bodo to uredile s formalnim dogovorom brez registriranja nove pravne osebe.

In kaj bo z območnimi zvezami lovskih družin? Ja, nič posebnega. Še naprej lahko ostanejo – še bolje: **smejo ostati** – kot organizacije, povezane po društveni strani. Po strokovni pa bodo opravljale svojo vlogo (še naprej)

samo v primeru, da so iste LD hkrati v ZLD in v LUO. ZLD bodo npr. lahko še naprej organizirale 'bazenska' strelska tekmovanja, družabna srečanja (revije pevskih zborov, rogistov ...) itn., o načrtovanju pa bodo lahko le še 'akademsko' razpravljale. Toda strokovne razprave bodo samo še na nivoju LUO.

Ocenjujem, da bo v marsikaterem območju kmalu začela zamirati dejavnost na ravni območnih lovskih zvez (ZLD/LZ), saj Slovenci ni-

smo naklonjeni podvajanju dela. Pričakovati je, da bodo LD kaj kmalu – formalno ali neformalno – prenesle večino dejavnosti iz območnih lovskih zvez v LUO, nekatere tokove – zlasti finančne in informacijske – pa uredile tako, kot predvideva »lex specialis«: iz LD neposredno na LZS in obratno. Zdajšnja tehnika to vsekakor že omogoča.

Marko Koračin
Brod (Ljubljana)

Ovrednotiti bomo morali tudi razmerja med rastlinstvom, rastlinojedi, zvermi in človekom

K razmišljanju L. Černeta v članku Pri gospodarjenju z divjadjo je čas za korenite spremembe (Lovec, 4/04, str. 183)

Članek Lojzeta Černeta je zanimiv, še zlasti zato, ker ga je napisal strokovnjak, ki se je dolgo poklicno ukvarjal z gospodarjenjem z divjadjo, zlasti z malo, in je po izobrazbi dipl. inž. agronomije. V članku je veliko trditev, s katerimi se strinjam, nekaj je pa tudi takih, s katerimi se ne morem, zlasti zato, ker pisec ne pove, kako odpraviti ugotovljene napake oziroma, kako jih zamenjati z novimi, boljšimi rešitvami.

Da bom bolj jasen, navedam nekaj osnovnih izhodišč, na katerih temelji moje razmišljanje.

Živimo v času, ko se zaradi spreminjanja krajine iz naravne v kulturno življenjski prostor za divje živali neprestano zmanjšuje, oži; kjer pa še obstaja, se poslabšuje. Zato se s Černetom strinjam v vseh trditvah, kjer se zavzemam za varstvo življenjskih prostorov (habitatov) divjih živali; ne samo tistih, ki jih štejemo za divjad, ampak tudi drugih. V tem vrtincu spreminjanja narave imamo lovci

fizično zelo majhen vpliv. Nekatere živali imajo sposobnost, da lahko sledijo spremembam, lahko jih imenujemo živali, ki sledijo kulturi (nemško Kulturfolger), druge pa take sposobnosti nimajo in preprosto izginjajo, »bežijo od kulture« (nemško Kulturflüchter). Med prve lahko štejemo vso našo parkljasto divjad (srnjad, jelenjad, prašiče, pa tudi velike zveri). Omejuje jih samo njihov vpliv na človekove interese (kmetijske pridelke in domače živali, izjemoma tudi na človeka, če pri tem mislimo medveda). Kulturna krajina jim daje več hrane kot na primer pragozd, sovražna jim je samo na prometnicah (povozi, pa tudi povečan nemir). Velja enačba: mir je hrana in obratno. Živali, ki sprememb ne prenesejo, preprosto izginjajo, npr. gozdne in poljske kure, zajec... Menim, da z

načeli, ko gre za habitate živali, *Gojitvene smernice* niso v nasprotju s Černetovim razmišljanjem. Še več: Gojitvene smernice so marsikje pripomogle, da se je v habitatih kaj spremenilo na bolje. Četudi je njihov vpliv neznan, so pokazale, v katerem grmu tiči zajec: **da živali niso ogrožene zaradi lova, ampak zaradi spreminjanja njihovega življenjskega prostora**, kar je – širše gledano – problem naše civilizacije, zlasti ko gre za kmetijski prostor.

Za tiste živali, ki kljubujejo spremembam in jih moremo in moramo z lovom uravnati, sicer bi nastale prevelike škode v okolju, pa tudi v populacijah, se postavlja vprašanje, kako to pravilno početi. Kadar so posegi v populacije minimalni, je razdelitev odstrela po sestavi (strukturi) nepomembna. Če

pa je treba opravljati velik odstrel oziroma odstreliti ves ocenjeni prirastek, ni vseeno, kje v populaciji izberemo primerne živali za odstrel. Odvisno je predvsem od živalske vrste pa tudi ciljev, ki jih želimo z odstrelom doseči. Strinjam se, da naše poseganje v populacijo temelji zgolj na ocenah. Dinamika populacije je naravni sistem, ki ni stabilen, stabilno je samo neprestano spreminjanje. Naše predpostavke v marsičem temeljijo na domnevah, ker se zavedamo, da gre za stohastično določen sistem in da so le nekatere predpostavke trdnjše. Da ne bom obravnaval sedanjega sistema odstrela, ki ga določajo smernice za vse vrste parkljuste divjadi, tudi za medveda in drugo divjad, naj sistem pojasnim na primeru jelenjadi.

Pri načrtovanju poseganja

v populacijo je izhodišče lastnost jelenjadi, da živi približno 15 let, da sta v populaciji oba spola zastopana v razmerju približno 1 : 1, da košuta od drugega leta naprej poleže vsako leto 1 tele, da jelen telesno dozori v starosti okrog 8 let, socialno in po rogovju pa pozneje, šele od 10 leta naprej, da velja ugotovitev, da praviloma telesno močnejši jeleni nosijo težje rogovje, da se s starostjo večja tudi teža rogovja, da nimajo vsi jeleni močnega rogovja, ampak se teža rogovja pri jelenih spreminja, da nekateri jeleni že po dedni zasnovi vse življenje nosijo nadpovprečno rogovje, drugi pa ne. To so izhodišča, ki jih moramo pri načrtovanju sestave odstrela poznati in jih upoštevati ter tudi praktično, pri izvajanju odstrela, prepoznavati. Za življenje populacije je pomembno, da je sestavljena iz dovolj velikega števila telesno in socialno zrelih živali, ki se znajo gibati v prostoru, zagotavljajo *inter-* (medvrstne) in *intra-* (znotraj vrstne) *specifične* odnose. Starostna piramida jelenjadi je visoka 15 let, spodaj široka, proti vrhu do 15. leta pa se oži, kar pomeni, da je v populaciji več mladih živali s tem, da je pri posameznih letnikih lahko piramida »škrbasta«, ker je bil zaradi različnih naravnih in antropogenih razlogov izpad večji ali manjši. Tudi pri popolnoma naravnih populacijah, katerih sestavo lahko ugotovljamo po ugotovljenih izgubah, je približno taka sestava piramide. Tudi zveri, tako kakor tudi drugi ekološki dejavniki (zima, pomanjkanje hrane, bolezni ...), najbolj zmanjšajo številčnost mladih, nedoraslih živali, manj socialno in telesno zrele in bolj ostarele živali. To so zakonitosti, ki v naravi veljajo; vprašanje pa je, kako jih zmoremo pri načrtovanju tudi pravilno ovrednotiti ne samo relativno, ampak tudi absolutno. Struktura odstrela poskuša posnemati naravo. V slovenskem okolju zlasti na območju, kjer živi volk, ki vedno bolj vstopa v »gospo-

darjenje« z jelenjadjjo, pa bo verjetno kmalu treba tudi pri načrtovanju razdeliti odstrelno pogačo ne samo po količini, ampak tudi po sestavi med lovca in volka!

Pri jelenjadi se naravni razvoj populacije ujema tudi s čisto lovskim ciljem, to je želja po močnih trofejah. Dokazano je, da je samo star jelen sposoben oploditi košuto pri prvi ovulaciji, to je na začetku ruka. Samo star jelen nosi svoje najmočnejše, močno rogovje. Kdor temu ne verjame, naj si ogleda vsakoletno razstavo jelenjih rogovij v pristavi gradu Snežnik. Zgodaj oplojena košuta tudi zgodaj poleže tele, ki do zime bolj doraste in lažje kljubuje pritiskom okolja, ki jih prinašata zima in pomanjkanje hrane. Za populacijo je v naravi manj škoda mlade, telesno in socialno nezrele živali, kot pa živali v sredi in proti vrhu piramide. Lovci količinsko odstrel še nekako lahko opravimo po strukturi, vprašanje pa je, kako smo sposobni opraviti izbiro tako, kot jo zelo dobro zna na primer volk? Da smo pri tem zelo nebolgljeni, se s Černetom strinjam. Volkov »odstrel« deluje na populacijo v za nas lažje razumevanje na dva načina: kot *selektor* in kot *reduktor*. Kot selektor »izbira« socialno in telesno slabše razvite ali oslabele živali in kot reduktor skrbi, da živali ni preveč, da se pretirano ne razmnožijo in si s pretirano izrabo zelene biomase ne žagajo veje, na kateri sedijo, ali ne delajo za človeka gospodarske škode (na primer naravno pomlajevanje gozda, škoda na poljščinah ...). Oba procesa sta med sabo povezana in ju ločeno navajam samo zaradi lažjega razumevanja. V naravnih sistemih (mi takega sistema v Sloveniji nimamo več!) sta plenilec in plen med seboj povezana. To povezavo lahko opišem takole: več je zelene mase, več je lahko rastlinojedov, ki maso izkoriščajo do degradacije; vse do takrat, ko se mesojedi razmnožijo do take mere, da reducirajo rast-

linojede in si tako zmanjšajo prehransko osnovo zase. Tedaj začnejo delovati zaviralni mehanizmi v razvoju populacije mesojedov, in sicer: smrtnost mladičev se poveča, samice pozneje spolno dozorevajo, starejše živali prej poginjajo, pojavi se kanibalizem itn. Rezultat tega je manj rastlinojedov, pa tudi zaradi tega manj mesojedov, vse v korist vegetacije, ki se počasi obnovi in cikel se zopet lahko ponovi. Poudarjam: to velja za naravni sistem, ki ga mi nimamo več in kar je zelo pomembno za razumevanje: narava ima čas; procesi v naravi se ne merijo z lovskimi leti, še manj pa z birokratsko postavljenimi koledarskimi, ki veljajo sedaj.

Če želimo ohraniti to, kar imamo ob zagotavljanju vseh funkcij, ki jih postavljamo vsaj za del slovenskega ozemlja, potem se moramo umetno vmešati v kroženje zelene mase (primarne produkcije) rastlinojedov in zveri, skupaj s *Homo sapiensom* na vrhu prehranske piramide.

Ko smo že v začetku 80-ih let v Sloveniji zasnovali prve *Gojitvene smernice*, smo s sestavo (strukture) odstrela želeli obdržati čim bolj naravno sestavo populacije. Nobeden od sestavljavcev smernic si ni domišljal, da bomo s takim odstrelom vzpostavili popolnoma naravno sestavo populacije, vendar dosti boljše od tiste, ki se je oblikovala prej, ko je bil odstrel usmerjen samo v »rogače«, košuta pa je bila zavarovana, ker da vsako leto tele, odstrel teleta pa je bil sploh skregan z lovsko etiko itn. Značilno je bilo izvrševanje odstrela in usmerjanje vseh prizadevanj pri gojitvi samo na trofejo, prav to, kar sedaj Černe kritizira in utemeljuje potrebo po spremembah. Se pa strinjam z njim, ko trdi, da s selekcijo samo po trofeji izvajamo samo manjši del selekcije in da je ločevanje med dobro in slabo določeno s centimetri, medtem ko kilometre puščamo mimo, ker nanje ne moremo vplivati. Pri jelenjadi poznamo znake že pri mla-

dem jelenju, od šilarja naprej, ki kažejo, ali bo imel pozneje podpovprečno, povprečno ali nadpovprečno rogovje, seveda, če bo dočakal 10 let in več. Koliko pa je oziroma bo takih jelenov v populaciji, je malo odvisno od naše selekcije. Posredno lahko vplivamo z uravnavanjem gostote, spolne in starostne sestave, pa tudi s tem, da z odstrelom košut od telet ne ustvarjamo tudi »socialne lakote«, ker se tele brez košute slabše razvija. Osnovna zahteva smernic mora biti izvrševanje pravilne spolne in starostne strukture odstrela, varovati je treba srednji razred, ki je nosilec populacije pri obeh spolih. Cilj po močnejšem rogovju (boljši trofeji) je identičen z biološkim ciljem, to je vzdrževati čim bolj naravno sestavo. V biološkem pomenu je manj škoda mladih kot starih in srednje starih jelenov, pa tudi košut. Sedanji neuspeh smernic je v tem, da vse preveč pade srednje starih jelenov na račun mladih. Jeleni nimajo časa dozoreti, posledica česar je slabše rogovje (trofeje) in biološko slabljenje populacije.

Osnovno izhodišče je pri dogovorno usklajeni populaciji jelenjadi z okoljem zagotoviti dogovorjeni odstrel. Zagotoviti je treba, da je številčno odstrel opravljen po starostni in spolni sestavi. Pri tem so tiste vrste, ki doživijo višjo starost, v večji nevarnosti (jelenjad, medved) kot tiste, ki živijo manj časa (srnjad) in imajo nižjo starostno piramido. Če želimo varovati srednje stare in stare živali in hkrati izvajati odstrel, ki je v višini prirastka, potem mora biti poseganje med mlade živali večje, na primer pri jelenjadi 60 % ali pri medvedu celo 70 % od vsakoletnega odstrela. Menim, da je delež mladih živali v odstrelu pri srnjadi, ki živi 10 let, dovolj 50 %, saj se populacija hitreje obnavlja.

Res pa je, da se pri ocenjevanju odstrela po merilu trofeje dostikrat izgublja energija pri ocenjevanju pri merjenju na mm natančno, ko ocenju-

jemo, kaj je prav in kaj ni, kar za populacijo ni pomembno. Tako »cepljenje dlak« pač nastane takrat, ko se s tem določa tudi pravica do odstrela. Zlasti pri trofejni divjadi je ponavadi več interesentov, kot je možnosti odstrela. Merjenje na mm natančno je torej lahko pomembno zaradi lovcev in ne zaradi divjadi!

Sedaj veljavne smernice za jelenjad razdeljujejo odstrel po starostnih kategorijah oziroma po socialnih razredih, ki obstajajo v populaciji in jih je mogoče tudi praktično prepoznati v naravi: po telesu, položaju v tropu pa tudi po rogovju. Lovci, ki imajo znanje in tudi primerne izkušnje, jih v naravi lahko loči, zato

imajo tudi praktično vrednost.

Uravnavanje populacije jelenjadi pa tudi divjadi drugih parkljastih vrst in velikih zveri je v kulturni krajini nujno! Intenzivnost poseganja v populacijo je odvisna tudi od bolj ali manj primerne okolja, v katerem živi. V jugozahtodni Sloveniji (Kočevska, Notranjska) bo kot uravnalec (regulator) jelenjadi poleg človeka tudi in zlasti volk, kar pa je za stroko poseben izziv: kako ovrednotiti (kvantificirati) razmerja med primarnimi producenti (vegetacija), rastlinojedi, zvermi in človekom. To je izziv prihodnosti in presega obseg sedanjih razmišljanj.

Ciril Štrumbelj

Še nekaj o korenitih spremembah pri gospodarjenju z divjadjo

Članek **Lojzeta Černeta** Pri gospodarjenju z divjadjo je čas za korenite spremembe, ki je izšel v *Lovcu*, 4/2004, sem prebral z velikim zanimanjem, saj se že dolgo tudi sam ukvarjam z lovskimi problemi, o katerih razpravlja avtor. Ker se z njegovimi izvajanjem v nekaterih točkah ne strinjam, nekaj pa bi rad še dodal, sem se odločil, da k prispevku napišem še nekaj svojih misli.

Ob razmišljanju na preži avtor piše, kako veliko je srnjadi in kako malo zajcev, čemur bi mogel biti vzrok, da zajcev in male divjadi nasploh ne odstrelujemo po načrtih z določeno spolno in starostno strukturo. Takoj sicer ugotovi, da pa pri lisicah taka ugotovitev ne velja, ker jih je preveč, čeprav se pri njih tudi ne načrtuje spolna sestava odstrela. Najbrž z vsem razmišljanjem avtor

sploh ne misli resno, ampak želi na lovsko šegav način dokazati, da izvajanje odstrela po spolnih in starostnih strukturah ne vpliva na številčnost in kakovost populacij divjadi, kakor tudi ne na škodo, ki jo le-ta povzroča.

Cenim sicer lovsko šegavost, vendar ne kot način zavarovanja glede dejstev o gojitvi divjadi. Na tak način vendar ne moremo ocenjevati pravilnosti in primernosti postopkov gojitve divjadi.

Pri gojitvi divjadi lovci tudi nimamo rejskih ciljev, kot jih imajo rejci domačih živali in o katerih piše v članku. Naš gojitveni cilj je, da posamezne divje živali in tudi populacije divjadi ostanejo naravne, torej takšne, da najbolje ustrezajo razmeram naravnega okolja, v katerem živijo. S tem mislim na lastnosti posameznih živali, pa tudi na spolno in starostno strukturo

ter številčnost oziroma gostoto populacije. Izboljševanje trofejnih delov, telesnih tež ali kakršnih koli drugih lastnosti divjih živali, ki bi zmanjševale njihovo usklajenost z življenjskim okoljem, v katerem živijo, kakor tudi ustvarjanje nenaravnih spolnih in starostnih razmerij in gostote populacije ni in ne sme biti cilj gojitve divjadi. V naravi lovci ne želimo ničesar spre-

ohranjamo naravne strukture in druge lastnosti populacij divjadi. Naravni plenilci plenijo vse, kar uspejo upleniti, večinoma manj sposobne živali. Lovci pa se zaradi tehničnih možnosti, ki jih imamo, lahko približamo njihovem izboru. **Plenilci lahko uplenijo največ mladih, bolnih, ostarelih ali kako drugače manj sposobnih živali. Prav je, da tako ravnamo**

**delu (rogovje, roglji, rogo-
vi ...) ob zagotovitvi zadost-
nega števila odstreljenih ži-
vali.** Takšen je naravni izbor odstrela glede na posamezne kategorije in kakovost živali. Takšen je tudi razrez načrta odstrela po posameznih strukturah in takšne so lovskogo-
jitvene smernice.

Če se lovec za izvršitev tako utemeljenega in dogovorjenega načrta odstrela po-

ko pri nekaterih lovcih ni niti volje za realizacijo zahtevanega načrta odstrela, »zelene bratovščine« ni več!

Potem so nujne, a žal tudi neprijetne kazni in omejitve, ki so v pristojnosti lovskih družin. Če je v lovišču odstrel po številu in po posameznih kategorijah ter dogovorjenih kakovostnih merilih opravljen brez večjih napak in v mejah določenih odstopanj, kaznovanje najbrž res ni potrebno.

Vedno sem menil, da je lov-
ska družina kot mama, ki naj
kolikor mogoče dobrohotno
in milo deli kazni svojim član-
om, vendar tako, da le-te us-
merjajo k izpolnjevanju spre-
jetih obveznosti.

Sicer pa menim, da se s po-
pulacijami prežvekovalskih
vrst, ki jih dostikrat imenuje-
mo tudi velika travojeda div-
jad, kar dobro gospodari. Sta-
leži so prej preveliki kot pre-
majhni, kar priznava tudi
pisec članka, ko piše, da je
srnjadi toliko, kot še nikoli.
Po analizah kategorizacije
trofej, ki jim avtor tako na-
sprotuje, pa je videti, da so v
populacijah primerno številč-
ne vse starostne kategorije.
Predstavniki teh vrst so pre-
žvekovalci in so zaradi svoje-
ga specifičnega načina prede-
lave in prebave hrane izredno
odporni proti škodljivim vpli-
vom zastrupljanja okolja, ki
ga povzroča naša civilizacija.
**Zato divjad teh vrst ni ogro-
žena.**

Če se ljudje kljub vsej pa-
meti, ki jo premoremo, ne
bomo spametovali, bodo našo
civilizacijo daleč preživele.
Do tedaj pa je najbolj prav, da
jih odstrelujemo dovolj, vsaj
približno tako, kot bi se to
dogajalo v neokrnjeni naravi
s plenilci.

Takšno je bilo tudi mnenje
mnogokrat citiranega profe-
sorja dr. **Staneta Valentin-
čiča.** To sem prebral iz zapis-
kov njegovih predavanj, ki jih
še hranim. Bil sem namreč
njegov študent in tudi izpit iz
lovstva in patologije divjadi
sem opravil pri njem.

Anton Globočnik,
dr. vet. med.,
Železniki

Foto: M. Jakulič

meniti, ampak želimo le ohraniti naravne lastnosti živali in populacij divjadi, delno pa tudi lastnosti okolja, v katerem živijo. Vsi ljudje, še posebno pa lovci, gozdarji in lastniki zemljišč, moramo ohranjati lastnosti in kakovost naravnega okolja. Samo mi, **lovci, smo usposobljeni, opremljeni, pooblašeni in zadolženi za izvajanje lova kot naravovarstvene dejavnosti**, ki je potrebna za ohranjanje naravnih gostot ter spolnih in starostnih sestav populacij divjadi. Opravljanje te dejavnosti je nujno potrebno tudi zaradi odsotnosti naravnih plenilcev, ki jih večinoma ni in jih tudi ne bo, ker je njihova prisotnost nezdružljiva s potrebami ljudi v urbanem okolju. Pri izvajanju te dejavnosti smo se dolžni zgledovati po izboru plena naravnih plenilcev, ker le tako lahko

tudi mi. Plenilci izbirajo plen obeh spolov, ne glede na trofeje, ki so zgolj lovska »zadeva«. Slabo razviti trofejni deli so nam, lovcem, lahko samo kazalec slabše razvite živali ali živali, ki živi v zanjo pomanjkljivem okolju, kar je navadno znak z okoljem neusklajene gostote populacije.

Vedeti moramo, da so vse vrste živali (divjad) stare vrste in so zato gensko zelo izenačene. Zato so njihove telesne razlike, tudi razlike v trofejnih delih, večinoma nastale zaradi različnih dejavnikov okolij, v katerih živali živijo. Z odstrelom torej ne moremo opraviti genskega izbora živali, **prav pa je, da opravimo izbor po spolni in starostni sestavi ter kolikor mogoče tudi po telesni kakovosti, vključno s kakovostjo trofejnega telesnega**

trudi, je s tem opravil svojo dolžnost in se nima česa bati, niti sramovati in skrivati. Tudi če se je zmotil. To se lahko zgodi vsakomur. Če bi vsi ravnali tako, potem napak pri odstrelu ne bi bilo treba kaznovati. Dokler pa je mnogim lovcem dogovorjen in z naravnimi pravili utemeljen načrt odstrela nekaj, kar njih ne zadeva, ampak si želijo loviti le za trofeje, je žal sankcioniranje nepravilnega odstrela nujno. Nekaterim lovcem je vsa netrofejna divjad tako lepa, mila in v lovišču potrebna, da ne bi nikoli ukri-
vili prsta nanjo in bi potem imeli še delo s pravilom iz lovišča. Potem pa ne vem, kaj je na trofejni divjadi tako grdega, da so jo takoj pripravljeno odstreliti. In ta priprav-
ljenost je premosorazmerna z jakostjo trofeje!

Menim, da že na tej točki,

Parkljarji in promet

Pregled morebitnih ukrepov

Za zmanjšanje števila trkov vozil z velikimi vrstami prostoživečih živali (večinoma parkljarjev) je v Sloveniji treba nemudoma začeti uresničevati najprimernejše omilitvene ukrepe. Načela njihovega delovanja, prednosti, slabosti in dosedanje izkušnje z njimi (povzeto po Groot Bruinderink in Hazebrook, 1996, Putman, 1997, Danielson in Hubbard, 1998, Staines in sod., 2001, Farrell, 2002) predstavljamo v tem in prihodnjem prispevku. Pri tem opozarjamo, da so dosedanje ugotovitve zaradi raznolikih ekoloških razmer, kratkih časov preizkusov, neustrezne statistične obdelave podatkov in nekaterih subjektivnih vzrokov (npr. financiranje raziskav proizvajalcev) protislovne. Zato je treba pred dokončnim izborom in širšo uporabo posameznih ukrepov le-te preizkusiti v različnih okoljih (različne fitogeografske regije in habitatni tipi) Slovenije.

Ukrepe za zmanjšanje števila trkov vozil z divjadjo lahko glede na subjekt, kateremu so namenjeni, v splošnem razdelimo v tri skupine, in sicer:

(a) **Ukrepi, usmerjeni k voznikom:** z njimi želimo povečati previdnost voznika (znaki, table, dodatna oprema vozil, izobraževanje in ozaveščanje).

(b) **Ukrepi, usmerjeni v okoliške habitate:** z njimi želimo zmanjšati verjetnost prisotnosti divjadi na cestišču in povečati njeno zaznavanje (npr. povečevanje prehranske ponudbe stran od cest in njeno zmanjševanje ob cestah, zmanjševanje vznemirjanja divjadi).

(c) **Ukrepi, usmerjeni neposredno k divjadi:** z njimi želimo onemogočiti, zmanjšati, časovno odložiti in prostorsko usmeriti prehajanje živali prek cest (ograje, svetlobni pripomočki, kemična odvrčala, podhodi in nadhodi, povečanje ter prostorsko usmerjanje odstrela).

Ukrepi, usmerjeni k voznikom

V nasprotju z živalmi je človek razumno in predvidljivo bitje, ki je v zadnjih tisočletjih s svojo dejavnostjo vdrl v življenjski prostor divjadi. Kot tak bi moral biti vedno **odgovoren za morebiten trk z njo – je namreč tisti udeleženec, ki je lahko (v nasprotju z divjadjo) na trk vsaj delno pripravljen.** Zato so predvsem ukrepi, ki pripravijo (informirajo in ozavestijo) voznika na potencialno tveganje, tisti, ki so lahko dolgoročno uspešni. V prihodnosti je zato primarno treba razviti sistem ozaveščanja javnosti, in sicer glede dajanja informacij na samem cestišču (prometni znaki, informativne table) kot tudi prek formalnih (tečaj za voznike) in nefor-

malnih oblik izobraževanja (Groot Bruinderink in Hazebrook, 1996).

Formalni prometni znaki

Prometni znaki, ki opozarjajo na možnost naleta divjadi na cestišče (v Sloveniji je to znak za nevarnost I-18; *Divjad na cesti*), so v svetu najpogostejši ukrep za zmanjšanje tveganja trka z divjadjo. Vendar so lahko **učinkoviti le, če označujejo kratke, zelo problematične odseke cest**, predvsem pa, če je njihova posledica bistveno zmanjšanje hitrosti vozil, ki pripeljejo v območje veljavnosti znaka. Zato Farrell (2002) predlaga njihovo spremembo, in sicer dodatek za omejitev hitrosti. Tudi v državah z bistveno višjo stopnjo vozniške kulture (t.j. strogo upoštevanje postavljenih znakov) je njihova dolgoročna učinkovitost vprašljiva, saj se vozniki nanje navadijo in jih preprosto spregledajo. Tudi dejstvo, da se večina trkov z divjadjo zgodi v mraku, ko znaki niso vidni, zmanjšuje njihovo učinkovitost (Putman, 1997). Dodatna težava je, da lahko z njimi označujemo le relativno kratke odseke (300 do 500 m, z dopolnilno tablo IV-2 pa 800 do 1000 m), kar bi v primeru smjadi terjalo postavitve zelo velikega števila znakov, ki bi s tem izgubili svoj namen in učinkovitost. Kljub omenjenim pomanjkljivostim je (upoštevaje zelo majhne stroške) postavitve prometnih znakov I-18 na najbolj problematičnih odsekih ceste smiselna, saj poleg potencialnega (nedokazanega) vpliva na zmanjšanje števila povozene divjadi **zmanjšujejo odškodninsko odgovornost upravljalcev cest in upravljalcev lovišč.**

Neformalne opozorilne table

V številnih državah (in tudi pri nas) upravljalci lovišč vedno pogosteje uporabljajo opozorilne table (silhuete) div-

jadi (*slika 1*), ki pa so učinkovite le kratkoročno. V začetnem obdobju zaznavanje silhuete povzroči reakcijo voznikov in zmanjšanje hitrosti vožnje, a se vozniki na tovrstne table zelo hitro privadijo, kar lahko **dolgoročno celo negativno učinkuje** – lahko se zgodi, da ob cesti stoječo žival zamenjajo za silhueto in ne reagirajo na njeno prisotnost. Opozorilne table imajo sicer podobne prednosti (majhni stroški, preprostost postavitve) in slabosti (slaba vidnost ponoči) kot formalni prometni znaki (Putman, 1997, Farrell, 2002), le da so za razliko od njih pogosto izpostavljene vandalizmu (vsaj takšne so izkušnje iz slovenskih lovišč).

Upošteva se prednosti in slabosti statičnih opozorilnih tabel sta Danielson in Hubbard (1998) predlagala njihovo **izboljšavo, in sicer glede vsakoletnega dinamičnega spreminjanja vsebine**, o čemer naj bi vozniki razmislili in s čimer naj bi se povečala njihova odzivnost. Po našem mnenju so lahko tovrstne table (panoji) zelo učinkovite tudi v Sloveniji. Predlagamo, da bi pred najbolj problematičnimi odseki cest postavili večje opozorilne table s sliko (karikatur) in kratkim besedilom, s katerim bi dinamičnost sporočila dosegli z natančnim navajanjem podatka, koliko živali je bilo povozenih v določenem obdobju (npr. »na naslednjih 2 km je bilo v obdobju 2000–2002 povozenih 37 glav smjadi«) in s pozivom voznikom, naj te številke dodatno ne povečajo.

Dodatna oprema vozil

Eden najpomembnejših dejavnikov, ki vpliva na **zmanjšano tveganje za trk z divjadjo, je pravočasno zaznavanje živali ob cesti.** Glede tega sta pomembni osnovna in dodatna oprema vozil – npr. sodobni brisalci, ki hitro očistijo večjo površino stekla, ali pa ustrezna stekla

Slika 1: Primera statičnih opozorilnih tabel (silhuet) srnjadi iz Zgornje Savinjske in Šaleške doline; njihova dolgoročna učinkovitost je vprašljiva.

žarometov, ki poleg boljše vidljivosti vplivajo tudi na živali (zaradi manjšega bleščanja osvetljena divjad na cesti ne obstoji v šoku, temveč brez panike nadaljuje s prečkanjem cestišča). Nekateri avtomobilski proizvajalci so v zadnjem desetletju že začeli razvijati zaznavni sistem, ki na podlagi infrardečih signalov prek posebnega zaslona na vetrobranskem steklu voznike obvešča o prisotnosti živali na cesti. Zaenkrat je sistem še v fazi razvijanja, zato njegova učinkovitost še ni dovolj znana (Danielson in Hubbard, 1998).

Izobraževanje in ozaveščanje voznikov

Izobraževanje in ozaveščanje ciljne javnosti (t.j. voznikov motornih vozil) o možnosti trkov z divjadjo je ukrep, ki ga kot najprimernejšega predlagajo številni avtorji (zbrano v Farrell, 2002). Le z vplivanjem na ljudi kot razumnim in odgovornim bitjem lahko namreč dolgoročno zagotovimo zmanjšanje števila trkov. Informacije, ki jih je treba posredovati javnosti prek formalnih in neformalnih oblik izobraževanja, so: (a) osnovni statistični podatki o problematiki (npr. število povozene divjadi, ocenjena škoda na mednarodnem in na nacional-

nem nivoju, število in delež trkov s poškodbami ljudi); (b) najbolj problematični odseki cest (bodisi jasno prikazani na kartah ali navedeni v obliki opredelitve najbolj problematičnih habitatov); (c) opredelitev dnevnih in letnih časov z največjim tveganjem; (d) vedenjski vzorec voznikov, ki zmanjša možnost trka z divjadjo; (e) usmeritev, kaj naj voznik naredi, če je bil udeležen v trku z divjadjo. Kljub smiselnosti izobraževanja, ki ni le dolgoročno učinkovito, temveč je tudi zelo poceni ukrep, pa Romin in Bissonette (1996) ugotavljata, da v ZDA izobraževalni program uporablja le 51 % držav (za Evropo nam tovrstni podatki niso znani).

Izobraževanje in ozaveščanje javnosti je mogoče (poleg opozorilnih znakov in tabel na samem cestišču) opravljati prek **formalnih in neformalnih oblik izobraževanja**. V proces formalnega izobraževanja bi bilo smiselno **učno uro ekologije divjadi** (s poudarkom na možnosti naletov na cestišče) vključiti že v srednješolsko izobraževanje (npr. v predmet biologija), nujno pa v teoretičen del izobraževanja za voznike motornih vozil (primerne predavateljce bi lahko za vsako območje imenovala in usposobila Lov-

ska zveza Slovenije). V sklopu neformalnih oblik izobraževanja bi bilo treba problematiko intenzivno obravnavati in objavljati v javnih medijih ter v strokovni literaturi (tudi to je eden izmed ciljev naših prispevkov), predvsem pa jo v primerni obliki narediti dostopno vsakemu vozniku. Za slednje smo že **izdelali predlog informativne zgibanke** (le-ta bi bila lahko brezplačno dostopna na določenih bencinskih servisi), ki bo predstavljena tudi v enem izmed naših naslednjih prispevkov.

Ukrepi, usmerjeni v življenjski prostor divjadi

Upravljanje z rastlinjem na brežinah in v okoliških habitatih

Upravljanje z rastlinjem na brežinah cest in v okoliških habitatih ima glede reševanja problematike trkov vozil z divjadjo na splošno tri namene, in sicer: (a) zmanjšanje privlačnosti cestnega telesa za divjad in posredno zmanjšanje verjetnosti njenega zadrževanja na cestišču; (b) povečanje privlačnosti okoliških habitatov oz. zadržanje divjadi stran od cest; (c) povečanje vidljivosti oziroma zagotavljanje pravočasnega zaznavanja cesti se bližajočih živali.

Neposredno območje cest je lahko namreč prehransko zelo privlačno za prostoživeče parkljarje, kar še zlasti velja zgodaj spomladi, ko zaradi drugačnih mikroklimatskih razmer obrobje cest ozeleni prej kot okoliški habitat. Ironično je, da zasajanje drevesnih in grmovnih vrst na brežinah cest, ki je smiselno s krajinsko-estetskega vidika, privablja parkljarje v območje cest in posledično povečuje tveganje za trk z njimi (Putman, 1997). **Zato je treba za saditev na brežinah in v neposredni okolici cest zasajati neužitne ter trnaste vrste**, katerim se divjad izogiba (npr. črni trn, češmin, brinje, negnoj, naravne sadike smreke). Povsem neprimerne so vrste, na katerih rastejo za divjad privlačni plodovi (npr. jerebika, bukev, hrasti, kostanj) (glej Groot Bruinderink in Hazebroek, 1996). Nasprotno lahko s sajenjem, nego in vzdrževanjem primernih vrst v habitatih, ki so dovolj oddaljeni od cest, živali zadržimo stran od njih, kar zmanjša tveganje za trk z divjadjo (Putman, 1997); podobno v agrarni krajini velja tudi za ozelenitev golih polj prek zime (Madsen in sod., 2002).

Za zmanjšanje prehranske ponudbe oziroma privlačnosti neposredne okolice cest je smiselno v bližini najbolj problematičnih odsekov zagotoviti dovolj širok odprt pas, zaradi česar bi bilo v **določenih primerih smiselno razmisliti o odstranitvi drevnin v neposredni bli-**

Slika 2: Na zelo problematičnih odsekih cest, kjer je veliko tveganje za trk z divjadjo predvsem posledica bližine gostega rastlinja, ki privablja divjad, hkrati pa zmanjšuje vidljivost, bi bilo smiselno razmisliti o njeni popolni ali delni odstranitvi.

žini cest (glej sliko 2). Vendar ima lahko tak ukrep zlasti v agrarni krajini, kjer so osamljene zaplate drevnin ekološko izjemno pomembne (so pomemben manjšinski habitat in koridor, pozitivno vplivajo na mikroklimo glede blaženja vetra in temperaturnih ekstremov, vplivajo na višjo stopnjo biotske raznolikosti), tudi izrazito negativen ekosistemski vpliv. Zato je treba pred odločitvijo o odstranitvi določene skupine drevja v procesu interdisciplinarnega vrednotenja temeljito proučiti posledice poseka.

Primer pozitivnega učinka odstranitve drevja in grmovja v bližini prometnic na zmanjšanje izgub parkljarjev je s Švedske, kjer se je po poseku v pasu 20 do 30 m od dvosmerne železnice število povoženih losov zmanjšalo za 56 % v primerjavi z obdobjem pred posekom (Jaren in sod., 1991). Čeprav je primer povezan z železnico, lahko podoben učinek odstranitve drevnin pričakujemo tudi ob cestah. S posekom drevja in grmovja poleg zmanjšanja primernosti neposredne okolice cest za divjad dosežemo tudi bistveno večjo vidljivost, kar voznikom omogoči, da cesti bližajočo se žival pravočasno zaznajo (Madsen in sod., 2002).

Preprečevalno krmljenje v okoliških habitatih

V primeru, da je prisotnost parkljarjev v neposredni bližini cest posledica iskanja primernih virov hrane na brežinah (zgodaj spomladi, ko zaradi drugačnih mikroklimatskih razmer brežine ozele nijo prej kot okoliški habitat), lahko divjad učinkovito zadržimo stran od cest s preprečevalnim krmljenjem v predelih, ki so dovolj oddaljeni od prometnic (na

tak način so v Utahu število povoženih mulastih jelenov zmanjšali za skoraj 50 %; Wood in Wolfe, 1988). Zaradi relativno velikih stroškov (velika količina krme, vsakodnevno intenzivno delo) in nekaterih negativnih vplivov krmljenja ukrep ni primeren za dolgoročno izvajanje; smiselno je zgolj časovno omejeno izvajanje ukrepa zgodaj spomladi.

Spremenjen režim soljenja cest

Ob prehodu s suhe na svežo krmo potrebujejo prežvekovalci velike količine soli. Zaradi zimskega soljenja cest je njena dostopnost ob cestišču pomemben dejavnik, ki živali privablja v neposredno območje cest. Raziskovalci so že večkrat dokazali, da lahko preprečevalno nameščanje soli stran od cest vpliva na zmanjšanje števila povoženih prežvekovalcev (zbrano v Farrell, 2002). S tega vidika je dokaj vprašljiva zahteva *Zavoda za gozdove Slovenije* po bistvenem zmanjšanju števila solnic v loviščih. Zaradi privlačnosti soli so v nekaterih evropskih državah za preprečevanje zamrzovanja cest že v rabi sredstva, ki ne vsebujejo soli ali pa namesto NaCl vsebujejo CaMg-acetat (Groot Bruinderink in Hazebroek, 1996).

Osvetlitev cestišč

Večina divjadi je povožena v temnem delu dneva, zaradi česar je osvetlitev najbolj problematičnih odsekov cest lahko učinkovit ukrep, ki prispeva k boljši vidljivosti oz. pravočasni reakciji voznikov. Največja slabost tega ukrepa je prostorska omejenost na primestno okolje (a je tudi toč poveženo zelo veliko število srnjadi), saj v odmaknjenih (gozdnatih) območjih praviloma ni ustrezne infrastrukture. Vendar pa osvetlitev ne

vpliva na vedenje voznikov (glede potrebnega zmanjšanja hitrosti vožnje) ali živali (glede omejitve prečkanja cest) (Reed in Woodard, 1981). Ker je pravočasno zaznavanje živali eden izmed pogojev za preprečitev trčenja z njimi, bi bilo smiselno razmisliti, da bi na nekaterih najbolj problematičnih odsekih cest v predmestnem okolju Slovenije postavili obcestna svetila.

Zmanjšanje vznemirjanja živali

V zadnjem času je divjad vedno bolj izpostavljena vznemirjanju zaradi sodobnih oblik rekreacije (npr. terenski motorji, motorne sani, gorska kolesa) in vedno več psov brez nadzora. Zlasti slednji povzročijo panično reakcijo divjadi, ki pred njimi zbeži brez načrtne smeri umika. V primerjavi z namenski prečkanji cest, ki jih lahko z nekaterimi ukrepi (le-te bomo predstavili v naslednjem prispevku) omejimo, prostorsko usmerimo ali odložimo na poznejši čas, je nemogoče usmerjati panično gibanje preganjane divjadi. **Vsi opravljene omilitveni ukrepi so lahko torej povsem neučinkoviti, če v bližini cest ne zagotovimo tudi potrebnega miru za divjad.** Zato je treba v bližini prometnic v največji mogoči meri omejiti sodobne oblike rekreacije, predvsem pa prosto gibanje psov (ti so lahko tudi sami po sebi nevarnost za udeležence v cestnem prometu).

Reševanje problematike trkov vozil z divjadjo je lahko torej učinkovito le z ustreznim izobraževanjem in ozaveščanjem širše javnosti kot ciljne skupine, ki lahko povzroči nepotrebno vznemirjanje divjadi. V tem pomenu je potreben skupen in usklajen pristop upravljavcev lovišč, upravljavcev cest, izobraževalnih institucij in pristojnih represivnih organov (policija, inšpekcija, tožilstvo). Samo z ustreznim sistemom in kombinacijo izobraževanja ter ozaveščanja javnosti in poznejšim odkrivanjem ter kaznovanjem odgovornih oseb, ki po nepotrebem (zunaj okvira nujnih del v okolju) vznemirjajo divjad, posledično pa ogrožajo varnost udeležencev v cestnem prometu, je namreč mogoče dolgoročno odpraviti neprimerno in objestno obnašanje ljudi, ki lahko negativno vpliva tudi na možnost trkov vozil z divjadjo.

V naslednji številki *Lovca* bomo podrobno predstavili še tretjo skupino ukrepov, t.j. ukrepe, usmerjene neposredno k živalim.

Seznam uporabljenih virov je dostopen pri avtorju.

Dr. Boštjan Pokorny, ERICo Velenje,
bostjan.pokorny@erico.si

Foto: Fob Spring MB

Nemške izkušnje z izkoreninjanjem klasične kuge divjih prašičev

Obisk slovenskih strokovnjakov v nemški deželi Rhineland Palatinate

Februarja letos je skupina veterinarjev, lovcev in gozdarjev v okviru Twining lihgt projekta Monitoring klasične prašičje kuge (KPK) pri divjih prašičih obiskala nemško zvezno deželo Rhineland Palatinate, okrožje Bitburg - Prüm, kjer imajo že veliko izkušenj z zatiranjem KPK pri divjih in domačih prašičih zaradi izbruhov bolezni v zadnjih letih (po letu 1998). Obiskali smo tudi zvezno ministrstvo v Bonnu, tako da smo lahko dobili vtis, kakšen je pristop k zatiranju bolezni z različnih ravni oblasti (zvezni, deželni, lokalni) in kakšno je sodelovanje različnih institucij in strok pri zatiranju bolezni. Ko se bolezen pojavi, je namreč nujno sodelovanje vseh udeleženih: veterinarske službe, gozdarjev, lovcev, rejcev divjih prašičev v oborah in rejcev domačih prašičev, da so opravljeni vsi ukrepi in da preprečimo velike materialne škode. Le-te so posledica poginov (pri domačih in divjih prašičih), izvajanja ukrepov za izkoreninjenje in posredne škode, povezane so s prepovedjo oziroma omejitvami trgovanja z mesom domačih in divjih prašičev.

Dežela Rhineland Palatinate je bila izbrana tudi zato, ker smo tam lahko videli primer, kako izjemno se lahko poveča populacija divjih prašičev samo v 20-ih letih, seveda v ugodnih razmerah in ob neustreznem načrtovanju odstrela. Pri njih se je populacija povečala kar 10-krat, tako da danes znaša odstrel okrog 3 živali na kvadratni kilometer (100 ha)! V letu 2002 je bil v Sloveniji odstrel divjih prašičev $0,32/\text{km}^2$ (približno 10-krat manj).

Foto: Foto Spring MB

Zaradi večanja številčnosti v odstrel vključiti tudi plodne svinje

V deželi Rhineland Palatinate, ki je po površini enako velika kot Slovenija, se je število odstreljenih divjih prašičev od leta 1983, ko je bil odstrel 5.000 živali na leto, v zadnjih 20-ih letih povečal tako intenzivno, da je zdaj odstrel na površini, ki je enaka površini Slovenije, že 58.000 divjih prašičev. Populacija se je tudi pri nas izjemno povečala zaradi izredno ugodnih življenjskih razmer – velika monokulturna polja koruze, njive, obširni gozdovi plodnosnih listavcev (kostanj, hrast in bukev) in čedalje pogostejša semenska leta (obrodnja). Enega od razlogov za tako eksplozijo rasti števila divjih prašičev v Nemčiji lahko iščemo tudi v njihovi organiziranosti lovljenja in načrtovanju odstrela. Po dolgotrajnih analizah so nemški lovski strokovnjaki namreč spoznali, da je treba v sestavo odstrela pri divjih prašičih vključiti tudi plodne svinje v večjem deležu – do 20% odstrela, sicer v nasprotnem primeru populacije ne bo mogoče več kontrolirati (pri tem je treba tudi povedati, da je po nemškem zakonu prepovedan odstrel vodeče svinje!). V letih, ko je

v gozdovih veliko žira in ko stanja, se odstrel zmanjša tudi zato, ker prašiči preprosto ne obiskujejo krmišč.

Izbruh bolezni KPK v Nemčiji

V deželi Rhineland Palatinate so prvi izbruh KPK pri divjih prašičih zabeležili decembra 1998 v okrožju Bitburg - Prüm. V treh letih se je

bolezen razširila po vsej deželi in tudi v Luxemburg, medtem ko se je na vzhodu izkazala kot naravna prepreka reka Ren. Ob izbruhu bolezni je veterinarska služba opravila naslednje ukrepe: določili so okuženo in ogroženo območje, organizirali so zbiranje vseh odstreljenih divjih prašičev v posebnih zbiralnicah, vsem odstreljenim divjim prašičem so odvzeli vzor-

ce krvi in tkiva (vranica) za preiskavo na protitelesa in antigen.

Leta 1999 so na okuženem in ogroženem območju Bitburg - Prüm pregledali 1.318 vzorcev, od katerih je bilo 7,5 % pozitivnih glede na antigen, 16,6 % pa pozitivnih na prisotnost protiteles. V letu 2000 so pregledali 1.497 vzorcev, od katerih je bilo 0,8 % pozitivnih na antigen in 26,8 % pozitivnih na protitelesa. V letu 2001 pa so pregledali 2.990 vzorcev; pozitivnih na antigen je bilo 3,5 % vzorca, na protitelesa pozitivnih pa je bilo 17,3 % vzorca.

Kljub sprejetim ukrepom se je v letih 2000 in 2001 bolezen z območja Bitburg - Prüm razširila južno in severno po deželi Rhineland Palatinate in tudi v Luxemburg. Pojavljali so se vedno novi pozitivni primeri. Ker se je bolezen širila v bližino prašičerejskih farm, so se v začetku leta 2002 veterinarji odločili, da bodo začeli s cepljenjem (vakcinacijo) divjih prašičev proti KPK. Ko se odločajo za cepljenje, upoštevajo bližino velikih prašiče-

Foto: J. Mehle

Udeleženci strokovne ekskurzije ob lovilni kletki. Vstop vanjo je mogoč samo mladičem. Večino ujetih mladičev usmrtijo, izpustijo samo po dva samčka, da ju svinja še naprej vodi in da se ne bi ponovno bukala zaradi izgube celotnega legla. Na naše vprašanje, zakaj ne cepijo tudi izpuščenih samčkov proti KSK, nam niso znali pojasniti.

rejskih obratov, gostoto divjih prašičev na posameznem območju in trende v populaciji divjih prašičev (večanje – manjšanje številčnosti). Vakcinacije opravijo 3-krat na leto. Cepiti je treba vsaj še eno leto potem, ko zadnjič najdejo virus pri živali. Ukrepi, npr. prepoved trgovanja z mesom, ostanejo v veljavi še 2 leti po zadnjem pozitivnem primeru.

Cepljenje torej opravljajo na krmiščih. Po nemškem lovskem zakonu je dovoljeno privabljalno krmljenje z do 3 kg krmil/dan/krmišče. Na 100 ha je dovoljeno urediti 1 do 2 krmišči. Vabe skupaj s krmilom zakopljejo približno 25 cm globoko, tako da so divjim prašičem dosegljive samo z ritjem zemlje.

Vakcinacija je oralna (prek ust). Vaba je sestavljena iz

cija ni uspešna. Na krmišča prihajajo tudi druge živali, npr. jelenjad. V primeru, da vaba ni dovolj globoko zakopana, jo jelenjad požre, zato ni nič čudnega, da pogosto najdejo protitelesa proti KPK tudi pri jelenjadi, predvsem na območjih cepljenj. Lovci pregriznjene vabe pregledajo in na podlagi ugrizov tudi določajo, katera vrsta živali je vabo pregriznila; npr. lisica, prašič, jelenjad, jazbec ...

Uspeh cepljenja lahko pričakujemo vedno šele leto po začetku, kar se je potrdilo

tudi na nemškem primeru. V letu 2002 so našli antigen še pri 451 živalih, leta 2003 pa samo še pri dveh mladičih in pri enem lanščaku. Letos so v štirih mesecih v deželi Rhineland Palatinata potrdili primer klasične prašičje kuge pri enem mladiču. Po veterinarskih navodilih je treba cepljenje opravljati še leto po ugotovitvi zadnjega pozitivnega primera.

Mag. Ivan Ambrožič,
dr. vet. med.,

pomočnik direktorja,
Veterinarska uprava RS

Ograja z vmesnimi prostori, širina 16 cm in višina 80 cm, ki omogoča prehod in dostop do vab s cepivom samo mladičem divjih prašičev.

S posebnimi ograjami s cepljenjem dosega večjo stopnjo zaščite

Uspeh cepitev, vsaj kar zadeva *seroprevalenco* = prisotnost protiteles v krvi, je dokaj hiter. V deželi Rhineland Palatinata so 60 % raven protiteles pri divjih prašičih dosegli že 3 mesece po vakcinaciji (mladiči 41 %, lanščaki 72 %, odrasli 80 %). V sestavi odstrela so 50 % predstavljali mladiči, nekateri od njih so imeli tudi še maternalna protitelesa. Višjo povprečno raven protiteles (več kot 60 %) je težko doseči, saj določene živali v tropu zaradi specifičnih socialnih odnosov nikoli ne pridejo do vab. Da bi izboljšali uspeh cepljenja pri kategoriji mladičev, uporabljajo posebne ograje, skozi katere lahko prehajajo samo mladiči. V notranjost ograjenega prostora mladičem polagajo vabe s cepivom in tako dosežejo večjo stopnjo zaščite tudi pri mladičih.

blistra, v katerem je 1,6 ml cepiva, obdana pa je z moko iz marcipana. Na krmiščih vabe zakopavajo v zemljo skupaj s koruzo. Ko divji prašič vabo pregrizne, v usta izteče vakcina. Vabe morajo biti primerno velike, v nasprotnem primeru jih prašič ne pregrizne, ampak jih požre kar cele. V takem primeru se cepivo ne sprosti in vakcina-

Stroški

Po podatkih oblasti dežele Rhineland Palatinata znašajo stroški zatiranja KPK prek 6 milijonov € na leto. Polovico od tega so stroški za laboratorijske preiskave vzorcev, stroški spremljave (monitoringa) in odškodnine za živali, druga polovica pa so stroški za cepljenje (na leto stanejo vabe 1,5 milijona €), dodatni stroški za veterinarsko službo, za ukrepe, ki jih opravljajo lovci, in za stroške vzdrževanja zbiralnic divjih prašičev.

Rezultati spremljanja klasične prašičje kuge (KPK) v Sloveniji za leto 2003

Kot osnovno enoto za določanje števila vzorcev v letu 2003 smo vzeli lovskogojitveno območje. V Sloveniji je 18 lovskih LGO z izločitvijo od 0,01 do 0,75 živali na km². V 12. LGO je bilo načrtovano 29 vzorcev, v 4. LGO 58 vzorcev, v dveh z zelo majhnim odstrelom divjih prašičev na 100 ha pa nismo načrtovali nobenega vzorca. Skupno je bilo po načrtu VURS v letu 2003 treba odvzeti 580 oziroma z modifikacijami načrta 595 vzorcev. Vzorčenje za spremljanje stanja (monitoring) je opravilo 150 lovskih družin (LD). Z vsemi lovskimi družinami, ki so poslale podatke, je VURS sklenil pogodbo, ki je tudi osnova za plačilo. Nekatere LD niso izstavile računa za odvzete vzorce v letu 2003, čeprav imajo podpisane pogodbe. Te LD lahko račune za vzorce, odvzete v letu 2003, izstavijo še do 30. 6. 2004.

Preglednica 1: Rezultati monitoringa KPK v Sloveniji za leto 2003

Lovskogojitveno območje (LGO)	Število odvzetih vzorcev	Število neuporabnih vzorcev	% realizacije načrta
1. Obalno - Kraško	19	1	65,5
2. Soško	31	4	53,5
3. Idrijsko	0		
4. Notranjsko	21	3	72,4
5. Krmsko	7	1	24,1
6. Kočevsko - Belokranjsko	54	0	93,1
7. Novomeško	11		37,9
8. Posavsko	19	1	65,5
9. Zasavsko	25	2	86,2
10. Savinjsko - Kozjansko	24	4	41,4
11. Ptujsko - Ormoško	22	0	75,8
12. Pomursko	17	1	58,6
13. Slovenskogoriško	0		
14. Pohorsko	48	1	82,7
15. Gorenjsko	8	0	27,5
16. Triglavsko	4	1	13,7
17. Dolomitsko	6	1	20,7
18. Domžalsko - Kamniško	7	0	24,1
Skupaj	323	20 (+7)*	55,7

* neuporabni vzorci neznane lovske družine

Pomanjkljivosti – mogoči vzroki za nepopolno opravljeno vzorčenje za monitoring 2003:

- premalo kompletov za vzorčenje na terenu
- preslaba obveščenost lovcev (organizacija izobraževanja za predstavnike LD na območnih zvezah ali ob obiskih v zbiralnicah divjačine)
- nezainteresiranost posameznih LD za vzorčenje
- manjši odstrel v izbranih LD, kot smo predvidevali na podlagi odstrela iz minulih let.

Mag. Ivan Ambrožič, dr. vet. med.,
pomočnik direktorja VURS

Kdo bo plačeval vzdrževanje (ne)učinkovitih in dragih HMS v Sloveniji?

Ko so v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja začeli z gradnjo hidromelioracijskih sistemov (HMS), je bil to pravi boom, saj so začeli nastajati t.i. osuševalni in namakalni sistemi, ki so namenjeni predvsem za usposobitev kmetijskih zemljišč za učinkovito kmetijsko pridelavo s tem, da načrtno vplivajo na režim vlage v tleh. S takimi posegi naj bi izboljšali kmetijska zemljišča, in sicer predvsem z mehanskimi in biološkimi ukrepi (zlasti izsuševanje), ki izboljšujejo sestavo prsti in omogočajo pridobivanje novih rodovitnih zemljišč. Z melioracijami se ustvarjajo možnosti za uporabo sodobne kmetijske tehnologije in s tem za bolj kako-

Foto: M. Samar

Obrasli jarki so koristnejši kot čistine ...

Lovci, gozdarji, kmetje, naravovarstveniki ... nasprotujejo spomladanskemu »čiščenju« melioracijskih jarkov

Čeprav prav vsi nasprotujejo posegom v njihovem okolju, se je odgovornim s kmetijskega ministrstva nenavadno mudilo, saj so se zavedali, da se bo maja spremenil zakon. Grmičevje in drevje, ki ga niso odstranjevali najmanj četrto stoletja, je bilo koristno za malo divjad (zajce, fazane, poljske jerebice ...) ter za protivetrno zaščito območja.

vostno obdelavo zemljišč, kar omogoča večjo pridelavo. V ožjem pomenu pomeni izraz melioracija hidrotehnično ureditev zemljišča z osuševanjem ali umetnim namakanjem. **V Sloveniji je 630 velikih HMS, ki so po ocenah kmetijskega ministrstva vredni okrog 70 milijard tolarjev in zajemajo okrog 95 tisoč hektarjev meliorirane zemlje**, ki je približno enakomerno razporejena po večjem delu države. Podobno kot tudi v razviti Nemčiji in drugje v EU pa je bilo izpostavljeno, da je bila melioracija v večini primerov zgrešen in nenadzorovan poseg v naravo. To se posebno grdo maščuje v zadnjih sušnih letih, saj je poseg z izsušitvijo kmetom in drugim lastnikom zemljišč

povzročil težko popravljivo škodo.

Ob tem se tudi ugotavlja, da hidromelioracijski sistemi ponekod niso bili obnovljeni že desetletja oz. vse od njihove izgradnje. Torej je skrajni čas, da bi jarke očistili, zamenjali cevi in druge naprave, a brez denarja žal ne gre. Po nekaj letih trdega dela, kot trdijo na MKGP, so lani slovenski kmetje dobili natančne evidence o HMS. Ker je treba melioracijske naprave predvsem redno vzdrževati, se je država odločila, da bo za vzdrževanje in obratovanje skupnih objektov kmetom in lastnikom zaračunala na leto 4.000 tolarjev na hektar meliorirane zemlje. Torej se je država odločila, da stroškov ne bo prevzela na svoja ra-

mena, temveč je kmetijsko ministrstvo stroške preprosto prevailo na lastnike, ponekod pa tudi na občane, ki s HMS nimajo prav nič skupnega. In ko so lansko pomlad z davčnih uradov na kmetije prispele odločbe (in plačilni nalogi – dva obroka), so kmetje čez noč vzkipeli, češ, saj njihova zemlja sploh ni hidromeliorirana, na njej ni ne jarkov ne cevi ne drugih naprav, zato stroškov ne bodo plačali.

Žal pa tovrstne težave, povezane z zgrešenimi melioracijami, niso edine. V nasprotju z nekaterimi drugimi, ki so se predvsem jezili, da morajo plačati položnice za urejanje in vzdrževanje melioracijskih jarkov, so se ponekod odločili, da teh jarkov sploh ne bi več »očistili«, saj bi, kot trdijo,

samo dodatno škodovali naravi. Že ureditev melioracij pred desetletji je povzročila, da so zadnje suše še bolj katastrofalne. Zato bi »čiščenje« podrastu grmičevja in tudi drevja iz jarkov, ki so se že dobro zarasli, škodovali predvsem mali poljski divjadi, kot so zajci, jerebice, fazani in sploh ptiči, ki se praktično brez te zarasti nimajo kje zadrževati in skrivati. Kot vse kaže, pa odgovorni na MKGP ne želijo uslišati želj državljanov, čeprav slednji trdijo, da bi posek dreves in grmičevja spet sprostil teren za veter, ki ga potem nima kaj zadrževati. Torej bi ostale brez nujno potrebnih vetrobranskih pasov cele vasi, predvsem pa divjad brez nujno potrebnega kritja.

Na silo nadaljevati zgrešeno politiko in naravi ponovno odpirati že zaceljene rane ...

»Pri nas najmanj 25 let, odkar so nareženi, niso bili pokošeni in vzdrževani melioracijski jarki, ki so nam v večini že doslej povzročali samo škodo, predvsem zaradi suše. Zato menimo, da je najbolje, če bi sedaj vse skupaj pustili tako, kot je, kajti zamislite si, kako z veseljem ugotavljamo ponekod, da si je v tem grmičevju in drevju sedaj divjad našla novi dom, ki ga dolga leta ni imela in je praktično izginila iz naših krajev. Mi smo se celo resno pogovarjali, da bi ponekod vsaj na eni strani jarka zasadili drevje in grmičevje, ki bi v prihodnje dodatno koristilo divjadi in bi tudi služilo kot nekakšen vetrobran za cela območja in predvsem za divjad, ki se dejansko nima kam skriti. Zato ostro nasprotujemo, da bi sedaj spet posekali vse to, kar nam je narava v zadnjih letih vrnila. Upam, da nam bodo odgovorni prisluhnili, saj je to koristno za vse nas, ki tukaj živimo, in za divjad, ki ji nikakor ne smemo uničiti doma in s tem možnosti za preživetje,« nam je v svojem imenu in v imenu večine krajanov Hrastje - Mota povedal **Mirko Domanjko**.

Po njegovem prepričanju dejansko ni kakšne splošne koristi od melioracijskih jarkov in je nikoli niti ni bilo, saj imajo po njihovi oceni zaradi njih samo škodo. »Za nas ni problem plačevanje vzdrževanja melioracijskih jarkov, ne glede, ali imajo kakšno zvezo z melioracijo ali ne. Želimo obdržati sedanje stanje, zato naj naše jarke pustijo takšne, kot so. Sedaj nam je začela vendarle narava nekoliko vračati tisto, kar so ji nekoč z nespametnimi ukrepi vzeli, zato ne ponovimo enakih napak,« je še dodal Domanjko.

A kot nas je seznanil **Stanko Rojko**, vodja krajevne enote Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Murska Sobota, sicer tudi lovec in sploh naravovarstvenik, občanov pravzaprav nihče nič ne sprašuje, še dodatno pa

spet nespametno posegajo v prostor, ko to nikomur ne ustreza: »Dejansko se srečujem s problemom na terenu, in sicer trenutno na širšem območju Občine Sveti Jurij, kjer delavci **Javnega vodnogospodarskega podjetja Mura** čistijo zarast v melioracijskih jarkih in reki Ščavnici, ter vse to potem na robovih teh vodotokov požigajo. Zdi se mi, da je to narobe, da se sploh opravljajo ti posegi, predvsem pa se odvijajo ob nepravem času. Ti vodotoki nekaj zadnjih let zaradi pomanjkanja denarja niso bili vzdrževani in je prišlo že do prijetne zarasti v jarkih, kjer pošteno povedano sploh ni vode in je ni bilo, praktično odkar je bila regulacija narejena. Tu rastejo v glavnem rastline, ki ljubijo vlago, kot so vrbe, jelše ipd., ki sedaj cvetijo. Hkrati to čiščenje sovпада z

gnezdenjem ptic pevk in poljskih kur, ker praktično drugod nimajo možnosti za gnezdišča, saj so bila z regulacijo vsa popolnoma uničena. To še posebej velja za fazane in poljske jerebice, tako da jim sedaj jemljemo edine razmere za razmnoževanje. Sploh so ti jarki edina pribežališča tudi za srnjad in poljske zajce, ki so v času razmnoževanja, in je to zanje velika motnja. Pravzaprav to pomeni, da sedanja opravila zelo motijo vso divjad in ptice ter praktično vse naravne procese in okolje v celoti. Zmotno je tudi, da se seka drevesa v času, ko ta cvetijo, a vsi, ki kakorkoli sodelujemo z naravo ali poznamo naravo, lahko zatrdimo, da nič ni bolj moteče, kot če podiramo lepo cve-toče drevje. Pomisliti moramo tudi na sleherno čebelico, ki na vrhov cvet pride po med,

mi pa ji to namerno onemogočamo,« je povedal Rojko.

Spet za vsako ceno ustvarjanje monotone agrarne krajine

Po njegovem je tretji negativni vidik takega početja krajinsko-estetski, kajti sedaj spet packamo pokrajino, jo kanaliziramo in ustvarjamo nekakšno enotno agrarno krajino, kjer ni nič drugega kot samo en prazen pogled z enega roba Ščavniške doline na drugega. »Nikakor pa ne smemo pozabiti niti na protivetrni vidik, saj to drevje, ki ga neusmiljeno podiramo, kakor koli je še majhno, ustvarja pomemben ščit vetrovom, da bi odnašali rodovitno prst. Dokazano je, da kmetijske površine, posejane na proti vetru zaščitenih območjih, dajejo več pridelka, kot tiste, ki nimajo nobene protivetrne zaščite. Torej, če bi želeli imeti visoko donosnost, bi morali imeti urejene vetrne pasove vsaj na razdalji vsaj 200 metrov. Delavci, ki sedaj izvajajo dela, seveda hitijo zato, ker bo 20. maja začel veljati novi zakon o lovstvu, ki med drugim prepoveduje tovrstna početja med 1. marcem in 1. avgustom, ko imajo skoraj vse živalske vrste mladiče, in se zato trudijo pred tem datumom postoriti čim več. Po drugi strani pa zakon niti v omenjenem času ne dovoljuje sekanja zarasti na obeh straneh jarka, temveč se to, če je že potrebno, čisti samo na eni strani. Zato ne vem, komu je v interesu, da bi rad zdaj opravil čim več nepopravljivih posegov v naravo, v tem času, ko jim še nihče nič ne more. Po drugi strani pa se tudi nič več ne čudimo, zakaj toliko suše v zadnjih letih! Prepričani smo, da ravno omenjeno čiščenje, namesto morebitnega zadrževanja vode v jarkih, še pospešuje njeno izsušitev. Bodo izvajalci, država plačali škodo po suši ... Odgovorni očitno trmasto in zavestno izvajajo povsem nekoristna dela in celo hitijo; delajo še ob sobotah in nedeljah, samo da bi čim več okolja uničili do sredine maja. Žalostna zgodba je predvsem tem, da se vse

Poljska jerebica

Prepelica

Foto: J. Mehle

Foto: G. Bolčina

začne in konča pri denarju, katerega so morali plačati samo kmetje in katerim se torej z njihovim denarjem dela velika škoda,« nam je še dejal Stanko Rojko, ki je enako kot tudi nekateri naši drugi sogovorniki omenil, da v vsej zadevi zelo »smrdi tudi po korupciji, ker da uradno ni zna no, ali je sploh obstajal kakšen razpis za podelitev koncesije za tovrstna izvajalska dela«.

Anton Holc, lovski čuvaj in predsednik gojitvene komisije pri ZLD Prlekije, je bil še bolj razburjen nad dogajanjem v okolju, ki mu je tako zelo pri srcu. »To, kar počnejo, je načrtno uničevanje narave, dejansko velik idiotizem, za katerega ni nobenega opravičila! Sedaj ko vse ptice začenjajo gnezditi, jim mi s pomočjo državnih vrhov tega ne dovolimo! Menim, da so na obeh ministrstvih, zlasti pa še na okoljskem (MOPE), ki bi morale skrbeti za naravo in okolje, dejansko izgubili kompas. Opravljanje teh del je tako ali tako, še posebno pa ob tem času, dejansko velika neumnost, kriminal, saj ne vidimo nobene ovire, da bi se to ne moglo prestaviti na jesenski čas. Ponavljam, Ministrstvo za okolje si ne zasluži tega imena, zato apeliramo na odgovorne, naj takoj prekličejo svojo odločitev in izvajanje del prestavijo tam po avgustu. Sam menim, da bi bilo najbolje, če bi namesto sekanja zarasti delali pregrade na potokih in bi se nekoliko dalj časa zadrževala voda,« meni Holc.

»Sporni jarki« v naseljih Čakova, Jamna in Žihlava v Občini Sveti Jurij.

Za mnenje smo povprašali tudi župana Občine Sv. Jurij, **Antona Slano**, ki je hkrati kmetijski strokovnjak, zaposlen na pomurski izpostavi Kmetijsko-gozdarskega zavoda: »To je zelo zapletena in večplastna zadeva, o kateri ne smemo prehitro soditi. Moram pa priznati, da sem že na seji območne izpostave KGZ predlagal, da bi ta denar, ki so ga zbrali v lanskem letu, porabili letos jeseni, torej bi jarke čistili v času, ki je za to bolj ustrezen. Hkrati s

tem bi se izognili, da bi kmetje tudi letos morali plačevati, in bi lanska sredstva porabili šele jeseni. To, kar se izvaja, ni v domeni lokalne skupnosti, moje osebno mnenje pa je, da bi morali čiščenje opravljati letos jeseni in ne sedaj. Jasno je, da se moramo dogovarjati vsi uporabniki okolja in podeželja sploh, kajti drugače se ne bo mogli živeti v sožitju. Vsi, tako kmetijci kot lovci, gozdarji, ribiči, opazovalci ptic in drugi naravovarstveniki, se bomo bolje

počutili, če bomo skupaj skrbeli za dobro vseh, predvsem pa narave,« je dejal župan Slana. Podobno poudarja tudi **Andrej Černe**, kmetijski inšpektor: »Lahko povem, da nismo bili obveščeni o začetku teh del in zato o zadevi veliko ne vem. Ko bo prišla kakšna prijava, bomo šli na teren opravljat kontrolo, kajti inšpektorji ne moremo vplivati, da bi se kar koli spremenilo, če se dela že izvajajo. Vsekakor pa je res, da to ni dobro predvsem za živalstvo in bi se morali o vsem že prej dogovoriti. Menim, da so melioracije le prinesle določeno korist, žal pa ni bilo vse pravilno opravljeno, kajti niso narejeni tudi zadrževalniki vode, niso ustvarjene možnosti za namakanje v času suš itn.«

Tudi mladi in napredni kmetovalec **Jože Lančič**, ki se je mimo pripeljal s traktorjem, je zatrdil, da je to velika neumnost in da za tokratni poseg v naravo ni prav nobenega opravičila. Neki drugi kmetovalec je sicer dejal, naj se vzdrževanje jarkov le nadaljuje, saj so konec koncev za to že plačali, toda vse skupaj bi lahko opravili pozimi ali pa vsaj jeseni in ne sedaj. S tem so se celo strinjali tudi nekateri delavci, ki morajo po nalogu nadrejenih te naloge opravljati. Menijo, da sedaj, ko posekano drevje med drugim tudi nikakor noče goriti, ni pravi čas za tovrstna dela in bi vse skupaj lažje počeli v ustreznem času ...

In ker torej dejansko vsi nasprotujejo tovrstnemu početju, je vsekakor več kot umestno vprašanje tudi odgovornim na kmetijskem in okoljskem ministrstvu, ali je dejansko pred jesenjo potreben tovrstni poseg v naravo. Žal pa, vsaj slišati je tako, se bodo dela nadaljevala tudi v sosednjih občinah v Prlekiji in Slovenskih goricah. Naši sogovorniki upajo, da bo vsaj pošteno poročanje medijev nekoliko »spametovalo« tiste, ki iz pisarn v Ljubljani odločajo, kaj je najboljše za zeleno pokrajino tam na skrajnem severovzhodu države ...

Oste Bakal

Na kratko iz tujega tiska ...

Avstrija: Na prošnjo koroške lovske zveze je koroška deželna vlada konec marca sprejela dopolnila in spremembe lovnih dob za nekatere vrste divjadi. Tako je odstrel enoletnih srnjakov (razred I) dovoljen od 1. 5. do 31. 10, odstrel 2- do 5-letnih srnjakov (razred II) in 5+ srnjakov (razred III) pa od 1. 6. do 31. 10. Odstrel srn mladice je dovoljen od 1. 5. do 31. 12., odstrel starejših srn in mladičev pa od 1. 8. do 31. 12. Lovna doba za muflonje ovne, ovce in jagnjeta je sedaj od 1. 7. do 31. 12.

(Der Kärntner Jäger, 152/2004)

Avstrija: Na avstrijskem Koroškem so v letu 2003 zabeležili 117 primerov okužbe gamsov z gamsjimi garjami, kar je več kot v letu 2002. Največ okuženih gamsov so zabeležili v okraju Spittal (52) in v okraju Hermagor (42).

(Der Kärntner Jäger, 152/2004)

Avstrija: Kljub občutnemu zmanjšanju števila okužb in tudi smrtnih primerov zaradi klopnege meningoencefalitisa (vnetje možganskih open) v tej sosednji državi pristojni organi še vedno opozarjajo na nevarnost okužb in na preventivne ukrepe. Še posebno tople zime zadnjih let naj bi pripomogle k večanju številčnosti klopih in s tem tudi k večji nevarnosti okužb. Najbolj ogrožene kategorije so kmetje, lovci in gozdarji, zato njih in tudi druge, ki se gibljejo v naravi, pozivajo na preventivno cepljenje proti tej smrtno nevarni bolezni. V letu 2003 so v Avstriji skupno zabeležili 82 primerov te bolezni pri ljudeh (Štajerska 28, Zgornja Avstrija 14, Koroška 11, Tirolska 7 ...).

(Der Kärntner Jäger, 152/2004)

Italija: V italijanski reviji Cacciatore Trentino je bil objavljen daljši prispevek o učilnici z lovsko tematiko iz Osnovne šole Dušana Muniha v Mostu na Soči. Tako lovci kot tudi predstavniki dežele Trentino so bili nad učilnico navdušeni in obenem začudeni, da se lahko lovstvo uspešno predstavlja tudi v sistemu osnovnih šol v Sloveniji.

(Il Cacciatore Trentino, 55/2004)

Norveška: Kot kaže, se tudi v tej skandinavski državi šte-

Tudi na Norveškem se številčnost volkov po ponovni naselitvi leta 1997 povečuje.

vilčnost volkov povečuje. Leta 1997 je Norveška ponovno naselila volkove, številčnost in s tem povezane tudi težave pa se povečujejo. Tako se je v okraju Rendalen v osrednji Norveški številčnost losov v zadnjih letih zaradi volkov zmanjšala z več kot 6.000 živali na 3.000. Posledica tega je tudi precejšnje zmanjšanje prihodkov iz lovišč in izredno zmanjšanje zanimanja za nadaljnji zakup lovišč. Vendar pa ni pomembna zgolj ekonomska stran; številni župani se pritožujejo, da se prebivalstvo zaradi volkov boji hoditi v naravo. Doslej je 17 lastnikov gozdov in najemnikov lovišč iz tega okraja zahtevalo od države odškodnino zaradi volkov. Pristojne državne oblasti pa so objavile podatek, naj bi v zimi 2003/04 v vsej Skandinaviji živelo vsega 100 volkov, od tega 20 na Norveškem.

(Jagen Weltweit Internet)

Kanada: Raziskovalci norveške univerze iz Osla so ugotavljali vzroke za nastanek podvrst in tudi novih vrst. Posebno pozornost so namenili kanadskemu risom. Že dalj časa je znano, da geografska izoliranost pogojuje nastanek podvrst in v daljšem času lahko tudi nastanek novih vrst zaradi genskih spre-

memb, ki se dogajajo v izoliranih populacijah. V primeru kanadskega risa (*Lynx rufus*) pa ne nastaja geografska izoliranost, temveč, kot ugotavljajo norveški znanstveniki, so tri različne podvrste nastale zaradi podnebne raznolikosti. Vse tri podvrste so se razvijale v treh podnebno različnih območjih Kanade in imajo značilno različno gensko sliko. Za kanadskega risa so značilna tudi razmeroma velika populacijska nihanja številčnosti, ki so med tremi podvrstami časovno neusklajena. Znotraj posamezne podvrste so nihanja številčnosti glede na posamezne bolj ali manj izolirane subpopulacije časovno usklajena. Znanstveniki iz vsega sklepajo, da podnebne meje – podobno kot geografske – pogojujejo nastanek novih vrst.

(Jagen Weltweit Internet)

Nemčija: Od 22. 3. je glavna zvezda spletne strani nemške lovske zveze (Deutscher Jagdschutz-Verband) divja svinja z mladiči. Pod naslovom www.wildtiere-live.de lahko neprestano spremljate in opazujete svinjo Luise z njenimi mladiči ter merjasca z imenom Willi in Kalle. Družinsko življenje tropa divjih prašičev je v tem času še posebno zanimivo, saj so prišli na svet

mladiči, ki se sedaj počasi razvijajo in spoznavajo svojo okolico. Prenosi divjih živali v živo doživljajo velikanski uspeh med obiskovalci predstavitvene strani nemške lovske zveze na svetovnem spletu. Pred tem je bilo na spletni strani nemške lovske zveze mogoče opazovati jelena z imenom Heinz in njegov trop košut. Kolikšno je zanimanje za te prenose v živo, pričajo naslednji podatki: od ruka, ki je bil v sredini septembra, je spletno stran nemške lovske zveze obiskalo več kot pol milijona ljudi, po enem tednu se je številka povečala na več kot 1 milijon obiskovalcev. V prvem mesecu prenosa je spletno stran obiskalo več kot pol milijona ljudi, po enem tednu se je številka povečala na več kot 1 milijon obiskovalcev. V prvem mesecu prenosa je spletno stran obiskalo 2,2 milijona obiskovalcev. Tudi po končanem roku se zanimanje za življenje tropa jelenjadi ni zmanjšalo. Nemška lovska zveza načrtuje, da bo začela s prenosom tropa jelenjadi zopet v začetku junija, ko se bodo začela rojevati teleta. Prenos divjadi, čeprav v umetnih razmerah (obore), naj bi bistveno povečal zanimanje ljudi za naravo in spoznavanje življenjskih navad ter socialnih odnosov divjadi posameznih vrst.

(Pirsch, 8/2004)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Z Brankom sva stala vsak na svoji strani drobne lesnike in zrla po pobočju na travnik ob gozdu. Pihal je rahel veter, prinašal in odnašal je jutranjo meglo, ki nama je zastirala pogled na travnik. Cerkveni zvonovi cerkve sv. Primoža so začeli biti.

Spomnil sem se na E. Hemingwaya in na njegov roman, ki sem ga moral prebrati v srednji šoli. Pa ne ravno po lastni volji. Prebrati sem ga moral za kazen. Med poukom sem hotel pomagati sošolcu, ki ga je pred tablo spraševal profesor slovenščine. Med spraševanjem sem izustil: »Zvoni!« To je bilo dovolj, da je profesor vzkipeł in skoraj zakričal: »Komu zvoni?« Odgovoril nisem ničesar, saj se mi še sanjalo ni, da obstoja kakšen roman z enakim naslovom. Že sem bil v knjižnici in ker sem imel veliko »domačega kazenskega branjaka«, me je kot velikega bralca romanov vzljubila tudi gospa v knjižnici.

Odbila je sedem, midva pa sva čakala, zrla okoli sebe in v občasni megli lepega jutra iskala gamsa.

V bistvu se moja zgodba začne čisto v drugem času in v drugem okolju. Zgornji opis je le odlomek iz osrednje-

rekli v športu, je dodal še Dušan, da mi bo pa on v takem primeru pozimi odstopil mladiča. Vsi okoli so v tistem trenutku utihnili in iz družbe je nekdo dejal: »Še enkrat ponovi, glej, da mu ga boš res!«

In začelo se je v avgustu, ko sem dobil prvo Brankovo sporočilo, da se bodo na prvem posvetu pogovarjali o odstrelu gamsov. Če dobi dovoljenje, si bom moral vzeti kar nekaj dni, da bova šla na lov. In res! Nestrpno pričakovanje obvestilo je do mene prišlo še isti dan, takoj po posvetu LD Zeleni Vrh - Vuzenica. Stekli so prvi dogovori o času lova; dogovorila sva se, da bi lovila čim prej. Dodelili so štiri gamse oziroma, še podrobneje: Branku so odobrili odstrel gamsje kože v starostnem razredu nad 11 let. Začele so se velike priprave. Visoki čevlji, palica, ki mi jo je Branko dal že lani, nahrbtnik z obleko in seveda steklenička. Tako, za vsak primer, da bi jo imel čim prej pri roki, če bi imel lovski blagor.

Prišel je dolgo pričakovani petek popoldne. Takoj po službi sem odšel do Branka. Preoblekel sem se kar v njegovi pisarni, počakali smo še Petra in odšli v hribe nad Vuzenico. Peter naju je odložil ob gozdu in se odpeljal naprej,

bili, pa velike lisičke, vse zelo zdrave. S palico sem potolkel po klobuku jurčka, ki je bil zelo čvrst in zdrav. Toda zvok je takoj vzbudil Brankovo pozornost in deležen sem bil čudnega pogleda, kakršnega pri njem, kljub dolgoletnemu poznanstvu, nisem bil deležen. Hitro sem dojel, da mi je hotel povedati, da pač loviva gamsa in da nisva v gozdu zaradi gob. S posebnim izrazom sem mu pokazal, da sem razumel njegovo razmišljanje.

Nadaljevala sva pot v strmino. Gobe me niso več zanimale, gledal sem le stopinje, za katere sem ugotovil, da so bili gamsji. Na Brankovem obrazu sem opazil bistveno spremembo: videti je bil bolj zadovoljen. Hodila sva že kakšno uro, ko se je ulila nevihta. Branko je nadaljeval pot in se za dež sploh ni zmenil. Mojo misel, da bi si oblekel pelerino iz nahrbtnika, sem kaj hitro opustil in tudi jaz sem nemo nadaljeval pot za Brankom.

Iz gozda sva prišla na pašnik, kjer so se verjetno pred najinim prihodom paskrave. Na daleč sem opazil štiri gamse (dve kozi in dva mladiča). Usedla sva se v rob in opazovala. Čudovit prizor, takšnega še nisem videl. Moram priznati, da na takšno daljavo nisem lo-

SREČKO KROPE

Komu zvoni...

ga dela moje zgodbe, ki priča o zame velikem, lepem in zelo pomembnem dogodku v moji lovski karieri.

Začelo se je na skupnem lovu v LD Podvelka v zadnji zimi letos. Potekal je skupen lov na divjega prašiča. Stal sem na dobrem stojišču, za katerega je Dušan dejal, da je bilo Titovo stojišče. Vendar prašiča še videl nisem. Zato pa so proti meni pritekli gamsi. Na 25 metroh pred menoj so se ustavili in nato odšli skoraj mimo mene navzgor v hrib. Takrat je bil lov na gamse zaprt. Svojo dogodivščino oziroma lep pogled na trop gamsov sem pozneje pripovedoval v lovskem domu. Branko mi je takrat dejal, da mi bo odstopil njegovega, če mu bo dodeljen. V »žaru borbe«, kot bi

midva pa sva odšla peš v gozd. Branko je hodil pred menoj, jaz dva koraka za njim. Imel je samo dvogled in vžigalnik. Stopala sva tiho drug za drugim. V hribih nisem bil vajen loviti, čeprav je čudovito. Vedel sem samo, da bom moral veliko prehoditi in vprašanje je, če bom sploh videl kakšno divjad. Popolna razlika od našega nižinskega lovišča, kjer so stvari dosti bolj preproste in mogoče manj vznemirljive. Sedem na prežo in skoraj ne mine lov, da ne bi videl kar nekaj divjadi. Tudi hoje je pri nas bolj malo in spravilo divjadi je bistveno preprostejše.

Med hojo po gozdu sem si drznil pogledati tudi po gobah. Veliko sem jih videl, levo in desno. Zelo lepi jurčki so

čil, ali je gams ali gamsja koza. To sem ugotovil šele, ko mi je to pojasnil Branko. Kakšnih 15 minut sva jih opazovala, nato pa sva odšla naprej. »Od teh ne moreva ničesar upleniti, greva naprej!« je dejal Branko. Nadaljevala sva pot, meni pa je za trenutek misel ušla od gamsa k cigareti, ki sem jo imel v žepu. Dopovedoval sem si, da pri lovu na gamsa ne moreš kaditi, tako kot tudi ne na lovu na sploh. Nisem si mogel kaj, da ne bi mislil na cigareto, ko pa je Branko, ki sicer ni kadilec, vsake toliko časa iz žepa potegnil vžigalnik in ga prižgal. Sprva sem mislil, da mi name-rava prižgati cigareto, potem pa sem ugotovil, da le preverja smer vetra. Da mislim narobe, mi je spet jasno povedal

Foto: M. Pogačnik – Diana

Branko z njegovim pogledom in čudno obrazno mimiko. Ves čas najinega lova sva spregovorila le nekaj besed. Pa še te je večino izgovarjal le Branko: »Tiho morava hoditi, ne smeva ropotati!« Skratka, same prepovedi. Mislil sem si: »On že ve, kako se temu streže. Ni kazalo drugega, kot da to brezpogojno upoštevam.«

Prišla sva strmo v breg, kjer sem zagledal krave ob električnem pastirju in žensko srednjih let s kapo na glavi. Prišla je po živino, da jo spravi domov. Pozdravila sva jo in Branko se je začel z njo pogovarjati. Šele takrat sem lahko hitro potegnil cigareto iz žepa in Branko je izgovoril čudežne besede: »Daj pivo iz nahrbtnika!« Ni mi bilo treba dvakrat reči: takoj sem eno ponudil ženski in Branku, sam pa sem jo skoraj spil na dušek. Še kakšne pol ure sva nato hodila v popolni tišini po gozdu, nato pa sva se po cesti namenila do bližnje kmetije, kjer naju je čakal Peter. Temnilo se je že in konec je bilo lova za tisti dan. Odpeljali smo se proti lovskemu domu Hartman v Šentjanž nad Dravčami (lovski dom LD Zeleni Vrh - Vuzenica).

Med potjo smo si izmenjali poglede in seveda opisali vse tisto, kar smo videli. Iz previdnosti sem samo poslušal pogovor med Brankom in Petrom. Ko

smo prispeli do lovske koč, je bil tam že Drago, gospodar koč, njegova žena in še nekaj lovcev. Gospodarju sem se očitno zasmilil, ko je videl moj žalostni obraz. Takoj je predlagal, da bi šli naslednje jutro v predel Sv. Primož, pod Perušami. Tamkaj bomo verjetno prišli do starejše koze, starejše od 11 let, in ker je sam že uplenil tri koze, naj tisto le odstreliva z Brankom. Povrnili se mi je življenje na blede obraz in dosti boljše volje sem se odpravil domov. »Jutri ob 6.20 se dobiva pri meni!« je dejal Branko in mi zaželel lahko noč.

Ponoči sem v sanjah podoživljal dnevne dogodke. Še pred spanjem sem poklical gospodarja naše lovske družine in ga vprašal, kolikokrat je šel na gamsa, preden ga je uplenil. Povedal mi je visoko številko, ki je zaradi spoštovanja do njega ne bom izdal.

Sobota. Ura je natanko 6.20. Parkiral sem na dvorišču Brankove hiše. Ko sem ga zagledal, ni bil ravno dobre volje in imel sem občutek, da sem prišel k nekomu, ki ga vidim prvič in se sploh ne pozna. Zelo resen za njegova leta je bil tisto jutro, čeprav jih ima šele nekaj okrog štirideset.

»Dobro jutro, zelo hiter si!« me je nagovoril in nadaljeval: »Danes imam drugačen načrt, greva k Toplerju na kavo in ta gre pozneje z nama!«

To sem vzel kot prvo seznanitev z delovnim dnem in le kaj bi še komentiral. Kar motilo pa me je, ker je s seboj vzel tudi svojo puško, saj je prejšnji dan dejal, da svoje puške ne potrebuje, ker bom tako ali tako streljal jaz. Tega nisem vzel kot nezaupanje vame, pač pa sem si misli, da si je verjetno prejšnji dan ustvaril verjetno čudno podobo o meni. Odšla sva k Toplerju, ki naju je že od pol šestih čakal s kavo, ker je zjutraj vstal po svojem občutku, in to kar eno uro prej. Vseeno, kava je bila še topla in mi je zelo prijala. Topler, ki mu je tudi ime Branko, je bil tisto jutro edini prijazen človek, ki sem ga srečal, sploh pa, če ga primerjam z jutranjo hladno dobrodošlico na Brankovem dvorišču.

Sledil je podroben načrt in odhod z avtomobilom do Sv. Primoža na Pohorju, do kmetije Peruš. Vozil je Branko, Topler pa naj bi bil tisto jutro moj vodnik. Očitno je Branko izgubil potrpljenje z mano in me kar predal drugemu. Topler velja za zelo resnega lovca, z vso potrebno avtoriteto, jaz pa sem ga doslej poznal samo s tekmovanjem na glinaste golobe. Skratka – Branko mi je za tisti dan dodelil avtoriteto njihove lovske družine. Prispeli smo do Sv. Primoža na Pohorju št. 14. S Toplerjem sva izstopila, Branko pa se je z avtom odpeljal po cesti naprej, pogledat v drugi predel lovišča.

Nekaj pred sedmo je kazala ura. Rachel veter je pihal, jutranje sonce pa se je le občasno prikazovalo med meglo. Drug za drugim sva obšla levo stran kmetije in se napotila do roba travnika, ga opazovala vse tja do gozda, ki se je od časa do časa skril pod meglo. »Grev na drugo stran!« je dejal Topler. Stopala sva počasi, le na trenutke je obstal in stopil na prste ter pogledal predse na travnik. Ničesar nisva videla. Med tiho hojo po travi sem slišal svoje lastne čevlje oziroma šum drsanja usnja. Potiho sem se sklonil in potegnil hlačnice prek visokih čevljev, da bi bil šum tišji. Topler se na to ni oziral tako kot Branko prejšnji dan.

Naposled sva prišla do manjše lesnike, na kateri pa ni bilo nobenega sadeža. V spodnjem delu sta bili na deblu le dve drevesni gobi. Tam sva obstala in zopet opazovala po hribu navzdol. Dvakrat sem zastoj dvignil dvogled in preverjal, kaj je rdečkasta lisa. Mislil sem, da je srnjad, pa je bila le suha veja.

»Tu bi morala biti tista stara koza,« je potihlo dejal moj vodnik. Megla se je vila in nama zastirala pogled po travniku in proti gozdu. Dvignil sem puško in naslonil na mojo palico »gamsovko« ter poskušal meriti proti gozdu. Pozneje so mi povedali, da palico uporabljajo lovci gamsarji le pri streljanju na krajše razdalje, nikakor pa ne na dolge. »Če bo treba streljati, verjetno ne bom mogel s palice,« sem vprašujoče dejal Toplerju. »Ne, boš prislonil na deblo, bo boljše!« mi je mirno je odvrnil.

Ko sem tretjič dvignil dvogled, sem na razdalji okrog 120 m pred gozdom le opazil manjšo svetlejšo liso s temno črto čez sredino. To bo verjetno gams, sem si dejal sam pri sebi, nakar sem po ponovnem pogledu to tudi glasneje izustil Toplerju. »Točno, gams je,« je dejal Topler. »Poglej, če kje vidiš mladiče! Nisem prepričan, kaj je, pregosta megla je in ne vidim dobro!« je nadaljeval. Potem je kmalu ugotovil, da je koza in da je sama, brez mladičev. Visoki rogovi, sama, torej bo prava. Čez čas mi je dejal, naj se pripravim na strel. Stopil sem na levo stran lesnike in prislonil puško k lesniku. S takšnega položaja do takrat še nisem streljal; navajen sem, da puško vedno naslonim na stranico, prež o ali kateri drug predmet. Toplerja pa tudi nisem dobro poznal; če bi ga, bi mu predlagal, da bi raje streljal z ležčega položaja. A mu tega nisem upal predlagati. Tako sem le prislonil tja in meril. »Ko se ti bo v redu obrnila, lahko ustreliš!« je potihlo šepnil. Imel sem občutek, da mu adrenalin deluje še bolj kot meni, čeprav bi moralo biti ravno obratno. Čakal sem, da bo veter odpihnil meglo, da bom lahko lepo pomeril. Sprožil sem, v strelnem daljnogledu pa nisem videl drugega kot le meglo.

»Nizko je bilo!« je panično dejal Topler. Pogledal sem in videl kozo, ki je stekla do roba gozda in tam obstala. Nisem si upal vprašati, kaj pomeni »nizko«, saj sem za hip podvomil vase in verjel, da sem celo zgrešil. Kar bi ob takem »prislonu« bilo čisto mogoče.

»Ni mi jasno, kaj takega še nisem videl,« je dejal Topler in nadaljeval: »Skočila je v zrak in se na robu gozda ustavila; ponavadi steče v gozd, nekaj ni v redu!« Nisem bil več prepričan vase in sem ga naravnost vprašal: »Sem zgrešil?« »Zadeta, vendar nizko!« je odvrnil. Kar nekaj časa sem opazoval Toplerja, kako se je čudil reakciji koze

po strelu. Nato je vzel GSM in poklical Branka, ki je prišel že čez dobrih deset minut.

»Nisem slišal strela,« je takoj dejal Branko, ko se je približal. Topler mu je opisal dogodek in odšla sta na nastrel. Sam sem moral čakati pri lesniku in jima z roko kazati smer, kjer bi naj bil nastrel. Veter je še kar naprej podil meglo in na trenutke sta mi oba izginila v megli. Strahoma sem čakal na njun klic. Hodila sta levo in desno v moji smeri, a nista nič našla. Šele čez dobrih pet minut mi je Topler pomahal z roko, naj pridem bližje. Razdalja je bila bistveno večja, kot sem predvideval. Našli smo nastrel, zapičili mojo palico na tisto mesto in odšli smo pogledat na rob gozda po vidnem krvnem sledu. Za robom na strmem pobočju sta z Brankom takoj našla kozo. Zadeta je bila, kot se spodobi. Tudi sam sem odšel do nje, ji dal zadnji grižljaj, vodnik mi je izročil vejico plena in oba z Brankom sta mi čestitala k lovskemu blagru.

Sledile so prve ocene in ugibanja o njeni starosti. Jaz tako in tako nisem imel pojma. Gledal sem roglje, ki so bili višji od 23 cm, kar se je potrdilo pozneje. Odnegli smo jo navzgor po hribu do lesnike, od koder sem streljal. Tam sem si jo podrobneje ogledal, klečal sem ob njej in razmišljal. Sploh nisem slišal razgovora med Brankom in Toplerjem. Za nekaj trenutkov sem bil sam z mojo kozo, prvo uplenjeno v mojem življenju. Nepozabno. Razmišljal sem o njeni starosti. Imela je neaktivne seske, zagotovo je bila stara, sem si takrat kar sam mislil. Pozneje so ugotovili, da je bila stara okrog 14 let.

Ko sem jo objemal s pogledom in se zahvaljeval boginji Diani za uspešen lov, sem se tolažil, da tako ne bi več

dolgo živela. Kot pišejo v knjigah, največ okrog 20 let. Jaz sem jo uplenil kakšnih šest let pred njeno najvišjo naravno starostjo – v idealnih razmerah.

Z mislimi sem se hitro vrnil v realno življenje. Od hiše je prišel moški z očali in je že na daleč kričal: »Kaj streljate naše koze!« Očitno imajo radi divjad, da si jo kar lastijo, sem si mislil. Pozitivno in jaz sem ga razumel. Ob fotografiranju je možakar stopil k meni in tako pokazal, da se želi fotografirati z menoj. Prijel sem uplenjeno kozo za glavo in obrnil roglje, da bi se na fotografiji bolje videli. Domačin je kar na glas povedal svoje želje: »Jaz jo bom držal za uhelj, ker je to naša koza!« Kaj sem hotel drugega, kot da sem mu dovolil, ker je konec koncev res živel v istem okolju z njo.

Potem se je začel drugi del. Najprej je bilo treba iztrebiti divjad, narediti še nekaj fotografij, popiti šilce žganega pri hiši in tako naprej. Prišel je še Beno, ki je »jagal« na sosednjem hribu, in Peter, ki sem ga srečal prejšnji dan. Ko smo prišli v dolino, smo obstali pred hišami lovcev. Veliko čestitk je še bilo. Odprl sem šampanjec, ki sem ga imel dva dni v Brankovem hladilniku – kar z nožem, na način, kot sem se učil z mečem odpirati šampanjec pri Isteniču. Ponavadi se mora vsak lovec, ki upleni gamsa v tej lovski družini, povzpeti na lovsko kočo Grilovca, ki je skoraj na tisočaku. Tam je potekal krst – krstil me je starešina Tone Javornik. Proti noči so me krstili tudi na lovskem domu Hartman in potem me je končno krstil še doma moj lasten šofer – moja žena ...

In na koncu bi napisal tako, kot se končajo vse pravljice s srečnim koncem: »Jedli in pili smo tako, da imam še sedaj vlažna usta.«

Foto: M. Pogočnik – Diana

Gornja Radgona: 7. do 9. maja 2004 – 2. mednarodni sejem lovstva, ribištva, turizma in aktivnosti v naravi

Najpomembnejše lovčev o orožje je - znanje

V petek, 7. maja, so na Pomurskem sejmu v Gornji Radgoni, v mestu ob Muri, ki je izjemno slovesno obeležilo slovenski vstop v EU, odprli vrata zanimive sejemske prireditve s področja lovstva, ribištva in aktivnosti v naravi. To je bil že 2. mednarodni sejem LOV, pri organizaciji in izvedbi katerega je izjemno pomembno in nadvse aktivno vlogo odigrala tudi slovenska lovška organizacija, predvsem z aktivnostmi mariborske in radgonske območne lovske zveze. Na sejmu, za katerega lahko zapišemo, da se mu piše kar lepa prihodnost in ga slovenski lovci (in seveda tudi ribiči) še kako potrebujemo, se je na 5000 m² razstavnih površin predstavljalo 110 razstavljalcev iz 15 držav. Med njimi jih je bilo 67 iz Slovenije in 43 iz preostalih 14 držav, kar mu daje solidno mednarodno težo in napoveduje nove mednarodne razsežnosti, ki za slovensko lovstvo sicer niso nič novega. To je bila hkrati prva sejemska prireditev po slovenskem vstopu v EU, na kar je bil direktor Pomurskega sejma Janez Erjavec (tudi sam izjemno zavzet naravovarstvenik) ob odprtju še posebno ponosen.

Sejem LOV so tvorno sooblikovale krovne organizacije s področja lovstva, ribištva in varovanja naravne dediščine, ki so k sodelovanju povabile tudi sorodne ustanove iz tujine. Lovska zveza je predstavila razvejano dejavnost na različnih področjih, njen razstavljeni del pa je s pravo mero občutka za vsebinsko zakrožen in korekten prikaz divjadi v njenem naravnem okolju (vključno s posrečeno izbranimi lovskimi trofejami, ki so bile predstavljene kot del rezultatov lovskega gospodarjenja) oblikovala mariborska območna lovska zveza. Lep primer, kako je mogoče preseči preživete okvire in promocijsko učinkovito predstaviti del dejavnosti slovenskega lovstva. Sicer pa je LZS na sejmu LOV v Gornji Radgoni celovito predstavila organiziranost in dejavnost lovskih organizacij, lovski turizem, založniško in publicistično dejavnost. Manj-

Foto: B. Leskovic

V prvi vrsti sedijo govorniki na odprtju sejma Lov v Gornji Radgoni. Od leve: radgonski župan Anton Kampuš, državni sekretar MKGP Jože Sterle, direktor Pomurskega sejma Janez Erjavec in predsednik LZS Bojan Lepičnik.

kalo seveda ni lovske kulture, na katero smo lahko še kako ponosni, in ki je pravzaprav del slovenske kulturne dediščine.

Posebna zanimivost razstavnega prostora je bila predstavitev sodobne naravoslovne učilnice, ki deluje na Osnovni šoli Dušana Muniha v Mostu na Soči, ki sta jo predstavila ravnatelj Branko Lončner in sodelavec, naravoslovni fotograf, Martin Rovšek. Res izjemno kakovostna predstavitev, ki daje nove iztočnice za podobne izzive tudi v drugih okoljih. Lani poleti sem spremljal njeno nastajanje na omenjeni šoli, ki je lahko zgled vsem v Sloveniji. To, kar so takrat še zbirali, analizirali in oblikovali, so zdaj v najlepši luči predstavili strokovni in širši javnosti. Obiskovalcem so ponudili tudi vsebinsko primerno zloženko in v njej med drugim poudarili, da je uporabnost učilnice večplastna in da »didaktični material omogoča uresničevanje splošnih ciljev pri poučevanju naravoslovja in biologije v devetletni osnovni šoli«. Prikaz je vreden temeljitega ogleda. Zato ni naključje, da je bila učilnica že pred formalnim odprtjem sejma deležna velike pozornosti obiskovalcev. Zanimiva je bila tudi razstava preparatov in umetniških upodobitev divjadi z območja avstrijske Štajerske ter predstavitev lovskih trofej iz gojitvenih lovišč, Vojvodine, Srbije in Črne gore.

In zdaj še nekaj stavkov o otvoritveni slovesnosti, ki jo je spretno in na trenutke sproščeno, hudomušno vodil radijski novi-

nar Stane Kocutar, član zelene bratovščine LD Ruše. Direktor Pomurskega sejma Janez Erjavec je med drugim poudaril, da namen sejma LOV ni komercialni, pač pa želja vseh organizatorjev opozoriti tudi na skrb za naravno okolje, za divje živali, za vodno bogastvo. »Lovstvo postaja vse bolj skrb za živali in njihovo okolje, ribištvo pa je predvsem skrb za čiste in zdrave vode,« je menil Janez Erjavec in se zahvalil Lovski zvezi in članom programskega sveta sejma za izjemno korektno in plodno sodelovanje. O pozitivni vlogi in naravovarstvenih usmeritvah slovenskih lovcev je govoril tudi radgonski župan Tone Kampuš, tudi sam član zelene bratovščine v Benediktu. Poudaril je skrb lovcev za divjad in naravno okolje, za lovske domove in druge

lovske objekte, za prispevek k čistemu okolju in k bogatitvi turistične ponudbe. Na radgonskem delu je lovni turizem razvit in ga s pridom vključujejo v celovito turistično ponudbo območja. Radgonski župan Tone Kampuš se je zahvalil tudi ribičem za velik prispevek k ohranjanju voda in izpostavil TRC Konjišče, ki je vse bolj urejen in mikaven za ljubitelje narave. Po krajšem kulturnem programu, v katerem so nastopili Prekmurški rogisti in Vokalno-instrumentalna skupina Sraka iz LD Radvanje pri Mariboru, sta množico udeležencev otvoritvene slovesnosti nagovorila še predsednik LZS Bojan Lepičnik in predsednik RZS Borut Jerše. Lepičnik je v imenu Lovske zveze Slovenije izpostavil naloge, ki jih prinaša novi lovski zakon. »Ta je v ve-

Foto: B. Leskovic

Dr. Miloš Beuković, predsednik LZ Vojvodine, je bil v delegaciji predstavnikov lovstva iz Srbije in Črne gore, ki so se odzvali vabilu LZS in svojo lovsko-turistično ponudbo predstavili na sejmu tudi našim lovcem.

liki meri usmerjen v varovanje narave in uveljavlja sodobna načela trajnostnega gospodarjenja z divjadjo in njenim okoljem, sicer pa organizaciji zakon ni prinesel nič novega; prej bi lahko rekli, da ji je kaj odvzel. Vendar menim, da bomo skupaj z drugimi uporabniki prostora zmogli zagotoviti takšno uresničevanje zakona, ki bo prineslo kakovostno zaščito vsem prostoživečim živalskim vrstam v Sloveniji,« je med drugim poudaril predsednik LZS. Osrednji slavnostni govornik je bil državni sekretar na kmetijskem ministrstvu Jože Strle, ki je v nagovoru poudaril vlogo lovcev in ribičev pri ohranjanju naravnega okolja v preteklosti in tudi v novjšem času, ko je bila prav po zaslugi slovenskih lovcev ohranjena marsikatera živalska vrsta. Nanizal je kratko kronologijo zgodovine lovstva na slovenskih tleh in opozoril, da je Slovenija ena

21 šol in en vrtec, 357 avtorjev pa je Pomurskemu sejmu poslalo 353 risb. Na razredni stopnji so zmagali učenci 4. c razreda OŠ Toneta Okrogarja iz Zagorja ob Savi, na predmetni stopnji pa učenci 7. c razreda OŠ Kolesija iz Ljubljane. Čestitamo jim! Naj na koncu zapišemo še, da je programski svet sejma LOV v Gornji Radgoni vodil državni sekretar na kmetijskem ministrstvu Jože Strle. Sejem je spremljal tudi družabni in kulinarčni program.

Prvi dan sejma je bil odprtiven dan in DAN RIBIČEV, naslednja dva dneva pa sta bila glede na obsejmsko dejavnost namenjena lovcom (8. maj – DAN LOVCEV) in (9. maj) kinologom (Predavanje o slovenskih avtohtonih pasmah goničev v organizaciji Kinološke zveze Slovenije).

Tako so se obiskovalci prvi dan lahko udeležili Okoljskega

Foto: M. Toš

Izjemno zanimanje na sejmu Lov so obiskovalci pokazali za nadstandardno opremljeno lovsko-ekološko učilnico (OŠ Most na Soči). Lahko bi rekli, da je bil to zadetek v polno tudi za promocijo slovenske lovске organizacije, predstavitev njenega sodelovanja s šolami in lovskih izobraževalnih programov.

negativno vpliva na življenje in posledično na izginjanje male divjadi iz agrarne krajine. Nekoč več upanja za rešitev takega stanja vidi zaradi ustrezne evropske okoljske kmetijske politike in njenih zahtev, ki spodbujajo naravi prijazno kmetovanje ter obljublja za to tudi ustrezne namenske subvencije. Zato je predavatelj v imenu vseh lovcev javno pozval pristojne na MKGP in MOPE, naj poskrbijo za pravilno uporabo biokemijskih zaščitnih sredstev v kmetijstvu ter za upoštevanje zahtevanega varnostnega pasu ob vodotokih. Za to mora poskrbeti učinkovitejša inšpekcijska služba. Vsi so kritično ocenili tudi odnos MOPE, ki naj bi se bolj zavzemal za zaščito industrije in delovnih mest kakor za učinkovitejšo varovanje okolja.

*Mag. Marjan Toš,
Boris Leskovic*

Foto: M. Toš

Skrbno pripravljena lovška razstava, ki jo je pripravila Lovska zveza Maribor v sodelovanju z ZLD Gornja Radgona, je poleg čestitk in priznanja predsednika LZS požela še mnogo drugih pohval in priznanj. Predstavniku mariborske območne zveze, Vojku Podgorniku (na fotografiji desni), je izrekel pohvale tudi predsednik Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje Janez Pavel Marin.

redkih dežel, ki se lahko pohvali z velikimi zvermi, rjavim medvedom, volkom in risom. EU na področju lovstva nima enotnega koncepta in poenotenih zakonskih rešitev, saj se zaveda, da je to težko poenotiti. Pač pa EU svojim članicam priporoča, naj pri zakonodaji upoštevajo načelo subsidiarnosti oziroma naj vsaka država ureja lovsko zakonodajo tako, kot to ustreza tudi njenemu zgodovinskemu in lovskemu izročilu.

Ob odprtju sejma LOV, o katerem bomo še obširneje poročali in ga ocenjevali tudi v prihodnjih številkah Lovca, so podelili tudi priznanja zmagovalcem likovnega natečaja z naslovom Narava - skupen dom živali in človeka (razpis je bil objavljen tudi v Lovcu). Sodelovalo je

forumu Odpri oči, ki ga je pripravila Ribiška zveza Slovenije v sodelovanju z ZRD Pomurja in MOPE. Naslednji dan je bilo zanimivo predavanje biologa toksikologa Borisa Kolarja, predsednika Komisije za malo divjad pri LZS in strokovnega delavca z Zavoda za zdravstveno varstvo iz Maribora z naslovom Mala divjad v primežu spremenjenega okolja, ki ga je organizirala Lovska zveza Slovenije. V kritičnem in zanimivem predavanju je Kolar prizadeto spregovoril o negativnih posledicah spremenjenega načina kmetovanja, o zgrešenih melioracijskih posegih, o pre zgodnji košnji, uničujočem spomladanskem požiganju travišč in sečnji grmišč ter o nepravilni uporabi zaščitnih fitofarmaceutskih sredstev, kar vse izrazito

S 13. seje UO LZS

Seja je bila 30. 3. 2004 ob 16. uri v podjetju Tinex v Šenčurju pri Kranju. Dnevni red je obravnaval predlog pogodbe LZS s Tehniškim muzejem Slovenije glede ureditve in vzdrževanja Slovenskega lovškega muzeja, sprejemanja zaključnega računa za leto 2003 in poročil komisij/odborov ter NO LZS za leto 2003. Sledile so informacije o poteku priprave na sejem Lov v Gornji Radgoni in o udeležbi na lovskem sejmu na Reki, o pripravi trijezičnega lovškega slovarja, o slavnostni prireditvi v Pliberku (ob sprejemu Slovenije v EU in ob praznovanju 40-letnice Kluba prijateljev lova – Celovec), o novinarski konferenci ob izidu 29. knjige Zlatorogove knjižnice Lovska kinologija in

knjižice Sledovi divjadi, pa dogovorih na FACE v Bruslju, o mednarodnem strokovnem posvetovanju o gradnji prehodov prek AC, o dograjevanju projekta LIS in o sestanku na MKGP.

Nato je sledila živahna razprava o osnutku nove organiziranosti LZS, ki jo je v uvodu predstavil predsednik LZS **Bojan Lepičnik** in ki je vsebovala tudi osnutke vzorcev pogodbe med LZS - ZLD, pogodbe o ustanovitvi ZLD, grafično shemo predvidene prihodnje organiziranosti LZS, terminski načrt aktivnosti in nalog (sklic izrednega in rednega letnega Občnega zbora LZS) ter imenovanje članov odbora za pripravo novih Pravil LZS.

Na seji so bili prejeti naslednji sklepi:

1. UO LZS podpira prenovno slovenskega lovškega muzeja, vendar predlaga dopolnitev pogodbe 9. člena, ki ga je treba še nadalje uskladiti in konkretizirati. Dopolnjeno besedilo pogodbe bo ponovno obravnavano na naslednji seji UO LZS.

2. UO LZS sprejema predlog zaključnega računa LZS za leto 2003. Presežek prihodkov nad odhodki v višini 14,834.621 sit se v višini 10,634.206 sit razporedi kot namenska sredstva za obnovo hiše LZS, 4,200.415 sit pa naj se razporedi kot nerazporejeni presežek.

3. UO LZS potrjuje predloge komisij za popis opredmetenih in neopredmetenih sredstev ter komisije za popis sredstev in virov sredstev v predlagani obliki.

4. UO LZS nalaga IO, da do naslednje seje pripravi program prenosa GL LZS na ZGS, v prehodnem obdobju pa naj se vsa vlaganja v GL LZS

omeji samo na najnujnejše, povezano z uresničevanjem letnega načrta gospodarjenja obeh lovišč.

5. UO LZS nalaga IO, naj do naslednje seje pripravi poročilo, v katerem bo zajeto tudi poročilo o delu podjetja Studio trg, d. o. o., in strokovnih služb LZS.

6. UO je sprejel odločitev, podpreti udeležbo ZLD Prlekija na Mednarodnem kmetijskem sejmu, ki bo predvidoma avgusta v Gornji Radgoni s prispevkom v višini 100.000 sit.

7. UO LZS je s tremi glasovi proti sprejel sklep, da se podjetje Logos, d.o.o., iz Kranja potrudi kot najboljšega ponudnika dograditve LIS, Strokovna služba LZS pa mora do naslednje seje UO pripraviti pogodbo za najem aplikacije.

8. UO LZS pošilja predlagano gradivo o prihodnji organi-

ziranosti LZS v javno razpravo po območnih ZLD/LZ in LD. Rok za oddajo pripomb in stališč na LZS je 30. 4. 2004. V gradivo naj bi vključili še vsa odprta vprašanja in dileme (npr. delni Občni zbor – da ali ne; Občni zbor LZS na vsaki 2 leti; ali bi imeli še nadalje izvršilni organ; ali naj bi bil Občni zbor LZS vsako leto; razčistiti je treba prekrivanje ZLD/LZ in LUO), iz gradiva pa naj bi črtali napako o decentralizaciji LZS in ustanovitvi OE LZS.

Na koncu zasedanja je Janez Bulc javno prebral svojo izstopno izjavo iz UO LZS in jo izročil v arhiv LZS. V njej je izrazil, da ob sedanjem vodenju LZS in neustrezni klimi delovanja UO LZS v prihodnje ne vidi možnosti za svoje uspešno sodelovanje.

Uredništvo

KAKO PRENAŠATI OROŽJE PREK DRŽAVNE MEJE?

Tujci, ki nimajo bivališča v državah članicah EU, morajo za prenos orožja prek državne meje imeti dovoljenje države, v katero orožje prenašajo, in dovoljenje vseh držav članic EU, prek katerih potujejo. Na zunanji meji morajo orožje prijaviti. Pri tem jim, če imajo vsa potrebna dovoljenja in soglasja tranzitnih držav, izdajo dovoljenje za prenos orožja. O vnosu Slovenija obvesti državo, kamor je potnik z orožjem namenjen.

Osebe z bivališčem na ozemlju Republike Slovenije, ki imajo po slovenskih predpisih katero od veljavnih orožnih listin, pa lahko poprej pri pristojnem organu vložijo vlogo za izdajo **Evropske orožne prepustnice**. Za orožje, vpisano v prepustnico, je v nekaterih primerih (če tako določa zakonodaja posamezne države) potrebno še posebno dovoljenje držav članic EU. Dovoljenje te države vpišejo v omenjeno listino kot zaznamek.

Takšno dovoljenje ni potrebno, če imamo lovci v prepustnico vpisano orožje kategorije C (orožje, ki je vezano na predhodno dovoljenje, vendar z olajšavami) in D (orožje, ki ga je treba prijaviti), športniki pa orožje kategorij B (orožje, za katerega je potrebno predhodno dovoljenje), C in D in potujejo znotraj Evropske skupnosti, namen njihovega potovanja pa je udeležba na lovu ali na športnih tekmovanjih. Pri tem moramo imeti pri sebi ustrezno vabilo, s katerim lahko izkažemo namen. Po slovenskem zakonu je število kosov orožja omejeno na tri.

Za prenos orožja prek zunanjih meja je za osebe z bivališčem znotraj EU pri iznosu ali vnosu potrebna orožna listina ali evropska prepustnica ter prijava organu, ki opravlja mejno kontrolo.

Zračnega orožja, orožja s tetivo, električnih paralizatorjev in razpršilcev ni treba prijaviti, če jih vnaša posameznik.

Za nabavo orožja na ozemlju Republike Slovenije ali znotraj EU, pa tudi za vnos nabavljenega orožja kategorij B, C in D, **točka 1** (enostrelno dolgoceveno orožje z eno ali več gladkimi cevmi), bo potrebno nabavno dovoljenje pristojnega organa in dovoljenje namembne države članice EU, pa tudi dovoljenje za tranzit držav članic EU.

Pri opravljanju prometa z orožjem mora trgovec za prevoz orožja znotraj EU ali prek zunanjih meja v vseh primerih pridobiti dovoljenje. Za vse vrste orožja velja tudi dolžnost prigrisatve na zunanji meji.

*Josip Dvornik, univ. dipl. pravnik,
PRESEDNIK ORGANIZACIJSKO-PRAVNE
KOMISIJE LZS*

GL Snežnik bo delovalo v okviru ZGS

Namen ustanovitve gojitvenih lovišč je bil predvsem vzorna gojitve divjadi, varstvo in vzreja redkih vrst ter znanstveno raziskovanje. To potrjuje tudi sklenjen dogovor o varstvu in gojitvi divjadi določenih vrst na območju lovišč, ki imajo značaj narodnega ali krajinskega parka, ki je bil leta 1983 objavljen v Uradnem listu SRS, št. 9/83, in je tudi opredelil cilje in naloge gojitvenih lovišč pri varovanju divjadi avtohtonih vrst kot pomembne naravne dediščine. S podpisom tega dogovora sta bila gojitvenim loviščem priznana njihova naravovarstvena vloga in status naravovarstvenih območij tudi po formalno-pravni strani.

Nesporno je, da je bilo na širšem območju Kočevske z odločbo številka 115/1-49, Lov, že 16. 4. 1949 ustanovljeno Lovište Rog. GL Snežnik - Kočevska Reka je bilo do januarja leta 1961 sestavni del tega lovišča. Zaradi strateških nacionalnih ciljev upravljanja t. i. zaprtega območja Kočevske Reke je z loviščem upravljalo takratno Posestvo Snežnik - Kočevska Reka. Do uveljavitve najnovejšega Zakona o divjadi in lovstvu je GL Snežnik - Kočevska Reka delovala v

sklopu Družbe Snežnik, d. d., in sicer kot samostojna poslovna enota. Ta je od dneva ustanovitve pa do danes zagotavljala in odgovorno opravljala tudi strokovno delo na področju dejavnosti lovstva, in sicer v okviru GL Snežnik - Kočevska Reka. To GL ima strokovno usposobljen kader, ki uresničuje načrtovane aktivnosti pri gospodarjenju z loviščem in v njem prostoživečo divjadjo. Opravlja predvsem naslednje naloge:

- skrbi za ohranitev in izboljšanje razmer v življenjskem okolju divjih živali,
- opravlja naloge za znanstvenoraziskovalno delo,
- opravlja javne naloge,
- prenaša znanja in nova spoznanja na področju lovstva v praksi,
- sodeluje z znanstvenoraziskovalnimi institucijami in drugimi sorodnimi ustanovami,
- skrbi za popularizacijo živalskega sveta,
- varuje redke in ogrožene vrste divjih živali,
- sodeluje in svetuje lastnikom zemljišč,
- izobražuje lovce, lastnike in druge uporabnike prostora,
- sodeluje pri lovskogospodarskem načrtovanju,
- gospodari z divjadjo v lovišču.

Doslej je družba Snežnik, d.d., vse naloge dosledno in strokovno opravljala, še posebno dejav-

Kočevsko - Reško jezero (Može), GL Snežnik - Kočevska Reka

Foto: M. Samar

nosti in naloge na področju naravovarstva. V primerjavi s preteklostjo je delokrog dejavnosti gojitvenih lovišč vedno širši. Pričakovati je, da bosta v prihodnosti poudarek in dejavnost še bolj kot v preteklosti na znanstveno-raziskovalnem delu ter opravljanju javnih nalog na omenjenem področju. Dejavnost lovstva je po svoji naravi takšna, da jo je najprimerneje opravljati kot nepridobitno dejavnost. Pravno organizirana subjekta za zagotavljanje skupnih interesov, katerih prvenstveni namen ni ustvarjanje dobička, temveč doseganje drugih interesov, sta zlasti društvo in zavod. Upoštevajoč, da je ustanovitelj takšnega pravno organiziranega subjekta država, je najprimernejši Zavod za gozdove Slovenije (v nadaljevanju ZGS) kot pravno organizacijska oblika. Tako se bo prenos GL Snežnik na ZGS opravil še na podlagi 79. člena Zakona o divjadi in lovu (Ur. l. RS, 16/2004).

Vključitev GL Snežnik - Kočevska Reka v sistem ZGS bo pomenilo poenotenje upravljanja z divjadjo na območju visokega krasa, na območju še ohranjenih gozdnih kompleksov, ki so pretežno v lasti države. Zato država želi ohraniti komplekse v vseh njenih funkcijah.

S prenosom dejavnosti iz družbe Snežnik, d. d., Kočevska Reka na Zavod za gozdove RS se bo prenesla pravica upravljanja z loviščem pa tudi vsa potrebna sredstva za opravljanje dejavnosti gojitvenega lovišča in zaposleni.

Družba Snežnik, d. d., pozitivno ocenjuje sprejeto rešitev zakonodajalca glede prenosa gojitvenega lovišča, saj le-ta sočasno zadovoljuje nacionalne interese, interese stroke ter varuje interese zaposlenih.

Snežnik, d. d., Kočevska Reka
Robert Tomazin,
direktor

Pedagoška dejavnost Društva slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine - Doberdob

Društvo slovenskih lovcev F. J. K. Doberdob je v šolskem letu 2003/2004 poskrbelo za veliko predavanj na osnovnih (v Italiji jih obiskujejo otroci od 6. do 10. leta starosti) in nižjih srednjih (otroci od 11. do 13. leta starosti) zamejskih šolah ter

v vrtcih in tržaški in goriški pokrajini.

Predavanja so zajemala predstavitev podobe lovca z njegovimi šegami in navadami, lovskega psa, gozda, divjadi in ekologije. Posebej smo predstavili tudi klopka kot prenašalca borelioz. Tovrstna predavanja so bila pod vodstvom odbora društva organizirana tako, da je vsakič eden izmed članov društva pripravil po eno predavanje. Pri tem sta sodelovala tudi nekdanji ravnatelj profesor **Pino Rudež**, ki je zavzet snemalec in se je ob pozivu društva vedno znova in brez obotavljanja odpravil v gozd, kjer je posnel najrazličnejše prizore, ter naravoslovec **Aljoša Gabrovec**, ki je mladini omogočil kakovostno poznavanje biologije divjadi.

Odbor je poskušal razviti projekt tako na teoretični ravni, ki se je pokazala z raznovrstnimi predavanji, kakor tudi na praktični, za kar so bili organizirani izleti v naravo, kjer smo otrokom poka-

Naravoslovni oddelek. Istega dne nam je s sodelovanjem strokovne službe Lovske Zveze Slovenije uspelo pripeljati učence tudi v Gojitveno lovišče Ljubljanski vrh, kjer so se med zanimivim pripovedovanjem strokovnega sodelavca **LZS Mitje Kersnika** seznanili še z zimskim krmljenjem divjadi in urejanjem takšnega lovišča.

Takšna predavanja so v zamejstvu pripomogla k širšemu spoznavanju našega društva med ljudmi in prispevala k potrditvi ideje, da so lovci predvsem kulturno aktivni ter dobri poznavalci narave. Društvu je predvsem v čast, da s takšnimi akcijami prispeva h krepitvi slovenskega jezika v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Učenci so namreč začeli uporabljati pravilne slovenske izraze, s katerimi poprej niso bile seznanjene niti učiteljice.

Odbor društva se na tem mestu iskreno zahvaljuje Lovski zvezi Slovenije in njeni strokovni službi, ki je omogoči-

Na fotografiji med otroki so od leve proti desni: krvosledec Ben, ostrodlaka jazbečarka Brina in nemška kratkodlaka ptičarka Eva.

zali lovsko delo na terenu, še prej pa so ga spoznali teoretično.

Projekt je bil odobren s strani ravnateljstva osnovnih šol v Nabrežini, ki zajema *OŠ Virgila Ščeka iz Nabrežine, OŠ 1. maj 1945 - Zgonik, OŠ Lojzeta Koravca - Gorazd - Salež, OŠ Stanislava Grudna - Šempolaj in OŠ Josipa Jurčiča - Devin*. Ravnateljstvo je kot odgovorno osebo določilo učiteljico **Sanjo Ferman**, ki se je popolnoma posvetila temu projektu in je zavzeto sodelovala z našimi predstavniki.

Kot vrhunec projekta bi lahko šteli 25. marec 2004, ko smo 5. razrede ravnateljstva odpeljali na ogled Tehniškega muzeja Slovenije na Vrhniko. V gradu Bistra so si učenci ogledali ter spoznali

la tudi mesečno pošiljanje revije **LOVEC** na osnovne in nižje srednje šole s slovenskim učnim jezikom in za vse brošure, vključno z zadnjo **Stopinje in sledovi divjadi (sesalci)**, ki smo jih posredovali omenjenim šolam.

Posebna zahvala velja tudi našim članom - **Stanislavu Budinu, Karlu Furlanu, Žarku Šucu, Liviu Tenzeju, Egonu Malalanu, Mariu Crosselliju, Robertu Šavronu**, ki so si kljub svojim vsakdanjim obveznostim požrtvovalno vzeli čas za predavanja.

Referenti za kulturo pri našem odboru že vneta pripravljajo načrte za nove poučne projekte v tekočem šolskem letu.

Erik Husu

Tudi lovci udeleženi v zgodbi o uspehu - na cesti!?

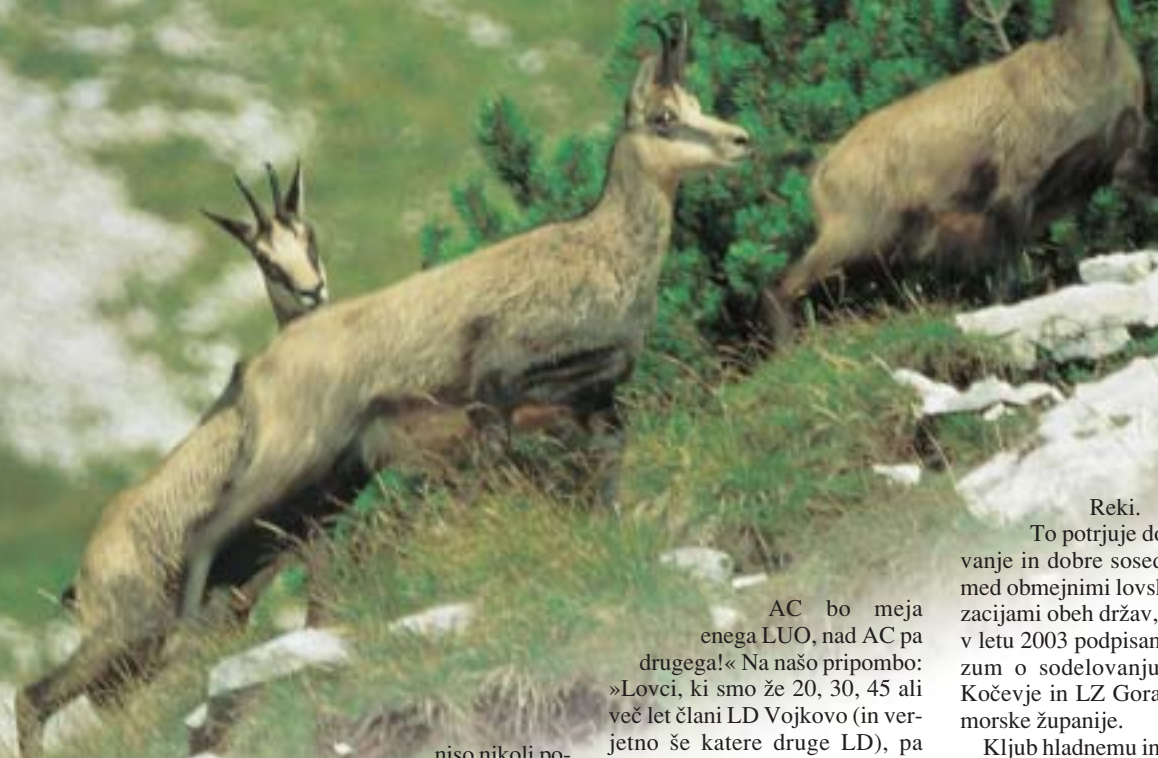
Že veliko je bilo napisanega, kakšen je novi lovski zakon in kakšen ni.

Za nas, lovce **LD Vojkovo** iz Podnanosa, je, kot smo skupaj ugotavljali, prav gotovo slab, da slabši ne bi mogel biti. Nisem pravnik in pravniškega jezika tudi ne razumem najbolje; vseeno pa zakon razumem in si ga, tako kot še mnogi moji tovariši, popolnoma jasno predstavljam in se po njem ravnam. Iz česa izvira naša slaba volja!?

Naša LD ima okroglo 2.200 ha lovnih površin; obsega KO Podnanos, Podraga in Lozice; tudi lovci smo v glavnem domačini. Lovišče je lepo zaokroženo, omejujejo ga bolj ali manj naravne meje. Edini moteči element je magistralna cesta Razdrto - Nova Gorica, ki poteka po Rebernicah in potem naprej po sredini doline. V lovišču imamo vso divjad: od male divjadi pa vse do medveda. Ravno tako je na pobojšču Nanosa, s katerim upravlja naša LD, zelo močna in vitalna lokalna populacija gamsov. Ob zadnjem vsakoletnem štetju, ki smo ga opravili konec marca skupaj z lovci iz drugih LD, ki mejijo z nami, in z lovskimi gosti od drugod, smo jih našteali okrog 140. In ravno ti gamsi bodo usodni za nas. Tako lepa populacija pač ne more biti v upravljanju nekih laikov, ki teh stvari ne poznajo. Gamsi so tudi komercialno zelo zanimivi.

Po novem lovskem zakonu naj bi se namreč na novo ustanavljala **lovskoupravljaljska območja (LUO)**, kar za nas ni noben poseben problem. Problem je le, na kakšen način se bo pri nas ustanovljalo LUO. Meja LUO naj bi bila namreč nova avtocesta proti Vrtojbi. Ta bo namreč lovišče razdelila, vender bo stanje, ko bo zgrajena, bistveno boljše, kot je zdaj, saj bo manj povozov divjadi! V našem primeru avtocesta ne bo nikakršna zaprta obora. Na trasi, dolgi približno 12 km, kolikor je poteka po našem lovišču, bo po načrtih zgrajenih kar 7 viaduktov ter 2-krat po dve predorski cevi, vsaka okrog 1 km v dolžino. Tudi viadukti in galerije bodo dolgi več sto metrov (najdaljši okrog 750 m); toliko prehodov za divjad verjetno ni še na nobeni AC v Sloveniji.

In kje vidimo problem?

niso nikoli pokazali.

Ker bi znaten del lovišča na eni strani AC, kjer so tudi gamsi, pripadal k drugemu LUO, naše lovišče ne bi več merilo potrebnih 2.000 ha lovnih površin. Zaradi tega bi se lovišče ukinito, tako da bi del lovišča nad AC šel v eno LUO, del pod AC (na drugi strani) pa v drugo LUO.

In kam naj bi šli lovci iz LD Vojkovo?

Zdaj nas je skupaj 52 članov. Letos smo vsi poravnali obveznosti do LZS, ZLD ..., nekateri člani so opravili že kar nekaj delovnih ur v lovišču. In sedaj nam grozi ukinitje lovišča.

Še enkrat se vprašam, kam bomo šli? Sosednje LD niso posebno navdušene, da bi nas sprejele, češ, da jih je že tako preveč. Če nas ne sprejmejo, bomo morali drugorazredni člani!? Saj vemo, kako je v takih primerih: če si nov, ti ne pripada vse tisto, kar starim jagrom. Določene pozicije si moraš šele izboriti.

Lovci LD Vojkovo smo vsako leto precej vložili v lovišče in tudi v lovsko kočo na vrhu Nanosa. Kdo bi jo koristil v primeru ukinitve enotnega lovišča? Vsakoletni obiski lovskega inšpektorja so potrjevali, da solidno delamo, vsaj na večje napake

Od ZLD Nova Gorica smo dobili odločbo, da moramo urediti hladilnico za uplenjeno divjad. Tudi to je bilo že urejeno, čeprav so stroški znašali skoraj milijon tolarjev. Zadnjo odločbo smo dobili zdaj, ko se je že vedelo, kakšen bo lovski zakon! Zakaj torej razmetavati denar za nekaj, kar se ne bo uporabljalo!?

Najbolj nas je zanimalo, na kakšen način bodo po novem razmejevali lovišča oz. oblikovali LUO. Ali bodo meje potekale po bolj ali manj naravnih preakah oz. mejah ali bodo spet birokratsko določene? Če bo obveljalo drugo, se slovenskemu lovstvu ne obeta nič dobrega! Vsa strokovna spoznanja, ki jih je doslej prinesla znanost, kar na lepem ne bodo nič več pomenila. Tudi tu bo obveljala logika kapitala, ki ga obvladujejo različni lobiji. Tem je to, o čemer pišem, kaj malo mar, zanje je najpomembnejše, da se začetni strošek čim prej povrne.

Sprašujemo se, kdo v tej državi nam lahko »nalije čistega vina« in nam pove, kaj bo storjeno v smeri, o kateri se sedaj le še govori. Vprašali smo različne strokovnjake iz lovskega sveta, a smo od vseh dobili bolj ali manj podobne odgovore, ki pa ne povedo nič konkretnega. Le eden je bil jasen, ko je povedal: »Zame tu ni nobenega problema. Pod

novem pri Reki.

To potrjuje dobro sodelovanje in dobre sosedske odnose med obmejnimi lovskimi organizacijami obeh držav, za kar je bil v letu 2003 podpisan tudi Sporazum o sodelovanju med ZLD Kočevje in LZ Goranjsko - Primorske županije.

Kljub hladnemu in deževnemu vremenu je na strelišču v Kukuljanovem vladalo prijetno tovariško-tekmovalno vzdušje. Tekmovanja so se poleg naše ekipe, ki je bila edina predstavica iz Slovenije, udeležile tudi ekipe Hrvaške lovske zveze, Lovske zveze Srbije in strelci iz nekaj okoliških županij.

Strelci ZLD Kočevje, v zasedbi Rudolf Kovačič st., Vladimir Hace, Uroš Kovačič, Janez Novak, Boštjan Curl in Rudolf Kovačič, smo v ekipnem delu za strelci HLS in LS Srbije zasedli 3. mesto.

Med posamezniki smo dosegli naslednje uvrstitve: 8. mesto Uroš Kovačič, Vladimir Hace in

AC bo meja enega LUO, nad AC pa drugega!« Na našo pripombo: »Lovci, ki smo že 20, 30, 45 ali več let člani LD Vojkovo (in verjetno še katere druge LD), pa bomo ostali na cesti ...« nismo več dobili odgovora.

Janko Božič
LD Vojkovo - Podnanos

Strelci ZLD Kočevje na 6. reškem mednarodnem sejmskem pokalu

Na vabilo Hrvaške lovske zveze in Reškega sejma smo se strelci iz ZLD Kočevje z veseljem odzvali in udeležili 6. mednarodnega sejmskega pokala v streljanju na glinaste golobe na strelišču v Kukulja-

Strelci, ki so na 6. reškem mednarodnem sejmskem pokalu v trapu konec letošnjega marca zastopali ZLD Kočevje in dosegli solidne uvrstitve.

Rudolf Kovačič, 14. mesto Boštjan Curl, 20. mesto Janez Novak in 26. mesto Rudolf Kovačič st.

Organizatorju se zahvaljuje-
mo za vabilo in si želimo sodelo-
vanja še naprej.

Rudolf Kovačič

Vseslovensko lovsko-strelsko tekmovanje v LD Toško Čelo

V počastitev dneva upora slovenskega naroda

Šentviški lovci so 27. aprila ponovno uspešno pripravili tradicionalno vseslovensko, lovsko-strelsko tekmovanje. To je bilo že 24. tekmovanje po vrsti, ki ga prirejajo v počastitev praznika dneva upora slovenskega naroda. Tekmovanje je bilo na njihovem strelišču ob lovskem domu na Toškem Čelu, priljubljeni izletniški točki Ljubljanačanov.

V priprave na tekmo so vključili vse člane: vodil jo je predsednik **Franc Bitenc** ob pomoči organizatorja **Gasperja Peklaja**. Glavni sodnik je bil **Stane Tomažič**, zaslužni, dolgoletni strelski organizator in uspešni tekmovalci. Pri streljanju na glinaste golobe je odločala sodniška trojica: **D. Babič**, **I. Tomažič** in **H. Hoffman**, potek sta uravnavala **S. Kovač** in **L. Habjan**, Vinko Tomažič pa je urejal rezultate.

Tekmo pri MK tarči srnjak sta vodila **M. Jurič** in **R. Starovašnik** ob pomoči **M. Koračina**, **F. Jeršina** in **S. Volka**. Ista požrt-

Toško Čelo, 27. 4. 2004 – kakor že tolikokrat po 2. svetovni vojni – lovsko strelsko tekmovanje (glinasti golobi) v počastitev dneva upora proti okupatorju.

vovalna skupina je v pripravi na tekmo tudi preuredila in posodobila strelišče s tarčami srnjak.

Z metalnimi stroji je brezhibno upravljala ekipa **J. Štrekelj**, **K. Leposa**, **M. Frece** ter **Hristovski** in **Bizjan**.

Motorizirane obiskovalce sta sprejemala in skrbela za varnost **F. Dolničar** in **S. Leposa**.

Po tekmi sta za »notranje zadeve« skrbela **A. Dolničar** in

Z. Konjar; pripravila sta slastno lovsko malico: divjačinski golaž, čevapčiče in odojka na ražnju. Kulinarično ponudbo je obogatila Boža, oskrbnica koč, s pomočnicami. Za prijetno vzdušje in razpoloženje sta poskrbela **Janez Šimenc** in **Rudi Rjavec**, z bogatim srečelovom in zanimivo igro ugibanja; glavni nagradi sta bili srnjak in športno kolo. Živa glasba je med tekmovalce in številne goste vnašala vedro razpo-

Rezultati lovskega strelskega tekmovanja na Toškem Čelu:

Ekipno – kombinacija:

Mesto	Št. točk (G + MK)	Ekipa
1.	462 (151 + 158 + 153)	LD Ig – 1 (T. Končan, L. Pavlovič, M. Sterle)
2.	439 (156 + 113 + 170)	LD Domžale (M. Ajtnik, J. Kos, J. Pauli)
3.	434 (135 + 139 + 160)	LD Tabor (G. Kovče, S. Resnik, I. Sedminek)

Posamezno – golobi:

Mesto	Št. točk (G + MK)	Ekipa
1.	95	I. Sedminek (LD Tabor)
2.	90	R. Ropret (LD Tuhinj – 2)
3.	90	J. Erjavec (posameznik)

Posamezno MK – Srnjak:

Mesto	Št. točk (G + MK)	Ekipa
1.	88	L. Pavlovič (LD Ig)
2.	85	R. Nučič (LD Svoboda)
3.	81	F. Koncilijs (posameznik)

Posamezno – kombinacija:

Mesto	Št. točk (G + MK)	Ekipa
1.	170 (90 + 80)	J. Pauli (LD Domžale)
2.	170 (90 + 80)	T. Erjavec (posameznik)
3.	160 (95 + 65)	I. Sedminek (LD Tabor)

Veterani - kombinacija (dodatki na starost: 61–65 let: 5 točk, 66–70 let: 10 točk, 71–75 let: 15 točk):

Mesto	Dod.	Št. točk (G + MK)	Št. točk	Ekipa
1.	10	167 (80 + 87)	177	Franc Barbič (LD Šmarna gora)
2.	5	158 (70 + 88)	163	Tone Markič (LD Udenboršt)
3.	10	149 (65 + 84)	159	Viktor Rebrnak (LD Šentlambert)

Podatke zbrala: **M. Koračin** in **L. Pohar**

loženje. Na koncu je prireditev kronal še koncert **Lovskega pevskega zbora iz Medvoda**.

Tekmovanje 75-tih lovskih strelcev in 15 pripravnikov je potekalo tekoče, brez zastoja in varno.

Najboljši strelci so dosegali enajstice, povprečno pa vsi tekmovalci okrog 60- do 70-odstotne zadetke, kar je zadovoljivo za prvo tekmovanje leta.

Lado Pohar

Posebno skrb zbuja nenehno zmanjševanje številčnosti in staranje članstva

(Občni zbor LD Gornja Radgona)

V svojem lepem lovskem domu v Hercegovščaku so se na rednem programskem letnem Občnem zboru zbrali člani **LD Gornja Radgona**, v kateri je trenutno včlanjenih le še 54 ljubiteljev narave (53 rednih in en častni). Pred nedavnim so namreč v dveh tednih izgubili tri člane, ki so eden za drugim umrli, in so se na zboru poklonili njihovemu spominu, eden pa je sporazumno izstopil iz LD. Vsekakor je zanimivo, da je bila udeležba na Občnem zboru skoraj 100-odstotna, kar potrjuje visoko pripadnost članov svoji LD, žal pa so vsi skupaj ugotovili, da se število članstva iz leta v leto zmanjšuje in v povprečju stara. Na sestanku, kjer so se seznanili tudi z novostmi, ki jih prinaša novi lovski zakon, in kjer so sprejeli zaključni račun, potrdili poročila in načrte, so ugotovili zaskrbljujoče zmanjševanje števila članstva, saj je v LD le še 54 članov. To je v primerjavi z nekaj leti nazaj skoraj za četrtno manj. Starešina **Janez Kralj** posebno pogoša pmlajevanje članstva, saj je povprečna starost članov LD Radgona že blizu 60 let. Toda socialna in gospodarska kriza na tem območju sta neusmiljeni, kar se odraža tudi s prilivom novih članov - pripravnikov v lovske vrste.

Starešina in predsednik UO Janez Kralj, ki je članom predstavil delovanje v minulemu letu, je ocenil, da so bili kljub vsemu uspešni na vseh področjih svojega delovanja in pri varovanju narave ter okolja. Enako so ocenili tudi drugi razpravljalci, slišati pa je bilo kar nekaj zanimi-

Glavni sodnik Stane Tomažič (desni) analizira rezultate starosti LD Toško Čelo Lado Poharju.

Foto: O. Bakal

Z Občnega zbora LD Gornja Radgona, kjer po končanem zboru ni manjkalo niti kulinaričnih specialitet.

vih in aktualnih pobud in predlogov. V minulem obdobju so uredili vse interne akte, ki so potrebni za delovanje, vsako leto pa so v skladu s pravilnikom o strelstvu opravili preizkus orožja, s katerim lovijo. Nastopajo tudi na tradicionalni prireditvi v okviru KŽS, letos pa bodo že drugič nastopili na mednarodnem sejmu Lov v Gornji Radgoni. Posebno skrb so namenjali nadzoru lovišča, kjer skrbijo za varstvo in gojitev divjadi, za odstrel plenilcev, vzdrževanje in postavljanje lovskih objektov. Skrbijo tudi za ustrezen stalež srnjadi, poskrbeli so za vložek fazank v lovišče, skupaj z ribiči prireajo skupna srečanja, ki so postala tradicionalna. Dobro sodelujejo tudi z drugimi društvi in ustanovami na svojem območju. Vsekakor pa ne pozabljajo na številne prireditve, ki jih organizirajo sami ali v sodelovanju z drugimi.

Za zadovoljstvom je ugotovil, da ima njihova LD trenutno kar nekaj osnovnih sredstev, in sicer je to predvsem novi lovski dom in skoraj poldrugi hektar lastnega zemljišča okrog doma v Hercegovščaku ter še 3.625 m² gozda v Zbigovcih. Takšnih razmer nima veliko slovenskih lovskih družin. »Lovci in lovska organizacija si moramo prizadevati pridobiti lastne površine, če bomo hoteli, da bo sedaj zelo ogrožena in redka mala divjad (tako lovna kakor nelovna) sploh preživela. Še nedavno so se opravljali ogromni zgrešeni posegi v prostor s komasacijami in melioracijami. To so bile bolj hidromelioracije, kar danes prinaša velike negativne posledice, ne samo do divjadi, temveč celotnemu kmetijstvu. Še vedno se pretirano uporabljajo strupena škropiva, onesnažuje se voda, ogromna

škoda na divjadi se povzroča s cestnim prometom, pa s spomladanskim piromanskim zažiganjem raznih površin, grmišč in robov, ki so še kako potrebne za živalski svet. Še vedno se pojavljata divji lov in tudi krivolov, ki je žal prisoten tudi med lovci, marsikdaj so nezakonite in nepravilno postavljene ograje, velik problem so v njihovem okolju tudi nenadzorovani oz. klateški psi ipd.,« smo med drugim slišali na rednem Občnem zboru radgonskih lovcev.

Prisotni so sprejeli tudi program dela za letos. Med številnimi sprotnimi nalogami in aktivnostmi so kot prvenstvene naloge še posebej omenili varstvo divjadi, okolja in narave, pa ureditev in vzdrževanje lovskih naprav na terenu, ureditev lovskega doma, potem so tudi obveznosti po pravilniku o lovskem strelstvu, lovni turizem in vse drugo, kar je vezano na dejavnosti in za kar je družina sploh ustanovljena. Tudi društvena ali družabna dejavnost ne bosta zanemarjeni in tako med drugim načrtujejo lovska tovariška srečanja.

Na Občnem zboru, ki se ga je udeležilo tudi nekaj gostov, in kjer ob koncu ni manjkalo niti kulinaričnih dobrot, so spregovorili tudi predsedniki komisij in odborov ter drugi prisotni. Splošna ugotovitev je bila, da večjih težav v naravnem okolju nimajo (razen težav s klateškimi psi), ker si lovci sami v naravi naredijo praktično vse, bodisi glede zaščite in zimskega dopolnilnega prehranjevanja divjadi bodisi glede potrebnih objektov za lovni turizem. Žal opažajo veliko povežene divjadi. Toda tudi pri tem so v večini krivi psi, »ki preganjajo divjad, ki med bežanjem prileti pod kakšno vozilo...«

pravi starešina Kralj. Ob tem dodaja, da je tudi »skeptični« javnosti treba dokazati, da so lovci sposobni narediti marsikaj in da to počnejo samo v imenu varovanja narave in okolja, nikakor pa ne, ker bi bili zgolj »ubijalci«. Lovci so sposobni in zainteresirani za sodelovanje z vsemi zainteresiranimi v okolju.

Oste Bakal

Pokol srnjadi V Račjem Dvoru

Starešina LD Košaki **Benjamin Metličar** in predsednik Sveta vesniškega LGB, v katerega je vključena omenjena LD, **Ivan Partlič** sta sredi aprila zaskrbljeno opozorila na pravi »pogrom« in pokol srnjadi v IV. revirju te LD na območju Račjega Dvora.

Kot je povedal starešina Metličar, so od 2. do 4. aprila našli

manjkljivo ograjo. Lovci so namreč ugotovili, da je ograja na nekaterih mestih zelo poškodovana, tako da je mogoč prehod divjim živalim, torej tudi srnam, ki so na tem območju našle vsakdanji mir. In postale so lahek plen psov brez nadzorstva, ki so v dveh nočeh naredili pravi pravcati pokol, domnevajo lovci. Da bi bila mera polna, so čez nekaj dni, natančneje za velikonočne praznike, našli še 4 raztrgane glave srnjadi; med njimi 3 visoko breje srne in enega srnjaka. Skupaj torej v desetih dneh praktično 15 glav srnjadi, kar je krepko petino načrta odstrela srnjadi v tej LD. Košaški lovci se zaskrbljeno sprašujejo, ali se bodo pokoli srnjadi še nadaljevali in kam bo vse skupaj pripeljalo. V bistvu ostajajo nemočni, nemi opazovalci dogajanja. Kljub številnim vljudnim opozorilom, tudi prek elektronskih sredstev javnega obveščanja in lokalnih časopisov, se psi očitno podijo

Foto: M. Toš

Žalosten prizor po pasjem pokolu srnjadi v Račjem Dvoru.

kar 11 mrtvih in raztrganih srn, med katerimi je bilo tudi več starejših, visoko brejih srn, ki bi prihodnji mesec povrgle mladiče. Nastala je velikanska škoda, živali pa so poginile v strašnih mukah, dodaja starešina in opozarja, da se tudi sicer vedno bolj soočajo s takšnimi in podobnimi primeri. »Prizori raztrganih srn so naravnost grozljivi, lovci večkrat obnemimo, ko pobiramo uboge živali,« poudarja. Skupaj z Ivanom Partličem, sicer tudi dolgoletnim funkcionarjem mariborske lovske zveze, ocenjujeta, da so bile pokončane srne skoraj zagotovo tarča in lahek plen potepuških psov. Ti so izkoristili priložnost in srne na veliko preganjali po zemljišču, ki je last škofijskega gospodarstva Rast iz Maribora in ki je ograjeno s po-

vseposvoda in na veliko morijo prostoživečo srnjad. Zagotovo raztrgane srne na območju Račjega Dvora niso edine žrtve psov v tej LD. Lovci so zadevo ustrezno dokumentirali, čeprav obstaja možnost, da je marsikatera žival končala v kakšnem manj dostopnem grabnu in sploh ni evidentirana, zato o realnem obsegu škode na divjadi ne morejo javno govoriti. So se pa odločili, da bodo celotno zadevo temeljito analizirali in vsestransko strokovno proučili, saj gre za izrazito negativne pojave, ki imajo lahko (in bodo v resnici tudi imeli) dolgoročne negativne posledice, sta dogodek komentirala starešina LD Košaki Benjamin Metličar in predsednik Sveta pesniškega LGB Ivan Partlič.

Primer so prijavili mariborski

Policijski postaji in z njim seznanili omenjeno škofijsko gospodarstvo, OE Zavoda za gozdove v Mariboru, lovskega inšpektorja in Lovsko zvezo Maribor. Pričakujejo, da bodo naleteli na podporo glede učinkovitejšega preventivnega delovanja in ukrepanja. Predvsem si lovci srčno želijo, da bi prostoživečim divjim živalim, za katere se naravne razmere nenehno slabšajo, vendarle zagotovili normalne razmere za življenje in obstoj. Predvsem pa bi bilo korektno, da bi imeli ljudje svoje štirinožne ljubljence bolj pod nadzorom in da bi upoštevali veljavne predpise o gibanju psov na prostem. Košaški lovci pa niso edini, ki se soočajo s takšnimi in podobnimi primeri; vsi po vrsti si želijo, da bi se odnos do divjih živali spremenil na bolje in da bi bilo grozljivih prizorov raztrganih srn in srnjakov počasi le manj. Pa ne samo srn in srnjakov, tudi zajci, fazani in druga divjad zaradi ne-nadzorovanega gibanja psov plačujejo visok krvni davek v številnih LD širom po Sloveniji. Primer skrajno neodgovornega odnosa do vse bolj ogrožene poljske divjadi je tudi spomladansko čiščenje melioracijskih jarkov v nekaterih predelih Ščavniške in Pesniške doline. In to vedno ravno v času, ko je paritev in gnezditev na višku. Pa razumi, kdor more!

Marjan Toš

Za našo prepoznavnost smo odgovorni sami

Ne le člani LD, pač pa tudi preostala javnost imajo pravico biti seznanjeni, kaj se dogaja v lovski družini in lovišču, kakšno je poslanstvo slovenskih lovcev in kakšne so naše osnovne naloge, ki smo jih sprejeli s podpisom slavnostne ZAPRISEGE SLOVENSKEGA LOVCA.

Ker smo prisegli pred našo eno in edino Naravo in zavestno sprejeli določbe ETIČNEGA KODEKSA SLOVENSKEGA LOVCEV, nam pomeni biti lovec tudi čast.

Kaj pomeni v pravem pomenu besede biti lovec, smo v naši LD Dravograd sporočili javnosti tudi s postavitvijo lepo oblikovane oglasne deske, ki v nekem pomenu ponazarja krmišče, obenem pa v središču mesta obvešča člane o naših skupnih nalogah in aktivnostih, s sliko in besedo

Oglasna deska LD Dravograd, ki s sliko in besedo skrbi, da je z aktivnostmi članov te LD vedno seznanjena tudi nelovska javnost.

predstavlja našo skrb na področju varovanja narave, ohranjanja lovske kulture in utrjevanja naravovarstvene in narodne zavesti.

Ne le zaradi svoje privlačnosti, temveč tudi zaradi vsebine je oglasna deska zelo dobro obiskana. S tem pa je dosežen naš osnovni namen za našo **prepoznavnost**.

Na oglašni deski, ki je vsebinsko bogata, so predstavljene vse naše delovne aktivnosti v lovišču, na objektih, objavljene so smrtnice in jubileji naših članov, predstavljeno je vodstvo LD in napisan naslov, na katerega občani lahko pošljejo svoje pobude in predloge za še boljše skupno sodelovanje na področju našega delovanja.

Ni se nam treba sramovati, da smo slovenski lovci, da nadaljujemo več kot 100-letno kulturo in tradicijo naših prednikov, na kar smo še posebno ponosni, pa na našo lovsko obleko, ki na to še posebej opozarja. Ja, takrat nam je marsikdo tudi »fauš«.

Vendar ne pozabimo: vse je odvisno od nas samih, od našega obnašanja, od naše urejenosti, od našega odnosa do drugih uporabnikov prostora (lovišča) in od odnosa do svojih lovskih tovarišev. V naši LD smo večino teh ciljev dosegli in celo presegli v prepričanju, da tudi v drugih družinah namenjate temu področju vso pozornost. Bodite prepričani, izplača se!

Javnost bo naše neutrudno delo znala popolnoma drugače vrednotiti, če bo o nas izvedela kaj več. Odprimo se ji na primeren način ...

Dušan Kudrnovsky

Lani septembra je praznoval svojo 75-letnico naš lovec **Franc Od-lazek**. Rodil se je 28. 9. 1928 v kraju Zagod Dole pri Litiji. O njegovi mladosti pravzaprav ne vemo veliko, dokončal pa je srednjo ekonomsko šolo in bil 40 let računovodja v Kmetijski zadrugi Zagorje in Izlake.

Lovski izpit je opravil leta 1953, izpit za lovskega tehnika pa l. 1976. Dve leti je bil član LD Podkum, od leta 1954 pa je član LD Čemšenik. Je ustanovni član naše LD. Vsa leta, odkar je v naši LD, je član UO, opravljal pa je funkcijo tajnika (1954 do 1962), blagajnika in starešine (skupaj 10 let), bil pa je tudi član UO LZ Trbovlje (od 1978 do 1980). Pozneje je bil član UO ZLD Zasavje (od 1996 do 1998) ter član Komisije za odlikovanja pri tej zvezi (od 1991 do 1995).

Za marljivo delo je prejel odlikovanja LZS: znak za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje.

Še vedno je zelo aktiven član naše LD. Ko smo gradili lovski dom, je bil prizadeven član Gradbenega odbora, saj je uredil je vsa potrebna dovoljenja. Pozneje je bil ključna oseba pri vseh odločitvah glede adaptacije lovskega doma, asfaltiranja dvorišča, napeljave vodovoda. Vedno smo upoštevali njegovo tehtno besedo.

Še vedno sodeluje na vseh delovnih akcijah in lovih, kjer najraje upleni lisice ali zajca. Po končanem skupnem lovu skupaj z nami zavije v lovski dom, se usede na teraso in z nami obuja spomine na različna dela, ki so bila opravljena v naši LD. Še vedno je pripravljen voditi tujega lovskega gosta na srnjaka in hoditi peš na Čemšeniško planino.

Dragi Franc! želimo ti dober pogled in še na mnoga zdrava in zadovoljna leta.

LD Čemšenik - G. F.

Franc Borštnar, član LD Trebnje, je 27. 1. 2004 praznoval svoj visok življenjski jubilej – 80-letnico rojstva in 50 let plodnega udejstvovanja v lovskehi vrstah.

Franc se je rodil v vasi Most pri Mokronogu leta 1924 v ne preveč premožni družini. Rodil se je kot tretji v številni družini z dvanajstimi otroki. Njegova otroška leta so bila prež težka kot lahka. Druga svetovna vojna mu ni prizanesla. Že kot 18-letni mladenič je skušil, kaj je vojna. Takratna italijanska oblast ga je leta 1942 zaprla in odpeljala v taborišče Padova. Tam je ostal do razpada Italije. Potem se je vrnil domov in pomagal staršem pri delu. Od leta 1948, ko se je zaposlil na takratnem občinskem okraju, se je izpopolnjeval v znanju in opravljal več pomembnih del. Nazadnje je služboval v podjetju Tegra, od koder je odšel v zasluženi pokoj.

V lovsko organizacijo se je vključil leta 1953. V LD Mirna je že naslednje leto prevzel posle tajnika in jih opravljal do leta 1956. Leta 1959 je vstopil v LD Mokronog, kjer je čez tri leta opravil lovski izpit. Tudi v tej LD je opravljal več funkcij v takrat-

nem UO – kot blagajnik in tajnik – osem let pa je bil praporščak. Leta 1972 je stopil v vrste LD Trebnje, katere član je še vedno. Opravljal je več odgovornih funkcij v UO, saj je bil že leta 1974 izvoljen za blagajnika in to funkcijo opravljal do leta 1988. Od leta 1988 do leta 1994 je bil predsednik NO.

Poleg naštetih funkcij, ki jih je opravljal z vso odgovornostjo, je bil aktiven tudi na področju vzgoje mlajših lovcev, saj je bil več let mentor novo sprejetim lovcem.

Nenehno se zavzema za enakost med člani, za lovsko etiko, lovsko tovarštvo in pravičnost, skratka, napredno je deloval na različnih področjih. Ob vsem delu nikoli ne pozabi na divjad, predvsem v zimskem času, ko je divjad potrebna dodatne lovčeve pomoči z dopolnilnim krmljenjem. Predvsem mu je pri srcu krmljenje rac v reki Temenici. Bil je tudi vodnik lovskega psa terierja, ki so ga lovci poznali daleč naokrog.

Za svoje delo in zasluge v lovstvu je prejel znak za lovske zasluge, red III. in II. stopnje ter srebrni znak KZS za kinološke zasluge. Po upokojitvi posebno skrb namenja vinogradništvu, kateremu se kljub starosti posveča z vsem srcem.

Franc, trebanjski lovci ti želimo, da bi ti zdravje še dolgo dopuščalo udeležbo na lovih in nepogrešljivih zadnjih pogonih. Želimo ti kar največ zdravja in še veliko lovskehi užitek med nami.

LD Trebnje – M. R., I. N.

Zaslužni član LD Gaj nad Mariborom **Anton Golob** je 9. 12. 2003 praznoval 70-letnico rojstva. V Selnici ob Dravi je končal osnovno šolo, v Mariboru pa srednjo kmetijsko šolo. Po končanem šolanju se je najprej zaposlil v kmetijstvu, nato pa pri Zavarovalnici Maribor, kjer je kot cenilec škod v tej panogi delal vse do upokojitve.

Tonetova domačija je v prelepem koncu dravske doline, kjer je že kot otrok užival v naravi, oče lovec pa ga je na skupnih lovskih pohodih uvajal v skrivnosti in dela v lovišču. V zeleno bratovščino smo ga sprejeli leta 1954. Strokovna izobrazba, mladostne lovske izkušnje in naravna inteligenca so bile lastnosti, ki so ga privedle v vodstvo naše družine. Od leta 1962 do 1966 je bil strelski referent, tajnik je bil od 1967 do 1970 leta, blagajniška dela pa je opravljal ločeno, in to v letih 1977 do 1983 ter od 1985 do 1989. Predsednik NO je bil trikrat, in sicer 5,2 in 4 leta. Cenilec škod od divjadi je bil, poleg drugih funkcij, vsa leta aktivnega delovanja v odboru.

Z vso odgovornostjo in zagnanostjo se je lotil dela pri gradnji lovskega doma. Kot blagajnik je vodil vsa knjigovodska in blagajniška dela, poleg tega je bil vedno med najaktivnejšimi člani, ki so zbirali gradbeni les in drug material pri okoliških kmetih.

Za svoje vsestransko delovanje in aktivnost pri vodenju LD je Tone prejel znak za lovske zasluge in red III. stopnje, naša LD pa mu je ob odprtju lovskega doma podelila zlati znak LD Gaj – najvišje družinsko priznanje.

Dragi Tone, lovski tovariši in prijatelji ti ob življenjskem jubileju iskreno čestitamo in ti želimo, da bi z nami še dolgo pohajal po lovskih poteh!

LD Gaj – B. Č.

Alojz Jošt, 80-letnik, se je rodil 25. 2. 1924 v Rošpohu – Kamnica. Po končani osnovni šoli se je šolal na Učiteljski šoli v Mariboru in si pridobil strokovno izobrazbo predmetnega učitelja. Učiteljeval je po raznih osnovnih šolah mariborskega območja, od leta 1984 pa je upokojenec.

Lojzek, kakor ga kličemo, je spoznal lov in lovstvo v mladih letih ob očetu, ki je lovil na kamniškem in križanskem območju. Družina Jošt ima namreč dolgo lovsko zgodovino.

Ker je moral Lojzek zaradi pogostih službenih premostitev menjati kraje svojega službovanja, je menjal tudi članstvo v lovski družini. Povsod je bil dobrodošel in so mu zapuili lovske funkcije. Ker je bil kot učitelj strokovno in administrativno zelo vešč, so mu navadno kmalu zapuili dolžnosti tajnika LD in ga izvolili v UO.

Lojze se je v lovsko organizacijo vpisal že takoj po izgonu okupatorja. Kot učitelj je bil leta 1945 v Selnici ob Muri soustanovitelj LD Selnica ob Muri. Nato pa je v vseh družinah, kjer je bil pozneje včlanjen, opravljal pomembne funkcije: v letih 1945 do 1997 je opravljal tajniške posle v LD Selnica ob Muri, LD Jakobski dol, LD Šmartno na Pohorju, LD Voličini in LD Kamnica. Od leta 1997 je bil referent za statistiko in član Komisije za priznanja in odlikovanja pri LD Kamnica. Od leta 2001 je član NO in Komisije za priznanja in odlikovanja pri LD Kamnica. V vseh družinah, kjer je bil tajnik ali referent za kakšno področje, je bil obenem tudi član UO LD. Občasno je deloval tudi v raznih drugih komisijah in bil večkratni delegat na skupščini Lovske zveze Maribor.

V LD Voličina je sestavil Kroniko LD za čas od njene ustanovitve pa do dne, ko je bil član omenjene LD. Za to delo je od družine prejel posebno priznanje. Bil je tudi pobudnik gradnje lovskega doma te LD in vodja gradbenega odbora. Zaradi izjemnih zaslug je prav on prerezal otvoritveni trak.

Skrbel je, da je bilo v njegovem revirju vedno dovolj založenih krmilnic, solnic in drugih naprav. Svoje strokovno in praktično znanje je prenašal tudi na mlajše lovce. Kot pedagog jim je na vsakem koraku dokazoval in jih poučeval. Veliko pozornosti je namenjal tudi lovski etiki in lovskim običajem. Zaveznil se je za varstvo redkih in ogroženih vrst.

V vseh LD je opravljal tudi veliko kulturno-prosvetno delo. Pisal je kronike, vodil pevске zbornice, vodil in organiziral lovske razstave v družini in v okviru LGO. Vodil je razgovore oz. predavanja o lovu in lovstvu v šolah in na posvetih članov lovskih družin. Njegovi nasveti so namenjeni lovcom in drugim krajanom vseh starosti. Dolga leta že aktivno sodeluje tudi na lovskih razstavah in drugih prireditvah. Z dobrim občutkom

za umetniški vtis je svetoval in skrbel za pravilno razporejanje razstavljenih eksponatov, opis vrste živali in estetsko videenje razstav.

Za vsa velika dejanja in svoj izjemen odnos do divjadi, lovske sotočarišev in varstvo narave ter za širjenje lovske in splošne kulture je Lojzek doslej od vseh LD, kjer je deloval, prejel mnoga lovska in druga priznanja ter odlikovanja. Poleg priznanj v vseh LD je prejel še naziv častnega člana v LD Jakobski dol in LD Voličina, od LZS pa je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge, redoma III. in II. stopnje. LD Kamnica ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in zlato plaketo LD, od Občine Spodnji Duplek je dobil diplomu častnega člana občine. Je tudi prejemnik mnogih drugih priznanj s kulturno-prosvetnega področja.

Družina Joštovič in Lojzek so tudi aktivno sodelovali v NOV. Lojzek je bil ranjen in je vojni invalid. Čeprav ga zaradi vojnih posledic tarejo razne bolezni, jih uspešno premaguje in še vedno povsod aktivno sodeluje v okviru moči, ki jih še ima.

Jubilantu se zahvaljujemo za njegovo veliko tovarištvo in mu iskreno čestitamo z željo, da bi bil še dolgo med nami, da bi se veselili njegove šegavosti in prijateljske naklonjenosti.

LD Kamnica – F. P.

Jože Kociper, 75-letnik, se je rodil 14. 3. 1929 v kraju Libanja pri Ormožu, sedaj živi v Vuzenici na Pohorski 101. Po poklicu je strojnik gradbene tehnike v pokoju. Pot življenja ga je kot mladega strojnika pripeljala v Vuzenico, kjer si je ustvaril družino in dom. Življenje med pohorskim gozdovi ga je zelo prevzelo, zato se je leta 1955 včlanil v zeleno bratovščino, kjer je z vsem srcem postal vzoren gojitelj divjadi. Zelo bogato in pestro je njegovo delo v LD in lovstvu na sploh. Kar dvajset let je bil aktiven v lovski kinologiji in vzoren vodnik lovskega psa. Vseskozi je kot mentor prenašal svoje bogato lovsko znanje na mlade lovce, za kar smo mu vsi hvaležni. Njegovo veliko veselje in strast sta bili gojitev in vzreja fazanov, ki jih je kar 12 let gojil in varoval na svoji parceli.

Veliko delovnih ur in truda je vložil v gradnjo lovskega doma, zato mu je bilo zaupano prvo vodenje lovskega doma, ki ga je vzorno in gospodarno vodil kar 14 let.

Jože je bil aktiven tudi v vodstvenih organih družine, in sicer je od leta 1959 do 1965 opravljal pomožno čuvajsko službo, od 1978 do 1993 leta je bil član UO LD in tudi vodil prosvetno dejavnost, od 1964 do 1968 leta je bil predsednik NO LD in od 1982 do 1986 je vodil disciplinsko razsodišče.

Za aktivno delovanje na vseh področjih v lovski družini ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Ob tvojem življenjskem jubileju ti lovka in lovci naše LD Zeleni Vrh – Vuzenica želimo veliko zdravja in lovskega uživanja na lovu in pri družinju z nami.

LD Zeleni Vrh – J. V.

Ladislav Presečnik se je rodil 3. 4. 1934. leta v kraju Ivanje, Občina Ljubno ob Savinji, kot prvi otrok delavske družine Presečnikovih. Vlado, kot ga kličemo prijatelji in lovski tovariši, je praznoval svoj 70-ti življenjski jubilej v krogu svoje prijetne družine, prav tako pa tudi s svojimi lovskimi prijatelji LD Golavabuka.

Vlado je vstopil v zeleno bratovščino že v zrelih letih svojega življenja, in sicer 1974. leta v enainštiridesetem letu starosti. Že kot mlad fantič je rad zahajal v naravo in gozd in tam opazoval lepote narave. Njegovo ljubiteljsvo so opazili tudi lovci, ki so služili veleposestniku Irmanu in so ga radi jemali s seboj za pomoč v pogonih. Vzljudil ga je tudi stric, ki je bil po službeni dolžnosti »flosar«, spravljačev lesa po reki v dolino in naprej do Beograda, ki je bil tudi ljubitelj narave in lovec. Z Vladom sta kar nekaj let uspešno pomagala veleposestniku pri lovske potrebah, še posebno pri odstrle divjadi. To je bilo tudi razumljivo, saj v vojnem času ni bilo ne hrane, kaj šele dobrega mesa. Leta so minila, Vlado je dorasel, končal osnovno šolo ter višjo šolo ekonomske smeri in se po šolanju zaposlil na Koroškem, kjer se je nekako ustalil, si ust-

varil prijetno družino ter se že kot izkušen ljubitelj narave in tudi lovec včlanil v LD Golavabuka. Ni naključje, da se je takoj po opravljenem izpitu za lovca zelo aktivno vključil tako v delo organov upravljanja in njenih komisij kot tudi v biotehnično delo v lovišču. Samo nekaj let po vstopu v LD Golavabuka je bil izvoljen v UO LD, kjer je prevzel dolžnost predsednika Komisije za SLO in DS. Od leta 1985 do 1990 je bil gospodar LD Golavabuka, leta 1991 je prevzel funkcijo prosvetarja in referenta za lovni turizem, ki jo je opravljal do 1995. leta. V tem času je LD Golavabuka praznovala jubilej 50 let obstoja, pri čemer pa je Vlado Presečnik prevzel glavno funkcijo vodje organizacijskega odbora, ki ga je nadvse uspešno opravljal. Od 1989. leta pa vse do danes je odlični strokovni revirni vodja in njegov revir je za vzgled drugim. Od leta 1986 pa vse do danes z veseljem vzgaja mlade lovce, saj skoraj vsako leto sprejme novega pripravnika, kateremu je odlični mentor do izpita. Mladi lovci iz njegovih rok so dobri, pošteti in zgledni lovci v naši LD, svoje znanje pa prenašajo tudi na druge lovce.

Vlado je za svoje delo od LD Golavabuka sprejel številna priznanja, od LZS pa znak za lovske zasluge.

Dragi Vlado, člani LD Golavabuka ti ob 70-letnici želimo še mnogo zdravja, osebne sreče in še veliko uživanja v naravi in pri lovu.

LD Golavabuka – J. G.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Franc Garbajs, LD Pugled
Avguštin Krapež, LD Trebuša
Alojz Mavec, LD Tomišelj

85-letnico

Franc Cerjak, LD Jurklošter
Ciril Jalen, LD Stol, Žirovnica
Tone Kokol, LD Boris Kidrič
Alojz Kovač, LD Hrastnik

80-letnico

Franc Gašperšič, LD Kropa
Silvo Hribar, LD Kamnik
Janez Korošec, LD Nomenj, Gorjuše
Branko Kovačič, LD Loka pri Zidanem Mostu
Rudi Mlekuž, LD Slovenska Bistrica
Mario Ravaliko, LD Šmarje pri Kopru
Ivan Škočir, LD Drežnica
Franc Škofljanc, LD Krško
Bruno Žustovič, LD Zemon

75-letnico

Alojz Antončič, LD Šentilj
Slavko Bohanec, LD Gorenja vas
Franc Jager, LD Laze
Bruno Kelner, LD Podkum
Franc-Rado Luzar, LD Brusnice
Mirko Mastnak, LD Dol pri Hrastniku
Božo Mostar, LD Šmartno pri Litiji
Alojz Pepel, LD Otočec
Janez Šaksida, LD Dobrova
Franc Šarabon, LD Udenboršt
Alojz Štrukelj, LD Udenboršt
Jože Turk, LD Kranjska Gora
Slavko Valentincič, LD Bohor
Anton Vaner, LD Puščava,
Lovrenc na Pohorju

Veljko Varičak, LD Mokrice
Jakob Vovko, LD Brusnice

70-letnico

Drago Bitenc, LD Rakitna
Slavko Bovha, LD Kozje
Mirko Čapelnik, LD Jamnica
Alojz Gerden, LD Rakitna
Anton Grobelšek, LD Podčetrtek
Vinko Hrovat, LD Kapla
Franc Jakič, LD Mokrc
Alojz Janežič, LD Gropuplje
Franc Jelen, LD Smrekovec
Radoslav Jovanovič, LD Sabotin
Alojz Kelemina, LD Vinski Vrhovi
Hubert Kolšek, LD Kajuh, Šmartno
Vlado Koradin, LD Nanos
Nejc Kostajnski, LD Ptuj
Ivan Likar, LD Trebuša
Vlado Marzel, LD Golavabuka
Anton Maver, LD Gradišče, Košana
Pavel Mencinger, LD Begunjsčina
Darko Murenc, LD Sabotin
Miro Ozmec, LD Ormož
Franc Rajh, LD Ljutomer
Zdravko Rašeta, LD Bled
Feliče Šajina, LD Brkini
Rudolf Šinigoj, LD Čaven
Alojz Tojnko, LD Šmarje pri Jelšah
Alojz Velunšek, LD Jamnica
Gabriel Vranešič, LD Adlešiči
Janez Vučina, LD Pristava
Ivan Zobec, LD Dolenja vas
Anton Zorko, LD Jošt, Kranj

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamih!

Društvo slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine - Doberdob nam je poslalo tri nagrajene spise otrok, s katerimi so zmagali na natečaju, ki ga je razpisalo društvo na osnovnih šolah Didaktičnega ravnateljstva iz Nabrežine, kjer deluje društvo. Otroci pišejo:

Zajček Skakajček

Dober dan, rad bi se vam predstavil. Ime mi je zajček Skakajček. Živim z mojo številno družino in povem vam, da sem se naučil že veliko stvari. Najprej me je mama naučila iskati hrano. Vodila me je do trgovine - kmetove njive, kjer je v vsakem letnem času posajene nekaj zelenjave. Hrane nam ne zmanjka, dobimo je vedno na pretek.

V gozdu imamo tudi zajčjo šolo. Tu se ob ponedeljkih in torkih pogovarjamo o onesnaževanju. Učitelj zajec nas uči, kako se moramo skrivati pred lisico, kako pred človekom, kako moramo pogledati levo in desno, ko prečkamo cesto. Druge dneve pa se podimo po travnikih, njivah in po gozdu. Tu spoznavamo zelišča, s katerimi se lahko hranimo. Zelišča nam pomagajo, če nas boli trebuh, predvsem takrat, ko se najemo okusne, rosne detelje. Ko pa si preveč nabrusimo zobe s debelimi koreninami, nam pomaga tista rastlina z rumenimi cvetovi, kamilica ji pravijo, če pa si jih želimo očistiti, je najbolje jesti žajbelj. Da mi postane kožušček lep in svetel, mi mama pripravi koprivovo kopel.

V naravi je veliko koristnih stvari tudi za vas ljudi. Morali bi se malo približati temu naravnemu svetu in ga bolje spoznati. Vzemite si nekaj časa in obiščite nas v gozdu. Našli me boste v zajčji šoli in skupaj bomo odkrili svet zelišč.

Maja Guštin

5. r., OŠ Virgila Ščeka, Nabrežina

Uničena Mlaka

Bil sem žaba. Živel sem lepo in veselo v naši mlaki. Imel sem veliko prijateljev, s katerimi sem preživel veliko prostega časa. Skakali in igrali smo se v bližini mlake in tudi v njej.

Nekega poletnega jutra sem se prebudil, raztegnil krake, odprl oči, se zazrl desno in levo, a znašel sem se čisto sam. Prijatelj in ni bilo nikjer. Zaskrbljen sem jih

začel iskati. Končno sem jih našel ob visoki skali, ki je stala prav na kraju mlake. Bili so mrtvi. Takoj mi je bilo jasno, da so pomrli zaradi onesnažene mlake, v kateri smo živeli. Iz dneva v dan je namreč vedno več ljudi puščalo ob mlaki veliko smeti in najrazličnejši odpadni material. V mlaki ni bilo več prostora za zabje družine. Stari čevlji, prazni zaboji, pokvarjen televizor in še marsikaj drugega je popolnoma spremenilo našo mlako v velik smetnjak. Od tistega dne sem bil vedno bolj žalosten, ker nisem imel več svoje družine, doma in prijateljev. Nekega dne sem zaslišal ropot kopača, ki se je približeval mlaki. Odstranil je vse smeti in ponovno uredil mlako tako, kot je bila nekoč. Posadili so tudi drevesa, namestili ograjo in prinesli nove prijatelje, žabice. Vse je bilo spet lepo kot prej.

V poznejših letih sem ugotovil, da je za vse to poskrbel mali deček, kateremu je bila mlaka zelo pri srcu.

Martin Lovrenčič

5. r., OŠ 1. maja 1945, Zgonik

Srna Ficko

Nekega jesenskega dne me je mamica peljala v vinograd. Tam sva obirala grozdje. Mm, kako je bilo sladko! A kar naenkrat je pripeljal v brajde traktor. Hitel je in zelo ropotal. Mamica in jaz sva začela teči. Mami je skočila čez mrežo, jaz pa sem se zapletel vanjo. Tudi noge so me bolele. Trepetal sem od strahu, ko sem pred seboj videl moža, ki me je hotel prijeti. Ujel me je in z ropotajočim traktorjem me je odpeljal na kmetijo. Spravili so me v neki prostor, prišel je še neki drugi mož in me pregledal. Bil sem utrujen, počutil sem se nesrečnega, daleč od svojega doma v gozdu, daleč od moje mamice ... Zaspal sem.

Naslednji dan je prišel v skedenj manjši mož – še deček. Nasmehnil se mi je, me nežno pobožal in mi nekaj govoril. Nič nisem razumel, slutil pa sem, da se nanj lahko zanesem. Imenoval me je Ficko. Z njim sem se igral, tako da sem tekal za njim. Podila sva se po velikem dvorišču in travniku, ki je bilo visoko ograjeno.

Deček je bil prijazen z menoj, le včasih sem mu zameril, ker je pozabil, da moram jesti. Ko se je deček naveličal igranja, je stekel h konjem in z njimi odjahal nekam proč. Za hrano je skrbela

Foto: S. Jurk

Z lovcom v jesenskem gozdu

ženska visoke postave. To je bila moja prava prijateljica. Vsak dan mi je prinesla hrano, včasih mi je odprla vrata, da sem lahko stekel v vinograd. Ljudi, hiš in dvorišča sem se kmalu privadil. Včasih so me otroci privabili v stanovanje, kjer smo se igrali.

Ko sem postal večji, me je tisti mož, ki me je ujel v vinogradu, peljal v ječo. Odločil se je, da ne smem več živeti na dvorišču. Otroci so kdaj pa kdaj prišli k meni in me božali. Edina, ki mi je ostala zvesta prijateljica, je bila ženska, ki mi je vsak dan prinesla hrano. V ječi nisem bil sam. Delil sem jo še s tremi pavi, ki so se stalno šopirili. Vse je postajalo dolgočasno in neprijetno. Bil sem popolnoma osamljen.

Nekega dne mi je, kot ponavadi, visoka ženska prinesla hrano. Vrata kletke je pustila odprta. Niti dvakrat nisem pomislil. Ko je izginila za vogalom, sem zbežal. Tekel sem, tekkel, tekkel, kar so me nesle noge. Začutil sem, da sem svoboden, da lahko grem kamor koli. Ustavil sem se in videl, da sem v gozdu. Kako dolgo ga nisem videl. Kako čudno diši v gozdu. Spomnil sem se mamice ... Imel sem čudne misli. Nisem poznal gozda, zato sem se ga bal. Da, strah me je bilo. Strah pred prostostjo, strah pred negotovostjo. Koga bom srečal tu? Kje bom spal? Hodil sem v prazno in se po nekaj dneh znašel na neki cesti. V daljavi sem zagledal hišo. V trenutku sem se spomnil, da je to tista hiša, kjer sem živel. Približal sem se, slišal klepetanje, prepoznal sem glasove svojih prijateljev. Zagledal sem konje, pave, slišal kokoši ... Prijatelji so me zagledali in bili so veseli moje družbe. Kaj pa jaz?

Samo trenutek časa je za izbiro: ječa na kmetiji ali gozd?

Tomaž Kante

5. r., OŠ Virgila Ščeka, Nabrežina

Pogovarjali smo se z lovcom

Naš vrtec stoji v bližini gozda in z otroki imamo veliko možnosti opazovati in spoznavati živali. Kako je v gozdu pozimi? Ali zebe tudi živali? Kje si najdejo hrano...? Vse to in še več bi radi vedeli naši radovedni malčki. Skupno smo ugotovili, da bi nam na veliko vprašanj lahko odgovoril lovec in zmenili smo se za srečanje s Štefanom Nemcem.

Počakali smo ga na hribu ob gozdu. Otroci so ga spoznali po značilni zeleni barvi obleke. S sabo je prinesel daljnogled in nahrbtnik s hrano. Povedal nam je, za katere živali skrbi in kako. Pogovarjali smo se o preži, s katere lovci opazujejo živali. Ponudil nam je daljnogled in otroci so ga preizkusili in spoznali njegov namen. Ogledali smo si tudi krmišče za fazane, ki je skrito v grmovju in napolnjeno s kruzo. Od daleč smo opazovali srne in srnjake, ki živijo v gozdu, pobleže pa nato tudi košute in jelene v ogradi. Lovec je imel zanje v nahrbtniku jabolka in skupaj smo jih hranili. Otroci so jih lahko tudi pobožali, kar je bilo prav posebno doživetje. S srečanja smo odnesli nova spoznanja tudi o zajcih, lisicah ...

Kako prijetno je bilo tisto dopoldne za otroke, se odraža na naših risbah in izdelkih.

**Otroci, vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljic
Vrtca Rogašovci**

Trubadurjeva pesem v Borovški gori

Mazel veter mi je zavel okoli Mušes, ko sva s prijateljem Radom stopila na pot, ki se je strmo vila v hrib nad nama. Borovška gora – eno zadnjih rastišč divjega petelina na Kočevskem.

Kar nekaj literature sem moral prebrati, da sem osvojil najosnovnejše znanje o tej prelepi in skrivnostni ptici – velikem divjem petelinu (*Tetrao urogallus*). Pa vendar je knjiga eno, srečanje z njo pa nekaj povsem drugega! Preden sva stopila na pot, sva ponovila ves potek fotolova, način gibanja in si pripravila svetilki. Na začetku poti sva ju še lahko uporabljala, v bližini rastišča pa sva vedela, da ju bova morala ugasniti ...

Čarobnost noči je treba doživeti. Nobena beseda ne more tako nazorno orisati doživetja in doživljanja, kot ga zaznavajo oči in srce ljubitelja narave. V velikem in napetem pričakovanju srečanja s skrivnostno ptico se sprošča precejšnja mera adrenalina, ki v ti obeh riše še dodatne sence gozda, kliče strahove in povzroča nerodno premikanje noge po slabo uhojeni poti.

Rado se je v hipu ustavil. Skoraj sem se zaletel vanj. Poslušal ter obrača glavo v smer, iz katere naj bi nekaj slišal. Nič! Nadaljujeva pot, a s to razliko, da imava ugasnjeni svetilki. Sedaj je hoja še bolj nerodna, negotova. Kar tipava v trdni temi, ki je zaradi gostih krošenj dreves še večja. Ustavi se ob debeli smreki in mi tiho šepne: »Od tu naprej pa previdno! Na tej smreki je pel lani«. Srce mi je začelo močnejše biti. Poslušala sva, vendar razen rahlega pihanja vetra nisva slišala ničesar drugega.

Naenkrat Rado dvigne roko in pokaže v smeri teme gozda. »Si slišal?« Seveda nisem slišal prav ničesar. Čez nekaj trenutkov mi ponovno šepne na uho: »Ali ga slišiš, že kleplje.« Nisem vedel, kaj sliši on, vendar jaz resnično nisem slišal nič. Prijel me je za roko in kot dva »... zaljubljenca« sva se spustila po poti globlje v gozd. Vsakih nekaj trenutkov mi je roko močno stisnil in tedaj sva naredila nekaj korakov; pa spet obstala in poslušala ...

Imel sem občutek, da sva tako naredila že kar nekaj sto metrov poti, ko se je Rado ustavil in dvignil daljnogled k očem. Na obzorju se je že rahlo svitalo,

vendar le toliko, da si lahko zaznal prihajajoče jutro. V slabi svetlobi sem na njegovem obrazu opazil nasmeh. V roke mi je potisnil daljnogled in mi pokazal na smreko z odlomljenim vrhom. Ravno pod vrhom se je na najbolj oguljeni veji sprehajala temna gmota, se nekajkrat priklonila ter se sprehodila gor in dol. Šele tedaj sem zaslišal tudi nekakšno brušenje in cmokanje. Torej, tako poje divji petelin! Ne vem, kaj sem pričakoval, da mor-da poje kot Avseniki ali kaj? Pač to je trubadurjeva pesem, tolikokrat opisana in doživeta, tako ubrana z gozdom in vetrom. Tokrat mi je Diana naklonila nepozabne trenutke. Seveda za fotografiranje še zdaleč ni bilo dovolj svetlo, vendar mi je Rado vseeno dal znak, naj si pripravim opremo, kajti skušala se mu bova še bolj približati.

V dobrih petnajstih minutah sva stala skoraj pod smreko, na kateri je pel. Brušenje, cmokanje ter končni udarec so bili tedaj tako močni in razločni, da se mi je prav čudno zdelo, da tega nisem slišal že veliko prej. Toda: kako vendar naj bi slišal, saj nisem vedel, kakšna je petelinova pesem ...

Jutro je hitro prihajalo in skozi objektiv sem petelina že lepo videl. Malce so mi bile napoti veje, vendar sem kljub temu nekajkrat pritisnil na sprožilec. Tedaj pa se je petelin naenkrat nagnil naprej z veje in se zapeljal

Foto: J. Papež – Diana

Preden se je nagnil naprej in odletel na drugo smreko ...

nižje, na drugo smreko. Mislil sem, da ga je prepodil »škljoc« fotoaparata. Toda ko sem slišal, da je tudi tam pel naprej, sem na to pozabil. Za spremembo lokacije torej nisva bila kriva midva.

Stopila sva za njim. Z roba, kjer sva najprej stala, sva slišala še enega petelina, torej tekmeča, sva menila. Veselje se nama je zarisalo na obrazu. Ni sam! To-

rej Borovška gora v svojih nedrjih še skriva ponosne in skrivnostne ptice. Še preden se je popolnoma zdanilo, se je petelin ponovno premaknil. Ptičji zbor v gozdu je oživel in iz množice glasov petelinjega petja nisva mogla več razbrati petelinove svatovske pesmi. Za tisti dan sva s fotolovom končala. Največkrat se konča tako! Napravil sem 6 posnetkov, na katerih je silhueta ptice, vendar so zame tudi taki zelo dragoceni.

Kar nekaj let pozneje, ko je po mojih fotografskih poteh začela hoditi hči Anja, sem ji skušal izpolniti obljubo, da jo bom peljal poslušat petelina. Naj vidi, zakaj vstajam ob dveh zjutraj, ko je najtežje zapustiti posteljo.

Prišel je april in izbral sem jutro, ki se mi je zdelo zares pravo. Zapeljala sva se proti pragozdu Strmec, kjer je bilo še nekaj rastišč divjega petelina. Skoraj vsako leto sem ga tam poslušal, videl pa le nekajkrat na tleh, ko je zletel izpred avtomobila.

Podobno, kot sem jaz prvič doživljal v spremstvu prijatelja, je Anja doživljala ob meni. A žal petelina nisva slišala niti prvič niti drugič niti petič. Potem pa se je pokvarilo še vreme, listje je ozelenelo in prišla je prava pomlad. Čas petelinjega petja je minil. Anja bo morala počakati na drugo pomlad ...

*Janez Papež,
Klub Diana*

Foto: J. Papež – Diana

... Vidim ga kot senco v krošnjah dreves ...

Veljko Varičak, 75-letnik

Lovski tovariš Veljko je domala vse svoje življenje posvetil lovstvu, ne samo v slovenskem in nekdanjem jugoslovanskem prostoru, temveč je oseba, znana dejansko v vsem lovskem svetu. Se vedno je dejaven in spoštovan, zlasti v mednarodnih lovskih krogih in predvsem na področju ocenjevanja trofej, čemur je posvetil praktično vse svoje življenje.

Rodil se je 8. 6. 1929 v Zagrebu, od leta 1941 naprej pa živi v Ljubljani. Lovec je postal

–1999 je bil predsednik, od tega leta naprej pa ima naziv častnega predsednika te komisije), obenem je tudi podpredsednik CIC. Pomemben je predvsem njegov prispevek k vrednotenju in prepoznavanju vrednosti trofej divjadi, za katere pravi, da so v neolčljivi povezavi z življenjskimi razmerami v okolju, gensko zasnovno in načinom gospodarjenja z divjadjo ter pojmovanjem in vrednotenjem lovskih trofej v skladu z razvojem znanosti in vloge lova v družbi.

Starosta mednarodnega ocenjevanja lovskih trofej Veljko Varičak in predsednik nacionalne komisije CIC za ocenjevanje trofej Gregor Bolčina pri delu.

z devetnajstimi leti, vso svojo delovno dobo pa je delal na Lovski zvezi Slovenije, kjer je skrbel za različna področja delovanja: predvsem za programe izobraževanja v lovstvu (lovski in lovskočuvajski izpiti, izobraževanje za lovske tehnike (lovske mojstre), deloval je na področju velike divjadi, se ukvarjal z razvojem lovnega turizma, mednarodnimi odnosi. Nekaj let je bil upravnik GL LZS Ljubljanski vrh, bil je tudi glavni urednik Zlatorogove knjižnice LZS. Še vedno je aktiven lovec; je častni član LD Mokrice.

Svojo prvo knjižico o ocenjevanju trofej je napisal že leta 1957. Njegova zadnja o ocenjevanju trofej je bila z manjšimi popravki izdana v slovenskem, hrvaškem, nemškem in italijanskem jeziku, v pripravi pa so še prevodi v druge jezike.

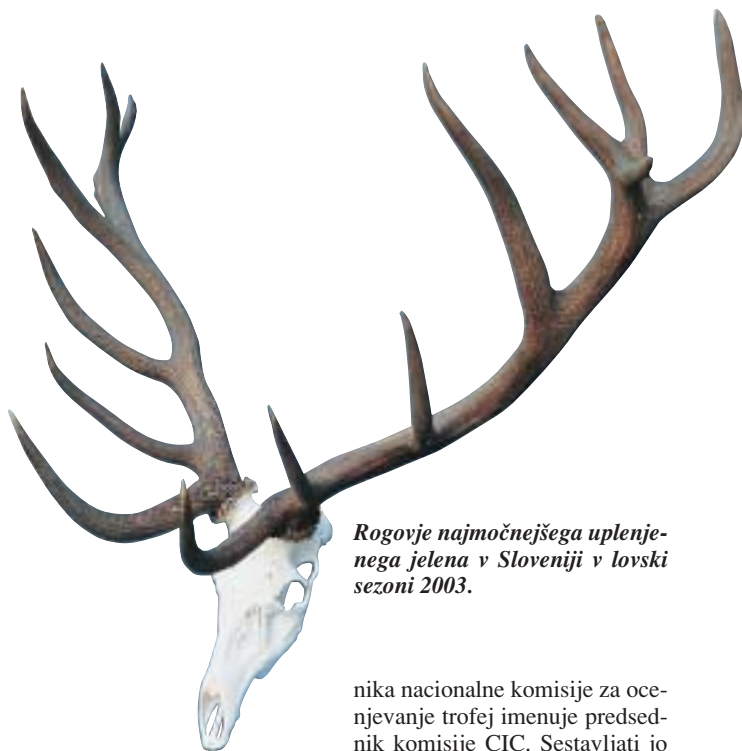
Varičak je že od leta 1964 član Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC), od tega leta pa je aktiven tudi na mednarodnem področju ocenjevanja lovskih trofej. Leta 1969 je postal član CIC komisije za ocenjevanje trofej (v letih 1990–

Veljko je od ustanovitve, od leta 1999, tudi vodja CIC koordinacije za srednjo in jugovzhodno Evropo, kjer je v politično in ekonomsko izredno težavnih časih s svojo osebnostno veljavo in ugledom uspel na lovskem področju interesno, v prid divjadi, povezati ta prostor. Njegovo idejo o regionalnem povezovanju lovstva, še posebno na kriznih območjih, sedaj CIC uspešno uporablja tudi v drugih predelih sveta.

Za svoje knjižno delo je Veljko prejel najvišje CIC priznanje za kulturo, morda še pomembnejša pa je zlata medalja CIC, ki jo je Varičak prejel za izredne uspehe pri delu CIC koordinacije za srednjo in jugovzhodno Evropo ter za skupno gospodarjenje in sodelovanje lovskih organizacij na obmejnih območjih pod geslom Divjad ne pozna meja!

Dragi Veljko, želimo ti, da bi še dolgo z zadovoljstvom opravljal delo, ki te veseli, obenem pa našel tudi čim več časa za aktivni počitek v naravi, za krepitev zdravja in za druženje s svojimi lovskimi tovariši!

Strokovne službe LZS – J. M.

Rogovje najmočnejšega uplenjenega jelena v Sloveniji v lovski sezoni 2003.

»Ad hoc« CIC komisija za ocenjevanje trofej

Od zadnje slovenske lovske razstave, ki je bila leta 1996 v Kranju, je minilo že kar nekaj časa. Ker so klasične razstave lovskih trofej že nekoliko (!) preživete, organizacijsko in finančno zahtevne ter v širši nelovski javnosti navadno negativno sprejete (tako v svetu kot pri nas), se komisija CIC za razstave in trofeje v zadnjem času za vrednotenje najbolj vrhunskih trofej vse pogosteje odloča za t.i. namenoma sklicane »ad hoc« komisije. Te na pobudo predsed-

nika nacionalne komisije za ocenjevanje trofej imenuje predsednik komisije CIC. Sestavljati jo morajo vsaj trije strokovnjaki CIC za ocenjevanje trofej iz različnih držav.

Ko je iz našega Prekmurja prišla vest, da je bil v letu 2003 uplenjen jelen, katerega rogovje naj bi po neuradnih ocenah presegalo doslej najmočnejše rogovje uplenjenega jelena v prosti naravi v Sloveniji (leta 1978 v lovišču LD Žabnik – Obrov), ki je bilo na razstavi v Ljubljani leta 1980 ocenjeno z 229,68 CIC točke, smo zaprosili predsednika komisije CIC Razstave in trofeje, **Michela Nolensa**, naj nam odobri in imenuje *ad hoc* komisijo. Naši želji je ustregel in imenovana je bila komisija v sestavi: **Veljko Varičak**, Slovenija, častni predsednik CIC, predsednik komisije; **Gregor Bolčina**, Slovenija, ekspert CIC, član komisije; **Giorgio Umari**, Italija, eks-

Ocenjevalni list in certifikat CIC za predstavljeno jelenje rogovje.

Foto: G. Bolčina

pert CIC, član komisije; **Ivica Lovrić**, Hrvaška, ekspert CIC, član komisije.

Komisija se je sestala 16. decembra 2003 v Ljubljani. Rogovje jelena, ki ga je uplenil **Ladislav Feher** v lovišču **LD Lendava**, je bilo ocenjeno z **230,47 CIC-točke** in je tako prevzelo vodilno mesto najmočnejšega, v prosti naravi uplenjenega jelena v Sloveniji (rogovje jelena Miška, ki je bil leta 1986 uplenjen v obori Brdo in je ocenjeno z 247,85 CIC-točke, je kot divja žival v reji v obori izvzet iz konkurence).

Ob sklicu komisije smo izkoristili priložnost in ocenili še druge lovske trofeje:

– **čekanje divjega prašiča**, ki ga je uplenila **Eva Lesjak** v lovišču **LD Gabrovka**, ki smo jim namerili **133,75 CIC-točke**, kar jih uvršča na mesto 4. najmočnejših v Sloveniji,

– **roglje gamsa**, ki ga je uplenil **Milan Petrovič** v lovišču **LD Vojnik**, katerim smo namerili **117,33 CIC-točke**, kar jih uvršča na 19. mesto najmočnejših v Sloveniji,

– **kožuh medveda**, ki ga je uplenil **Aleksander Dekleva** v lovišču **LD Prestranek**, smo ocenili z **446,89 CIC-točke**, kar ga uvršča na 4. mesto najmočnejših medvedjih kožuhov v Sloveniji,

– **lobanjo medveda**, ki ga je uplenil **Aleksander Dekleva** v lovišču **LD Prestranek**, ki je dosegla **57,60 CIC-točke** in kar jo uvršča na 5. mesto najmočnejšega v Sloveniji, in še

– **rogovje srnjaka**, ki ga je uplenil **Aluigi Giancarlo** v **Pesaru** (Italija), kateremu smo namerili **165,07 CIC-točke**.

To so uvrstitve na lestvico najmočnejših uradno evidentiranih in ocenjenih lovske trofeje - rogovi, rogljevi, čekanovi, kožuhovi in lobanji.

Izpolnjene predpisane obrazce CIC smo posredovali tudi v uradne evidence komisije CIC, ocene pa so s tem pridobile trajno mednarodno veljavnost. Uplenitelji so dobili mednarodno verifrirane diplome CIC.

V imenu Slovenske komisije za ocenjevanje trofej upleniteljem izrekamo iskren lovski blagor, loviščem, v katerih je bila trofejna divjad uplenjena, pa izrekamo čestitke za ohranjen takšne naravne razmere v življenjskem prostoru, ki je sploh omogočil razvoj takšne trofejne divjadi. Lovcem na širšem območju uplenitve divjadi pa izre-

kamo priznanje za strpnost v prejšnjih letih, da je tudi v mladih letih očitno močnejša divjad lahko dozorela do svojega biološkega in trofejnega optimuma.

Gregor Bolčina

Lovski motivi Jožeta Svetine

Jože Svetina, član **LD Velu** -nja Šoštanj, je poleg drugega daleč naokoli znan tudi kot velik ljubitelj narave, lova, slikarskega čopiča in platna. Na slikarskem platnu je sodobnikom in tudi zanamcem ohranil marsikateri zanimiv motiv iz našega naravnega okolja. Prav gotovo je ljubezen do narave nekaterim

dosledno pa je ostajal zvest naravi in motivom iz rastlinskega in živalskega sveta. Pod njegovimi prsti je nastalo mnogo skic s svinčnikom, v katerih je upodobil drevje, viharneke, osamelce, živali in še marsikaj drugega. Čudovite podobe iz narave je zabeležil tudi v drugih slikarskih tehnikah; v akvarelu ali z oljem. Oljno tehniko uporablja pri slikanju na klasično slikarsko platno, na les in zlasti na steklo, kjer pri njegovem delu prevladujejo motivi iz narave. Zelo so mu pri srcu tudi motivi iz lovskega sveta in marsikateri lovski dom in hiša doma in v tujini krasijo podobe, kot jih je videl in zabeležil Jože Svetina.

Doslej je imel že prek 200 sa-

Jože Svetina z enim od svojih stvaritev z lovsko tematiko.

ljudem zapisana že v genih in Jože Svetina prav gotovo sodi med take ljudi. Že v najzgodnejšem otroštvu je veliko časa preživel v naravi in z njo ostal tesno povezan vse do danes. Pred več kot petdesetimi leti je postal član Ornitološkega društva v Ljubljani in še vedno skorajda ni ptice, ki je Jože ne bi prepoznal in o njej znal povedati tudi kaj zanimivega. Že vrsto let je tudi lovec, a tiste vrste lovec, ki je najbolj srečen, ko je na preži in čaka, opazuje in uživa ob pogledu na vsa čudesa narave, ki jih poskuša prenesti tudi na slikarsko platno. Večino svojih službenih let je kot učitelj preživel v Zavodnjah nad Šoštanjem, kjer si je uredil tudi prijeten dom. Po upokojitvi je mnoge obveznosti odložil in se posvetil tistemu, kar mu je najbolj pri srcu. Zdaj je sredi narave in že ko stopi skozi vrata svoje hiše, je obkrožen z vsemi njenimi čari.

Slikal je marsikaj, vseskozi in

mostojnih in skupinskih razstav. Glede na njegovo aktivnost in umetniško bogastvo, ki ga nosi v sebi, jih bo imel prav gotovo še veliko. Med drugim je leta 1980 z lovskimi motivi sodeloval na Lovski razstavi v Ljubljani, ko je prejel tudi srebrno priznanje kluba Diana. Skoraj 40 svojih del je postavil na ogled tudi na Lovski razstavi leta 1996 v Gornjem Gradu. Vsa dela na omenjeni razstavi so bila narejena v tehniki olje na steklu, ki daje največjo možnost slikarskega kolorita. Zato jo Jože Svetina, kljub njeni zahtevnosti, najraje uporablja za slikanje motivov iz narave (posebno ptic). Letos julija bo slikar, lovec in velik ljubitelj narave Jože Svetina dopolnil sedemdeset let. Kljub vsemu upa, da bo lahko s svinčnikom in s skicirko še dolgo hodil v naravo in na svoj način ohranjal podobo naše naravne krajine in življenja v njej.

Damijan Kljajič

Prvi diplomant študija za lovstvo in varstvo narave iz Slovenije

Pred več kot štirimi leti smo na sestanku ZLD Bele krajine in LS Karlovačke županije (Hrvaška) razpravljali o izvajanju lova na obeh straneh državne meje. Poseben poudarek je bil na lovu na race mlakarice, pa tudi kako urediti za obe strani sprejemljiv način gospodarjenja s to divjadjo. Na omenjenem sestanku je bil navzoč tudi profesor na VUK - karlovški visoki šoli (politehniki) in višji svetnik LZ Hrvaške, prof. dr. **Antun Alegro**, ki je predstavil problematiko stekline, ki je takrat na Hrvaškem dosegala vrhunec. Seveda se je razprava dotaknila tudi drugih tem. Na koncu sestanka je dr. Alegro povedal, da v okviru visoke šole v Karlovcu v jeseni začenejo s predavanji na novem **Oddelku za lovstvo in varstvo narave**. Malo za šalo, malo zares me je povabil k udeležbi in tudi jaz sem mu v smehu odvrnil, da se verjetno res vidimo v jeseni.

V začetku julija 2000 me je poklical hrvaški prijatelj **Andrija Štalcar** in me spomnil, da se v jesen vidimo na začetku visokošolskega študija lovstva in varstva narave v Karlovcu. Obljubil sem mu, da se že naslednji dan oglasim v Karlovcu in uredim vse potrebno glede vpisa.

Na visoki šoli v Karlovcu mi je gospa Sabljarič izročila položnico za plačilo vseh stroškov prvega leta študija, pogodbo ter program predavanj v tekočem letu, ki ga je bilo treba vpisati v indeks. V prvem semestru je bilo treba vpisati devet predmetov, in sicer: matematiko, angleščino, sociologijo, splošno in anorgansko kemijo, uporabo računalnika, pedagogijo, zoologijo divjadi, botaniko s fitocenologijo, osnove anatomije, fiziologije sesalcev in ptic. Večina profesorjev oziroma predavateljev je bila doktorjev znanosti ali so bili magistri, drugi pa diplomirani inženirji.

Celoten študij vpisane smeri je trajal pet semestrov, t. j. dobre tri leta do absolventskega staža, nato pa sem potreboval še pol leta za pripravo diplome. Mnogo večerov in noči sem predsedal ob literaturi in študiral, da sem izpite lahko redno opravljal. Zavedal sem se, da ne smem zaostati za skupino študentov, ki sem ji pripadal in ki je redno študirala ter

opravljala izpite. Predavanja so bila deset mesecev v študijskem letu, vsak prvi teden v mesecu, in sicer vsak dan od 7. do 19.30 zvečer. V treh letih in pol sem zato prevozil več kot 15.000 km v obe smeri. Predavanja so bila zelo strokovna in izredno zanimiva, tako da nisem manjkal na več kot nekaj predavanjih (zaradi gripe).

Na študij se je vpisalo skupaj 118 študentov različnih starosti. Diplomsko inženirja lovstva in varstva narave je 26. marca letos prejel 31 diplomantov Oddelka za lovstvo in varstvo narave (od tega dve diplomantki). Zdaj se program te visoke šole usklajuje z Bolonjsko deklaracijo, s čimer študij pridobiva še večjo težo v evropskem prostoru. V Evropi je to namreč druga visoka šola, ki pa ima glede na izredno ugodne razmere za gojitev divjadi v tem prostoru precej možnosti za zasedbo vodilnih mest v tej smeri. Predavateljska ekipa z dr. Alegrom na čelu je zelo motivirana, odlično dopolnjena z znanstvenimi izkušnjami, ki jih prenašajo na študente ter jih z znanjem uvrščajo med evropsko izobražene lovske strokovne kadre. Cilji, ki so postavljeni, realno niso več nedosegljivi. Strokovnjaki, vodniki v naravi in lovstvu, pri varstvu in gojitvi divjadi, pohod-

ništvu, naravovarstvu, gozdarstvu in še mnogo kje so za vsako deželo, ki se pri svojem razvoju opira predvsem na turizem, na naravne vire, cenjeni že danes, še bolj pa bodo v prihodnje.

Vesel sem, da sem v študijskih letih spoznal tudi veliko hrvaških kolegov študentov, ki so me sprejeli kot sebi enakega, za svojega, pa tudi vrhunske strokovnjake iz različnih vej naravoslovja, veterine, ekologije, psihologije, ekonomike, pravnih znanosti itn. Obogatili so me z novimi znanji in spoznanji, ki mi bodo v praktičnem življenju prišla še kako prav. Vesel sem, da mi je uspelo diplomirati kot prvemu Slovencu inženirju lovstva in varstva narave, vendar bom zelo vesel, ko bom lahko čestital tudi naslednjim kolegom iz Slovenije. Prepričan sem, da je tudi pri nas tak profil izobrazbe potreben in da bo našel primerno mesto v strokovnih krogih ter prispeval k ustreznemu predstavljanju, ravnanju z naravnimi dobrinami in k ugledu naših naravnih lepot in bogastev v evropskem prostoru.

Na tem mestu bi se rad zahvalil za vso podporo med študijem tudi lovskim tovarišem iz LZS, predvsem predsedniku **Bojanu Lepičniku, Veljku Varičaku, Blažu Kržetu** in vsem, ki so mi

pomagali pri študiju ter nabavi potrebne strokovne literature. Iz HLS pa velja zahvala predsedniku **Đuru Dečku**, Andriji Štalcarju, osebju Visoke šole v Karlovcu (VUK), dr. Antunu Alegru in vsem v predavateljskem timu ter seveda kolegom študentom, ki smo se skupaj trudili in učili za izpite.

Anton Vrščaj,
inž. lovstva in varstva narave

Se onesnaženost voda povečuje?

Ko razmišljamo o naših vodah, se pogosto pojavlja vprašanje, v kolikšni meri se onesnaženost povečuje pri nas. Če se ljudje tega ne zavedamo v tolikšni meri, pa to občutijo živali. Še posebno tiste, ki živijo v vodi, pa tudi vodne in obvodne ptice.

Zaradi onesnaževanja izgubljamo številne vrste živali in rastlin, saj jim korenito spreminjamo življenjske razmere. Onesnažena voda vsebuje različne razpadajoče organske snovi, škodljive pline, različne trde snovi, raztopljene kemikalije, strupe in podobno. Vse to v veliki meri vpliva na zdravje in počutje živali.

Žalostno je, da se ljudje premalo zavedamo dejstva, da s tem, ko onesnažujemo vode, ne uničujemo samo narave, ampak tudi sami sebe. Vse preveč se zgovarjamo na čistilne naprave. Vendar pa samo te niso dovolj. Dejstvo je, da je vir onesnaženosti voda in narave v največji meri človek. Mogoče bi morali

začeti razmišljati ravno pri tem in priti do drugačnih sklepov.

Vendar na ogroženost živali ne vpliva samo to; iz leta v leto jih uničuje tudi večje izsuševanje močvirij. Predobro vemo, da sta bili zadnji dve leti oziroma kar tri zelo sušna, kar zadeva naraščanje voda v poletnih mesecih. Različna mokrišča in močvirja, ki so bila ugoden življenjski prostor (habitat) za mnoge živalske vrste, so poniknila oziroma presahnila. Tudi nedavno opravljene regulacije vodovij so pustile posledice. V zadnjih obdobjih se je zelo znižal tudi nivo podtalnice, ki je vse prej kot čista.

Vse preveč dejavnikov ogroža živali (pa tudi ljudi) v vodnem in obvodnem ekosistemu.

Topli spomladanski dnevi so pred nami. V teh mesecih skoraj vsaka ustanova organizira očiščevalno akcijo (osnovne šole, srednje šole, lovske družine, krajevne skupnosti ...). Morda je prav, da nekaj naredimo za naravo in zase in se katere od akcij tudi udeležimo ali pa se opogumimo in katero organiziramo v svojem okolju.

Milena Tretjak

Albinovo maščevanje

Pred leti smo jeseniški lovci pokopali takrat enega najstarejših lovcev v Sloveniji, **Albina Praprotnika**. Od bojev za slovensko Koroško, prek trdega, delavnega življenja med obema vojnama, do bojev v NOB in svobode – vse je pokojnik pošteno in kremenito preživel, vsega se je udeležil. Njegova velika ljubezen pa je bil in je do smrti ostal lov. Kolikokrat je pripovedoval to in ono iz svojih spominov, in to prav rad iz tistih časov, ko je bil uradni lov še privilegij bogatašev (kar bi nekateri radi uvedli nazaj), lovci pa so iz lovske strasti, zaradi pomanjkanja ali pa zaradi obojega streljali srnjake in game gospodom za hrbtom. Kadar je Albin kaj uplenil, se niso doma mastili s pečenko; gams je romal k prijatelju gostilničarju, ki je dal zanj vrečo moke, da so Albinovi številni otroci lahko jedli kruh.

Takole mi je pripovedoval:

»S prijateljem sva šla na srnjaka, ko sva naletela na lovskega čuvaja, ki ni poznal šale. Pokazal se je izza grmovja in zavpil: »Stoj!« »Ti bom hudiča

Drevesna zelena kobilica – Tettigonia viridissima – sodi med naše večje kobilice; velika je predvsem zaradi dolgih kril, ki zelo presegaajo trup. Tako dolžina pet in več centimetrov pri tej vrsti ni nič posebnega. Krila ji ne služijo le za spretno spreletavanje, pač pa, tako kot je to običajno pri kobilicah, tudi za oglašanje. Oglašajo se samo samčiki, in sicer tako, da drgnejo zgornji, trši del kril. Cvrčče oglašanje se sliši daleč, poslušamo pa ga lahko vse poletje do jeseni. Kobilice tudi slišijo; slušni organi so na prvih nogah. Izredno dolge so tudi tipalke, ki lahko celo presegaajo dolžino trupa; namenjene so za tip pa tudi okus in voh. Samica, ki ima za to posebej prilagojeno leglo (glej fotografijo), odloži jajčeca v mehka tla. Razvoj ličinke do odrasle živali traja vsaj leto in pol, včasih lahko celo pet let. Drevesna kobilica živi v kulturni krajini, kjer ji ustrezajo posamezna drevesa, tudi parki, vrtovi, listnati gozdovi in travniki. Poleg zelenih delov rastlin rada je tudi živalsko hrano: različne žuželke in njihove ličinke. – Besedilo in fotografija: M. Vogrin.

Foto: M. Tretjak

Samo en majhen odpadke je plaval v vodi, pa je bil povod za trpljenje živali. Še posebno, ker se ga ptica ni mogla rešiti sama. Trpljenja jo je rešil lovec na skupnem lovu v Škalah.

stal,« sem si mislil in zavpil prijatelju: »Ti na levo, jaz pa na desno!« Pa sva jo ucvrla po pobočju dol v največjo goščavo. Takrat je za menoj že zagrmelo in zapeklo me je pod hrbtom. Kar precej šiber iz čuvajeve puške sem prestregel s sedalom. Ujel me pa ni, ker sem jo brisal kot gams. Doma mi je šibre iz zadnjice pobral prijazen živinozdravnik, ki je vedel za moja lovska pota, a je bil tiho. »No,« sem si mislil, ko sem ležal v postelji na trebuhu, »saj še ni vseh dni konec. Se bova že še srečala.« Takole streljati na bežečega človeka se mi je zdelo malo prehudo.

Jeseni sem šel na planino Belščici na lov na gamse. Bil sem pa še kar divji lovec, čeprav sem si že takrat urejal stvari, da bi mogel zakonito loviti, kar mi je pozneje tudi uspelo. Postal sem honorirani lovski čuvaj pri bogatem posestniku na Srednjem vrhu, ki je imel svoje lovišče. Na Belščici sem uplenil gamsovega kozla in sem ga ravno iztrebljal, ko sem pogledal proti Stolu. Na drugi strani vmesne doline, globoko pod menoj sem zagledal tistega čuvaja, ki me je poleti škropil s šibrami. »Čakaj, čakaj,« sem si rekel, »zdaj je pa položaj malo drugačen kot takrat. Puško

imam pripravljeno in presenetil me tudi nisi.«

Ničesar resnega mu nisem hotel narediti, samo pošteno sem ga želel prestrašiti. Hotel sem, da bi si zapomnil za drugič. Dokazati mi tako ne bi mogel ničesar. Lepo sem se ulegel, mu pomeril nad glavo in pritisnil na petelina svoje karabinke. Bil sem dober strelec in se nisem bal, da bi šlo kaj narobe. A človek nikoli ne ve, kaj bo. Ali sem premaknil puško ali je bilo kaj drugega; ko je počilo, se je sklonil, se prijel med nogami, potem se je spet zravnal in jo pobrisal za skale. Ustrašil sem se, da sem mu morda naredil nekaj groznega. No, slišati ni bilo nič, ko sem se vrnil v dolino.

Naslednje leto sem hodil po Stolu, pa ne po lovskih poteh. Razdivjala se je nevihta in ves moker sem moral iti vedrit v planinsko kočo. Tam se je ravno mudil upravitelj lovišča, gospodar čuvaj, s katerim sva imela dvoboj, slavni slovenski lovec in lovski strokovnjak ter lovski pisatelj **Mirko Šušteršič**. Skupaj sva sodelovala pri Telovadnem društvu Sokol. Bil je pošten, demokratičen možakar, mnogo boljši kot njegovi lovci. Vedel je, da se ne bo svet podrl, če mu bo kakšen gams padel še postrani.

Malo mi je bilo nerodno, kaj bo dejal, pa me je poklical k mizi ter ponudil žganje in čaj. Potem je dejal: »No, Albin, kako je bilo takrat s tistim mojim čuvajem?« Ker sem bil že lovec pred zakonom, sem mu pošteno razložil vse od začetka. Smejal se je iz vsega srca, potem pa mi je rekel: »Ali sploh veš, Albin, kam si ga zadel, pravzaprav zgrešil?« Odgovoril sem mu, da ni bilo nič slišati, da bi mu kaj bilo. »Seveda ne,« je rekel. »Ali sploh veš, zakaj se tako smejem? Krogla je šla fantu ravno med nogami ter mu čisto za las oplazila, saj veš kaj, ravno toliko, da ga je zapeklo. Majčkeno višje, pa bi bilo zanj konec z dekleti. Ta se te bo, Albin, zapomnil do konca svojih živih dni.«

Zapisal: Franc Terseglav

Je lovski plen zgolj samo meso po njegovi obdelavi? - pojasnilo

V Lovcu, 4/04, str. 215, je bil pod navedenim naslovom objavljen kritičen članek na račun disciplinskega razsodišča pri ZLD Bele krajine glede disci-

plinskega postopka zoper štiri člane LD Dragatuš, češ, da člani razsodišča nismo dovolj ozaveščeni in ne »čutimo« dovolj z naravo in interesi širšega lovstva. Zato naj bi po avtorjevem mnenju v konkretnem primeru nastale napačne razlage in trditve.

V pojasnilo, predvsem pa v zagovor statutarne položaja disciplinskih organov v lovski organizaciji moram v prvi vrsti poudariti, da so disciplinski organi **zadolženi za pravno pravilno, to je zakonito izvedbo disciplinskega postopka**. Zato jim je zagotovljena samostojnost pri odločanju. Za pošteno odločanje odgovarjajo organu, ki jih je izvolil. Svojo odločitev je disciplinski organ dolžan obrazložiti v disciplinski odločbi, ki ni namenjena javni objavi, ampak izključno strankam v postopku, to je upravnemu odboru, tožilcu in obdolžencu. Zato vprašanja, ki se nanašajo na konkretne disciplinske postopke, ne sodijo v revijo Lovec, niti kam drugam v časopis. Iz enakih razlogov zato ne morem in ne smem pojasnjevati razlogov za odločitve, kot smo jo sprejeli, ker bi kakršno koli razpravljanje o zadevi v vsakem primeru prispevalo le k razvnamanju strasti, namesto umirjanju odnosov v družini. Osebo

menim, da je treba podpreti člana, kadar prijavi kršitev. Prijava pa ni dovolj. Prijavitelj mora sodelovati tudi v disciplinskem postopku! Tu moram zapisati, da se avtor članka ni udeležil obravnave pred disciplinskim razsodiščem v LD, pri čemer težko verjamem, da ni bil povabljen.

Menim tudi, da se bitka za pošten lov bije v prvi vrsti v sami lovski družini, med drugim tudi skozi jasna Pravila in Poslovnik in skozi strokovno izpeljan disciplinski postopek, in sicer tako v LD kot pred razsodiščem območne ZLD. Zato menim, da je s člankom narejena medvedja usluga prav poštenim belokranjskim lovcem in da z objavo tega primera nismo pridobili na ugledu.

Kar pa zadeva ozaveščenost članov Disciplinskega razsodišča pri ZLD Bele krajine, naj zapišem le, da smo vsi njegovi člani izkušeni lovci in se zelo dobro zavedamo nevarnosti hujših kršitev discipline. Enako dobro se zavedamo tudi posledic slabo izpeljanih postopkov, ki nemalokrat povzročijo razdor v družini. Enotnost organizacije je prvi porok uspešnega delovanja, zato jo bomo v časih, ki so pred nami, potrebovali še bolj. Potrebno bomo lovsko organizacijo, v kateri ne bo prostora za posameznike, ki morda menijo, da jim je pravica do trajanja članstva zagotovljena že z Ustavom ali z zakonom in so po dosedanjih predpisih imeli pravico do tožbe pred rednim sodiščem v primeru izključitve. Take tožbe so bile velikokrat uspešne zgolj zaradi napak v postopkih in ne zato, ker kršitev ne bila storjena. Prav glede sodnega varstva pravice do članstva prinaša novi Zakon o divjadi in lovstvu pomembno novost, ko v primeru izključitve iz članstva ne predvideva več pravice do tožbe na rednem sodišču. Čas in praksa bosta pokazala, ali je to dodatna priložnost za utrditev lovske organizacije. Osebnost vidim v tej novosti poziv k še bolj strokovnemu delu glede disciplinskih postopkov, s ciljem zagotavljanja odgovornosti izvajanja članskih obveznosti in preprečevanje zlorab članskih pravic v lovski družini.

Na koncu želim posebej poudariti, da je bil v uvodu omenjeni članek le povod za zapisano in ne odgovor nanj iz razlogov, ki sem jih omenil na začetku. Tako je moje splošno stališče o problematiki disciplinskih postopkov in ne ocena disciplinskega po-

stopka, ki je bil voden v LD Dragatuš v letu 2002.

Niko Šuštarč,
predsednik Razsodišča
pri ZLD Bele krajine

NOVE KNJIGE

Enciklopedija lovstva

Encyklopedie myslivosti. Avtorji: Jaroslav Červený, Jiří Kamler, Helena Kholová, Petr Kouber, Natálie Matinková. Založba Ottovo nakladatelství - Cesty, Praha, 2004. ISBN 80-7181-901-8.

V evropskih državah so lovci dovolj številčni, da so za založbe zanimivo ciljno bralstvo. Lovski priročniki in enciklopedije v najrazličnejših jezikih zato niso nobena redkost. V množici knjig pa Enciklopedija lovstva vseeno opazno izstopa po svojem obsegu, temeljitosti in kakovosti. Pred nami je namreč zajetna knjiga velikega formata, ki na 591 barvnih straneh prinaša izčrpen, v pravem pomenu besede enciklopedičen pregled vseh področij lovstva. Delo je nastalo v sodelovanju z Inštitutom za biologijo vretenčarjev, ki deluje v Brnu, v okviru Češke akademije znanosti. Avtorji so uveljavljeni raziskovalci, ki se ukvarjajo s proučevanjem različnih vidikov življenja divjadi. Dr. Jaroslav Červený se je npr. usmeril v proučevanje velikih zveri (predvsem v telemetrično spremljanje risa v Šumavi) potem, ko se je dolgo vrsto let uspešno posvečal predvsem netopirjem. Dr. Petr Koubek je parazitolog, zanima pa ga biologija srnjadi in parkljarjev. Oba omenjena raziskovalca sta tudi aktivna lovca. Avtorji slovenskemu bralstvu niso povsem neznan; kar trije od njih (Červený, Koubek, Matinková) so namreč soavtorji knjige Živeti z medvedmi, ki jo je pred slabim letom založil Ekološki forum LDS in je bila predstavljena tudi v Lovcu.

Knjiga je razdeljena na 13 poglavij: (1) Zgodovinski razvoj lova, (2) Zakonodaja, (3) Lov in varstvo narave, (4) Živali v krajini, (5) Biologija pernatih divjadi, (6) Biologija dlakaste divjadi, (7) Sledi, (8) Genetika divjadi, (9) Prehrana divjadi, (10) Bolezni divjadi, (11) Vloga divjadi v ekosistemu, (12) Divjad in človek ter (14) Lovsko orožje. Najobsežnejša poglavja so o zgodovini

lova (približno 50 strani), biologiji divjadi (150) ter o divjadi in človeku (110). Zgodovinski del obravnava tudi začetke varstvenih prizadevanj v lovstvu (korenine varstva medveda na Češkem, npr., segajo v konec 17. stol.), nastanek lovske organizacije in lovsko motiviko v umetnosti.

Varstvu narave je namenjeno celotno poglavje. Enciklopedija temelji na načelu: najprej varstvo divjadi in okolja, šele potem lov. To je ves čas razvidno tudi iz obravnave divjadi posameznih vrst. Vsaka vrsta je praviloma predstavljena na najmanj eni strani, skupaj z barvno fotografijo, zemljevidoma razširjenosti v Evropi in na Češkem ter seveda z besedilom.

Poglavje o odnosu med človekom in divjadjo je vsebinsko najbolj raznovrstno. Obravnava gospodarjenje z divjadjo, lov, lovske običaje, ravnanje z uplenjeno divjadjo, trofeje itn. Tu so še zlasti informativne preglednice o najmočnejših trofejah (v Evropi in na Češkem) in statistike uplenjene divjadi (za Češko), ki pri nekaterih vrstah segajo v leto 1924. Na dveh nekdanjih posestih Schwzenbergov so takšni podatki na voljo že vse od sredine 17. stol. naprej. Pod skupnim naslovom Pomočniki pri lovu (približno 40 strani) se najprej srečamo z lovskimi psi. Sledita sokolarjenje in lov na konju (lov-ska hipologija) ter pri nas povsem neznan lov z vretico (oblika dihurja). Poglavje končujeta prispevka o intenzivni reji divjadi in njenem znanstvenem proučevanju.

Pri tako obsežni, vsebinsko bogati in uravnoteženi knjigi se je težko odločiti, kateremu njenemu delu dati poseben poudarek. Vseeno je nekaj podrobnosti, ki so mi še posebno padle v oči. V poglavju o zgodovini so fotografije spomenikov poslednjemu risu v Labských pískovcích (1743) ter zadnjemu medvedu (1856) in volku (1874) v Šumavi. Vse tri vrste velikih zveri se zdaj ponovno vračajo na Češko. V istem poglavju je tudi fotografija napisal »Smrt vydrám« s praške razstave leta 1891. Po letu 1995 se je stanje vidre na Češkem naravnost neverjetno hitro izboljšalo. Sokol selec gnezdi v samem zgodovinskem jedru Prage. Število gozdnega jereba se je v 80-ih letih zmanjšalo, pozneje pa ponovno povečalo, kar pa ne velja tudi za prepelico in poljskega zajca. Obe vrsti poljske

divjadi sta na Češkem še vedno splošno razširjeni, vendar maloštevilčni. Odstrel divjega kunca je dandanes nepomemben glede na obdobje pred letom 1955. V zadnjih desetletjih se je bistveno zmanjšal tudi odstrel pižmovke in dihurjev (na Češkem živita tako navadni in stepski dihur), povečuje pa se odstrel obeh kun, rakunastega psa, divjega prašiča, jelena sika in damjaka. Odstrel srnjadi zadnja tri desetletja sicer nekoliko niha, ne kaže pa težnj nadaljnega povečanja. Na str. 263 je fotografija rogate košute; vsaka veja je dolga približno meter. Naselitvi risa v pogorje Šumave je sledilo občutno zmanjšanje srnjadi, česar pa niso zabeležili v predgorju. Prijetno presenečenje nas čaka na str. 455, kjer je fotografija medvedjega mrhovišča s Kočevskega roga.

Knjiga je vzorno oblikovana in naravnost razkošno opremljena. Vse fotografije, med njimi mnoge celostranske, so barvne. Črtne risbe so sicer črno-bele, vendar so pomembne podrobnosti po potrebi poudarjene z barvo. Celotno delo deluje privlačno in je prava paša za oči. Enciklopedija zavestno presega češke okvire in obravnava širši srednjeevropski prostor. To je razvidno že iz poglavja o divjadi, kjer srečamo kar nekaj vrst, ki na ozemlju Češke republike ne živijo, npr. planinski zajec, alpski svizec, kozorog in zober. Glede na jasno srednjeevropsko usmerjenost monografije tudi ne preseneča, da je predgovor zanjo napisal dr. Yves Lecocq, generalni sekretar FACE (Združenja evropskih lovskih zvez). V pripravi sta tudi prevoda v slovaščino in nemščino.

Češčina je večini Slovencev žal preveč tuj jezik, da bi povprečen slovenski bralec lahko bogato enciklopedijo z užitkom prebral. »Žal« še toliko bolj, ker slovensko lovstvo izhaja iz podobnih korenin kot češko. Pa tudi zato, ker nam tako ni v celoti dostopna informacija naroda, ki se ponaša z zavirljivim nivojem znanosti o divjadi in še daljšo lovsko tradicijo. Nemški prevod utegne odstraniti precej jezikovnih ovir. Ne glede na jezikovne težave pa je to monumentalno delo vredno nakupa. Zato za vse zainteresirane objavljamo tudi naslov založbe: **Ottovo nakladatelství, Lublaňská 4/61, Praha 2, v divizi Cesty; telefon: 222 515 438; elektronski naslov: ottovo@ottovo.cz**

Dr. Boris Kryštufek

Hladna solata iz divjačinskega mesa

Za 6 oseb potrebujemo: 1 mehko glavo zelene solate, 250 g na drobne rezance narezanega in kuhanega boljše divjačinskega mesa (jelenje tele, gams, srnjad ...), 250 g na rezance razrezanega in kuhanega fazanjega ali jerebičjega mesa, dve olupljeni in na drobne kocke razrezani kisli jabolki, 6 do 10 izkoščičenih in na kocke razrezanih črnih oliv, žlico drobno zrezanega drobnjaka, dve manjši in na rebrca razrezani rdeči čebuli, 100 g naribanega trdega sira, žlico drobno sesekljanih pistacij.

Za preliv: dve trdo kuhani in naribani jajci, 100 ml dobrega jabolčnega kisa, žlico gorčice, žlico sesekljanega peteršilja, 150 ml boljše deviškega olivnega olja, sol, poper, žlico naribanega svežega ingverja, svežo melono (za oblogo).

V globoke krožnike ali v skledo dekorativno naložimo svežo oprano zeleno solato, nanjo potresemo drobno zrezano meso divjadi in fazanov, čeznje potresemo drobno zrezana jabolka, naribani sir, olive, rdečo čebulo, sesekljane pistacije in drobno zrezan drobnjak.

Posebej v posodi razmešamo olivno olje, kis, sol, sveže mleti poper, žlico gorčice, žlico sesekljanega peteršilja in naribani trdo kuhani jajci. Preliv prelijemo prek pripravljenega divjačinskega mesa in vse skupaj za uro postavimo v hladilnik.

Tik preden solato postrežemo, jo okrasimo s krhlji sveže melone.

Tako solato lahko pripravljamo po lastnem okusu tudi na druge načine; npr. z majonezo, jogurtom, paradižnikovo mezgo in podobno ...

Kisla juha iz drobovine divje perutnine

Za 6 do 8 oseb potrebujemo: drobovino dveh fazanov, jerebic, lahko pa tudi prepelic ali drugih divjih kur, vratove, perutničke, dva lovorova lista, dve žlici sesekljanega peteršilja, dve vejici kopra, sol, poper, žličko naribanega muškata oreščka, vejico sveže bazilike, 350 do 400 g na drobne kocke razrezane jušne zelenjave (por, zelena, korenček, koleraba ...), 50 g olupljenega in po dolgem razrezanega ingverja, dve sesekljani čebuli, 150 g moke, 450 g olupljenega in na majhne kocke razrezanega krompirja, 600 g na kocke razrezanih kislih kumaric, 250 g divje travniške kislice, 150 g sveže špinacije, 100 ml kisa od vloženi kislih kumaric, 2 rumenjaka, žlico drobno zrezanega drobnjaka, 250 ml kisle smetane ter po želji druga sveža spomladanska divja zelenjava.

Vratove, perutničke, jetra, želodčke in druge slabše dele ter obreznine katere koli divje

perutnine dobro operemo in za nekaj minut vržemo v vrelo vodo. Po minuti ali dveh vretja vodo odlijemo in prilijemo svežo, hladno vodo, skoraj do vrča. Dodamo lovor, grobo razrezano svežo baziliko, rožmarin, sesekljan peteršilj, sesekljan koper, solimo in popopravimo.

Juha naj počasi vre 30 minut, nakar ji dodamo olupljen in na drobne kocke razrezan krompir ter kuhamo naprej. Medtem na maslu pražimo drobno sesekljano ali naribano jušno zelenjavo, potresemo z moko in pražimo, dokler moka ne porumeni. Zalijemo z zajemalko ali dvema čisti juhe in razkuhamo prežganje vlijemo v juho. Dodamo sesekljane kisle kumarice, razrezan ingver, grobo zrezano divjo kislico, prav tako narezano špinačo in ji prilijemo kozarec kisa od kislih kumaric. Kuhamo še pet minut in juho postavimo na rob štedilnika.

V kisko smetano vmešamo jajčne rumenjake. Vse skupaj vlijemo v juho, v katero stresemo še narezan drobnjak.

Po želji lahko po juhi potresemo tudi druga spomladanska travniška zelišča.

Fazanja solata z majonezo

Za 6 oseb potrebujemo: 300 g na majhne kocke razrezanega fazanjega mesa, 200 g svežih gob, 220 g gomoljne zelene, sok ene limone, 3 dl majoneze, kozareček dobrega konjaka, sol, beli poper, 50 ml belega vina, žlico zelo drobno sesekljanega peteršilja, 2 kuhani jajci, žlico sesekljanih kaper, 2 rdeči solati (rosso), 300 g olupljenih in na drobne kocke razrezanih sladkih jabolčk, žlico deviškega olivnega olja.

Liste rdeče solate operemo in jih cele zlo-

Kulinarični kotichek

žimo po dnu večje skleda, nato na lističe razrežemo dobro oprane in očiščene sveže gobe in jih v okisanem in slanem kropu kuhamo dve do tri minute. Odcejene splaknemo s hladno vodo in jih zložimo po lističih solate.

Zeleno olupimo, jo dobro operemo in z rezalnikom za salamo narežemo na tanke rezine, ki jih prav tako za nekaj minut prevremo v okisanem kropu, kateremu smo dodali tudi kozarec hladnega mleka. Mleko dodamo zato, da zelena ohrani lepo belo barvo. Prav tako jo ohladimo in zložimo v skledo prek gob. Vse skupaj potresemo z na kocke narezanimi jabolki in fazanjim mesom. Uporabimo ostanke pečenega fazanjega mesa, ki jih čez noč mariniramo v mešanici limoninega soka in žlici olivnega olja.

V majonezo vmešamo konjak, naribana trdo kuhana jajca, belo vino, limonin sok, sesekljane kapre, sveže mlet bel poper in žlico sesekljanega peteršilja. S tem dresinom prelijemo pripravljeno solato in skledo za uro postavimo v hladilnik, čez čas pa postrežemo kot predjed ali kot samostojno solatno jed.

Matjaž Erzar

gostilna.pr.maticku@volja.net

Foto: G. Šinik

Hladna solata iz divjačinskega mesa

V 83. letu se je 10. 11. 2003 za vedno poslovil naš dolgoletni lovski tovariš **Andrej Hribar**, član z najdaljšim stažem v LD Iga vas.

Zibelka življenja mu je stekla 18. 12. 1920 v kmečki družini, v prijazni vasi Iga vas. V otroštvu in mladosti je preživel težke čase in veliko preizkušenj v vojni. Kot tak je gojil zrel in naklonjen odnos ter predanost naravi. Leta 1948 se je vpisal med lovce naše lovske družine in leta 1950 opravil lovski izpit.

V najbolj hvaležnem spomenu bo ostal kot prizadeven in vesten svojemu poklicu zidarja, saj je sodeloval pri gradnji vseh lovskih objektov: od lovskih koč in lovskega doma do krmišč. Vse je opravljal z veliko mero odgovornosti in dobre volje, ki je za seboj pritegnila tudi druge.

Rad je bil v lovski družbi. Kot dober pevec je rad zapel in postregel s kakšno sočno zgodbo. Opravljal je tudi odgovorne dolžnosti. Bil je blagajnik (od leta 1961 do 1965), član Upravnega odbora (od leta 1971 do 1975) in član Disciplinske komisije (od leta 1965 do 1971). Vsi, ki smo ga poznali, se ga spominjamo kot dobrega prijatelja, znanca in človeka, ki je bil vedno pripravljen prisluhniti ljudem in jim pomagati tako z nasveti kot z dejanji. Nekaterim je bil kot lovski oče, vsem pa dober tovariš in predvsem dober lovec. Zaradi njegovega prizadevnega dela smo ga imenovali za častnega člana LD Iga vas.

Za požrtvovalno in uspešno delo ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in z redom III. stopnje.

S solzami v očeh smo ob žalostnih zvokih Tišine v odprti grob polagali zelene vejice. Praprozi naše in sosednjih lovskih družin so se ti, Andrej, globoko priklonili. Hvala ti, spoštovani lovski tovariš, za vse, kar si storil dobrega v lovstvu in nasploh. V mislih boš vedno z nami in med nami.

LD Iga vas - A. Z.

Staro leto se je poslavljalo in niti slutili nismo, da se z njim poslavljala tudi naš dolgoletni prijatelj in lovski tovariš **Vinko Sterle**. Vest o njegovi smrti nas je presenetila 14. 12. 2003. Od njega smo se poslovili z velikim spoštovanjem in lovskimi častmi na pokopališču v Iga vasi.

Vinko je bil rojen 14. 4. 1930; odraščal je v družini, ki je bila zapisana gozdu in lovu. Že kot majhen deček je okusil vse strasti lova in užival v lepotah gozdov. V domači vasi je pridobil osnovnošolsko izobrazbo. Po končanem služenju vojaškega roka se je zaposlil v vojaškem letalstvu in, marljiv kot je bil, je v tistem času končal tudi gimnazijo. Delo je nadaljeval v milici in ob delu je doštudiral na visoki pravni šoli v Mariboru. Med službovanjem v Moravčah se je vpisal v tamkajšnjo lovsko družino in leta 1962 opravil lovski izpit.

V Sežano je prišel službovat kot komandir Milice. Leta 1969 je postal

član LD Kras - Dutovlje in ostal njen član do smrti. V LD je bil aktiven član na vseh področjih. Ko smo gradili lovski dom, je opravil nešteto delovnih ur, opravljal je dela v lovišču in bil kot mentor lovskim pripravnikom. Aktiven je bil v upravnih organih. V letih 1974 in 1975 je bil predsednik LD, 1976 in 1977 je bil podpredsednik, štiri mandate (1971 do 1972, 1973 do 1974, 1980 do 1981 ter 1995 in 1996) je bil predsednik Disciplinske komisije. V letih 1982 in 1983 je bil predsednik NO LD, v letih 1986 in 1987 ter 1990 in 1991 pa je bil član UO LD. Za svoje zavzeto delo je prejel znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje.

Kot izkušen kronist, zgodovinar in prenašalec ljudskega izročila je napisal pripovedi o knezih Schönburgih, Waldenburgih, o snežniški gospodi in dogodivščinah iz svojega in našega lovskega življenja. Veliko del je objavil tudi v glasilu Lovec.

Napisal in izdal je knjigo Fant, to pa so čekani in pol.

Vinko je bil prijeten, pošten in zanimiv sogovornik, prisluhniti je znal vsakemu posamezniku, mu pomagati z dejanji in nasveti.

Dragi Vinko, mirno počivaj v domači, notranjski zemlji, sredi tvojih ljubljanih gozdov. Za vse, kar si storil v dobro narave in lovstva, se ti še enkrat iskreno in hvaležno zahvaljujemo.

LD Kras - Dutovlje - B. Ž.

Otožno se je oglašal lovski rog, ko smo se lovci LD Prestranek v sončni nedelji 12. oktobra 2003 z zadnjim pogonom in vsemi lovskimi častmi poslovili od lovskega tovariša in prijatelja **Dareta Homana**.

Dare se je rodil 28. 3. 1931. V LD Prestranek se je vključil danes leta 1958. V ta korak ga ni povlekla toliko strast do lova, temveč ga je kot družabnega človeka veliko bolj pri-

tegnila lovška družba ter vse lepo, kar spremlja lov in lovca. Zaradi svojega vedrega in poštenega značaja je med člani kmalu postal priljubljen in cenjen. Njegova angažiranost pri delu v družini je kmalu vzpostavila medsebojno zaupanje, zato so ga od leta 1959 naprej redno imenovali na pomembne funkcije v družini. Bil je predsednik NO LD (1974–1976), blagajnik (1989–1992), tajnik (1982–1986) in namestnik predsednika LD Prestranek (1978–1982), deloval pa je tudi kot delegat v organih LZS. Za vestno in uspešno delo na pomembnih funkcijah v lovstvu je bil temu primerno tudi večkrat odlikovan s pohvalnimi diplomami, znakom LZS za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Po preselitvi v Ljubljano si je tam ustvaril nov dom in nov krog prijateljev, vendar ga je ljubezen do lova in lovcev še vedno vlekla med nas, LD Prestranek. Obveznosti ter časovna in prostorska odmaknjenost od kraja, pozneje pa tudi načeto zdravje je prispevalo, da je bil zadnje čase vse redkeje v naši družbi. Tako smo se zadnjič videli jeseni leta 2001 na družinskem posvetu. Ob koncu lanskega leta se je tiho poslovil ter odšel v noč, kot da bi slutil, da se med nas ne bo več vrnil.

Dare, iskreno se ti zahvaljujemo za nepozabne trenutke pristnega lovskega tovarištva, ves trud in delo, ki si ju vložil v našo družino in lovstvo. Naj ti bo lahka slovenska zemlja, ki ti je vedno toliko pomenila.

LD Prestranek - D. Š.

Množica članov zelene bratovščine se je skupaj s številnimi krajani Svete Trojice in Cerkvenjaka lani konec decembra na trojiškem pokopališču poslovila od dolgoletnega lovca in varuha narave **Jožeta Lorenčiča**, člana LD Dobrava. Rodil se je 9. 4. 1932. leta, umrl pa 28. 12. 2003.

Bil je ena od slovenskogoriških lovskih legend in je dal LD Dobrava neizbrisni pečat. S predanim in požrtvovalnim delom je soustvarjal njeno podobo in bil eden tistih, ki so orali ledino organiziranemu lovstvu na območju Svete Trojice in Cerkvenjaka. Jožetu, ki ga najdemo v vrstah zelene bratovščine že v začetku 60-ih letih prejšnjega stoletja, je bila ljubezen do narave in divjadi položena v zibelko, z naravo je preprosto živel.

V dobrem in slabem je bil iskren in spoštljiv varuh življenja, skrbnik divjih živali. Pokojni lovski tovariš Jože Lorenčič je vselej postavil v ospredje skupni interes, zanj je bila lovška družina pač družina enakopravnih članov, ki morajo odgovorno in predano slediti skupnim ciljem – v prvi vrsti varovanju narave, divjadi in njenega naravnega okolja. Vse drugo je bilo zanj postranskega pomena. Zato ga najdemo v LD Dobrava tudi na odgovornih položajih. Bil je revirni vodja v Čagoni, več mandatov član UO LD (1968–1972; 1974–1978; 1982–1986, 2002–2003), bil je gospodar LD, preglednik divjačine, mentor mnogim mladim lovcom in kar je še posebej rad delal – bil je gospodar lovskega doma v Dobravi (1972–1986; 1994–2003). Ne samo, da je bil med tistimi, ki so uredili prvi lovski dom v Dobravi sredi 60-ih let prejšnjega stoletja in pozneje, v letih 1972–1974, aktivno je sodeloval pri graditvi zdajšnjega sodobnega objekta, bil je duša lovskega doma in tisti, ki je bil v domu tudi doma. Radi so ga imeli številni domačini, nikomur ni zapiral vrat, za vsakega je našel lepo besedo.

Več kot štiri desetletja je bil Jože član Lovske družine Dobrava. Čeprav je deloval tudi v mnogih drugih društvih in organizacijah (Turistično društvo, Čebelarstva družina, Društvo upokojeencev), je bil najprej vendarle pošten in predan lovec, ki je čutil z divjadjo in naravo. Vselej si je prizadeval biti dober človek in takšnega bomo v zeleni bratovščini ohranili v trajnem in lepem spominu.

Dragi lovski tovariš Jože, hvala ti za iskreno prijateljstvo, za mnoga dobra dela. Želimo ti miren zadnji počitek na trojiškem pokopališču.

LD Dobrava - M. T.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Franc Uršej, LD Mislinja, * 2. 9. 1947, + 21. 4. 2004.

Štefan Kržišnik, LD Hubelj – Ajdovščina, * 1. 11. 1939, + 11. 4. 2004.

Ciril Vidmar, LD Šentjanž, * 15. 7. 1922, + 9. 4. 2004.

Stane Grgič, LD Komenda, * 17. 7. 1924, + 18. 1. 2004.

Franc Tivadar, LD Komenda, * 7. 6. 1934, + 22. 1. 2004.

Franc Žunko, LD Pugled, * 4. 1. 1930, + 26. 3. 2004.

Franc Letnik, LD Pugled, * 6. 6. 1935, + 15. 4. 2004.

Franc Gerden, LD Borovnica, * 9. 5. 1947, + 15. 3. 2004.

Anton Hudournik, LD Šoštanj, * 8. 1. 1928, + 24. 4. 2004.

Vili Lavrenčič, LD Rogaška Slatina, * 13. 6. 1941, + 8. 4. 2004.

Franc Kocijančič, LD Begunjsčica, * 4. 10. 1937, + 28. 6. 2003.

Zvone Vuzem, LD Begunjsčica, * 27. 4. 1939, + 18. 9. 2003.

Franci Vester, LD Begunjsčica, * 17. 6. 1941, + 18. 10. 2003.

Jože Turk, LD Slovenske Konjice, * 14. 2. 1934, + 18. 3. 2004.

Edi Stračanek, LD Vitanje, * 8. 3. 1928, + 15. 3. 2004.

Vladimir Urbančič, LD Rakek, * 3. 7. 1927, + 5. 4. 2004.

Gvido Kostevc, LD Pišce, * 12. 9. 1926, + 8. 3. 2004.

Milan Štekar, LD Dole nad Idrijo, * 2. 5. 1931, + 14. 4. 2004.

Franc Lapajne, LD Dole nad Idrijo, * 4. 3. 1923, + 16. 8. 2003.

Franc Accetto, LD Brdo, * 6. 12. 1930, + 31. 1. 2004.

Jakob Požin, LD Laško, * 25. 7. 1927, + 31. 3. 2004.

Vinko Vidmar, LD Luče ob Savinji, * 26. 4. 1933, + 12. 3. 2004.

Peter Ramšak, LD Orlica – Vuhred, * 14. 12. 1940, + 30. 11. 2003.

Umrlim časten spomin!

OPOZORILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrlih** (pa tudi o jubilarcih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (disketa + zapis) ali posredovati na naš e-naslov **lovce@lovska-zveza.si**.

Slike in uraden dopis (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Še vedno veljajo natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov, ki so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 11/2000, str. 93.

Uredništvo

Pripravnik in mentor v lovski kinologiji

Postati in biti lovec je zahtevno poslanstvo, še posebno v času velikih sprememb in posegov v okolje. Odločiti se, da postaneš lovec, je zahtevna odločitev in o tem bi morale lovske organizacije, lovske družine, mlade lovce pripravnike posebej in dosledno poučiti. Vendar, ali je vedno in povsod tako?!

Mladi lovec pripravnik si mora pridobiti veliko praktičnega in teoretičnega znanja. To so ugotavljali že naši slovenski lovci pred več kot sedemdesetimi leti. Tako je npr. Ljubljansko lovsko društvo v zimi leta 1933/34 organiziralo predavanja za lovce z namenom, da bi mladi lovci pridobili več lovskega znanja, da bi več vedeli o gojitvi in da bi se pripravili na lovski izpit. Iz teh predavanj je oče slovenskega lovstva, inž. **Mirko Šusteršič**, pripravil tudi poznejšo knjigo **NAŠ LOV**, ki jo je izdala Družba sv. Mohorja v Celju.

Tudi poznejše naše knjige, posebno še **LOVČEV PRIROČNIK**, določajo, da mora vsak nov član lovske družine opraviti lovski izpit, ki je razdeljen na praktični in teoretični del. **Praktični del** opravlja pripravnik v LD, v katero je včlanjen. Lovska organizacija mora lovskemu pripravniku omogočiti prejetje veljavne lovskega zakona ter njegovih podzakonskih aktov, Zakona o orožju, pravila, poslovnik in druge akte lovske organizacije, kjer je član, pa še pravilnike, gojitvene smernice, glasilo Lovca in obvezno tudi **Dnevnik dela lovskega pripravnika**. Vanj sproti vpisuje vsa opravila, ki so pogoj za opravljanje tudi teoretičnega dela lovskega izpita; to je zaključek lovskega izpita.

Vodstvo (UO – IO LD) mora pripravniku določiti mentorja, to je člana, ki ima ustrezno strokovno usposobljenost in potrebno avtoriteto. Mentor mora imeti še svojega namestnika, da mladi lovski pripravnik ne bi trpel zaradi morebitne odsotnosti glavnega mentorja.

Ustavil se bom samo pri **praktičnem delu lovskega izpita, in to samo za področje lovske kinologije**. V lovski kinologiji namreč delujem več kot tri desetletja in sem že drugič izvoljen za predsednika LKD Pomurje. Zato se čutim odgovornega, da napišem vse tiste negativne zadeve, ki so jih deležni naši mladi

pripravniki. Da so tudi slabi, nedosledni pristopi in nepravilnosti s strani mentorja ali pa tudi brezbrzičnost pripravnika, ne bom pisal.

V Dnevniku dela lovskega pripravnika je rubrika za praktični del izpita povezana tudi z lovsko kinologijo, in sicer v pomenu zahtevanega *sodelovanja* in lahko tudi pomoči *na vsaj dveh kinoloških prireditvah*. Vse kinološke prireditve so objavljene vsako leto, navadno v prvi ali drugi številki glasila Lovca. Jih je precej in so od spomladi pa vse do pozne jeseni! Žalostno, a tudi resnično je, da se nemalokrat ne mentor in tudi pripravnik ne zmenita za take zadeve. Šele konec leta se spomnita ali pa ju drugi opomnijo, da je v Dnevniku pripravnika vpisana samo ena (ali pa nobena) kinološka prireditev ... In potem se začne telefoniranje, obiski pri tajnici LKD, predsedniku, moledovanje na sedežu društva, pri kinoloških sodnikih in tako naprej ... Jaznezu manjkata žig in podpis organizatorja tekmovanja ali prireditve, saj drugače ne more na izpit. On, da sicer vse zna in ve, le da nikakor ni imel časa zaradi službene zadržanosti, da ni vedel, kje je to, da ga nismo(so) obvestili ... itn!

Pri tem najbolj obsojam mentorje. Tudi zato, ker je bilo nekaterim med njimi, npr., pomembnejše, da so se bili pripravniki v istem času kot kinološka prireditev gonjači na lovu na divje prašiče, kakor da bi se udeležili kinološke prireditve, ki jo potrebujejo za vpis v dnevnik. Kdo so mentorji in predsedniki LD, ki to dovolijo? Smilijo se mi, ko prevzemajo takšne zadolžitve, do katerih imajo pasiven odnos ali jim tudi kot osebe niso kos. Zaradi tega trpijo mladi pripravniki in si pridobivajo o lovski bratovščini drugačno podobo! Poznam slehernega lovca z levega in desnega brega Mure, predsednike in tudi vse mentorje, zato jih na tem mestu prosim, naj v prihodnje ne delajo takšnih težav mladim lovcem.

Za konec naj napišem še nekaj o odnosu do kinologije nasploh. Izhajajoč iz prej napisanega ni čudno, da se na raznih prereditvah, tekmah – takih ali drugačnih – pasemskih skupin srečujemo le stari vodniki, sodniki in nekaj ljubiteljev lovskega psov. Tudi ni nič čudno, da mladi lovci niso sposobni izšolati in voditi lovskega psa ter da se za vodenje psa sploh ne zanimajo.

In potem, če ga slučajno že imajo in ni nič z njim, je kriv pes in seveda tudi sodnik! In kaj se dogaja na lovih z lovskimi psi? Kako se mlad lovec odloči, kadar rani divjad? V evidenčno knjigo napiše: »Zgrešil jelena, srnjaka ...« Seveda, kaj pa vendar drugega, saj nikoli ni videl, kako se pravilno označi nastrel, opravi kontrolni pregled s psom in kako poteka pravo sledenje s psom, preizkušenim za delo po krvnem sledu ...!

Za konec naj navedem, da je v bil preteklosti lovec (in to lovec v pravem pomenu besede) le tisti lovec, ki je uspešno in pravično lovil z lovskim psom. Naj bom odkrit in tudi odkrito povem, da se dandanes štejejo za take prave lovce tisti, ki se po lovišču vozijo z velikim terenskim vozilom, v katerem je vedno pri roki puška, pripravljena za strel. Toda puška je le puška; uporaben lovski pes pa je pravi lovčev prijatelj, pomočnik in stalni spremljevalec v lovišču.

Bodoči mentorji in lovski pripravniki, želim si, da bi ta moj skromen članek prispeval k pravilnemu delu in ravnanju, da bi si mentorji prizadevali za pripravo naših mladih lovcev, da bodo v družbi evropskih narodov pravilno ohranjali naš etični odnos do divjadi in naravnega okolja, tudi s pomočjo dobro izšolanega in uporabnega lovskega psa. Ne pozabimo: naše slovensko lovstvo in lovška kinologija sta bila

zgled in naj v prihodnosti to tudi ostaneta vsem drugim narodom.

Vsem mentorjem, ki pa ste že doslej dosledno in pravilno skrbeli za vaše mlade varovance, se z njimi udeleževali kinoloških prireditev, jim pojasnjevali zadeve, pa izrekam priznanje. Bodite ponosni, saj za vas vsebina tega članka ne velja. Vaše delo je že prispevalo v lovske vrste tudi prave lovce! Srčno si želim, da bi jih bilo še več.

Štefan Lutar

Pripravljalni tečaj za PZP ptičarjev

Že nekaj časa opazimo, da vse manj vodnikov ustrezno pripravi svoje pse za preizkušnje. To se odraža tudi na preizkušnjah, kjer zaradi nepravilnosti psov in nepoznavanja pravilnikov velikokrat nastaja po nepotrebnem »huda kri«. Jeza vodnikov, slaba volja sodnikov in zadržanost vodstev LKD-jev pa so vse prej kot dobra popotnica slovenski lovski kinologiji.

Ravno zato smo se v **Društvu ljubiteljev ptičarjev (DLP)** odločili za organizacijo pripravljalnega tečaja za vzrejne preizkušnje. Prvi tak tečaj – tokrat za PZP ptičarjev – smo poskusno izpeljali letošnjo pomlad.

Ideja za tečaj se je v DLP porodila že v zadnjih mesecih prejšnjega leta, njegovo izvedbo pa je podprl tudi predsednik

Foto: Z. Zajšek

S pripravljalnega tečaja za udeležbo na vzrejne preizkušnje ptičarjev, ki ga je letos spomladi organiziralo DLP, vodil pa ga je izkušeni inštruktor šolanja psov Jože Selan (povsem levo).

LKD Ljubljana **Jože Rus**. Spodaj podpisana sem pripravila program takšnega tečaja in v marcu smo začeli. Tečaj je vodil priznani in izkušeni inštruktor **Jože Selan**, pod katerega budnim očesom se je kalil že marsikateri vodnik lovskega psa. Namenjen je bil predvsem vodnikom mladih psov ptičarjev, ki so svoje pse želeli pripraviti na pomladansko vzrejno preizkušnjo (PZP). S takšnim tečajem vodniki ptičarjev pridobijo tako osnove znanja za utrjevanje prirojenih lastnosti svojih psov in za delo s psi v lovišču kakor tudi za pravilno obnašanje vodnika in psa v lovišču ter na kinoloških prireditvah.

Tečaj je sestavljen iz *teoretičnega in praktičnega dela*. Na teoretičnem delu tečaja inštruktor seznanja vodnika mladega psa z značilnostmi dela ptičarjev (po pasmah), s pravilnikom PZP in načinom ocenjevanja, z obnašanjem vodnikov v lovišču in na prireditvah, z opremo in pripomočki, ki jih vodnik potrebuje pri šolanju ptičarja ter z vzgojo mladega psa in njegovo pripravo za delo v lovišču. Pri praktičnem delu tečaja pa vodniki spoznajo predvsem pravilno vodenje psa v lovišču ter kako utrjevati sistematično preiskovanje terena in stojo psa na malo divjad. V zadnjih urah tečaja navadno pse preizkusimo tudi v sekundiranju.

Pripravljalni tečaj za PZP je v bistvu zasnovan kot **dopolnilni tečaj k programu osnovnega šolanja** lovskega psov – **VP 1 in VP 2**, ki ga organizirajo območna lovsko-kinološka društva in se priključijo tečaju osnovnega šolanja lovskega psov šele potem, ko tečajniki s svojimi psi osvojijo osnovne vaje poslušnosti: poleg, stoj, sedi, prostor in odpoklic. Tečaj je praviloma enkrat na teden in zunaj termina tečaja za osnovno šolanje lovskega psov.

Tudi vodniki so pokazali precejšnje zanimanje za izvedbo tovrstnega tečaja, saj se jih je prijavilo kar 12. Večina jih je bila iz Ljubljane z okolico, tečaja pa sta se udeležila tudi vodnika z Gorenjske in Štajerske. Pestrost pasem ptičarjev je bila zavidljiva, saj smo imeli poleg nemških kratkodlakih ptičarjev v skupini še štiri vaimerance, madžarsko kratkodlako vižlo ter rdečega in rdeče-belega irskega setra. Deset vodnikov je vztrajalo do konca in kar sedem od njih jih je svoje znanje pokazalo 24. aprila na pomladanski vzrejni preizkušnji v Ljubljani. Prav vsi vodniki, ki so

obiskovali tečaj, so PZP opravili in pri tem pokazali tudi nadpovprečne rezultate.

Po besedah vodnikov so taki tečaji še kako dobrodošli, želijo pa si tudi pripravljalnega tečaja za jesensko vzrejno preizkušnjo (JZP), o čemer v DLP že razmišljamo.

Ob tej priložnosti bi rada spodbudila tudi vodstva območnih LKD po vsej Sloveniji, naj začnejo intenzivneje prirejati tečaje osnovne poslušnosti (VP 1 in VP 2), ter vodnikom ptičarjev priporočila, naj se tudi sami vključujejo tako v tečaje osnovne poslušnosti kot tudi v pripravljalne tečaje za posamezne preizkušnje. Še vedno namreč velja staro pravilo, da »več glav več ve«, zato so taka druženja in izmenjave izkušenj na tovrstnih tečajih še kako koristna, potrebna in tudi uspešna.

Le lov s pravilno šolanjem in socializiranim psom bo nam, lovcem, v veselje!

Andreja Strajnar,
kinol. sodnica

Foto: Z. Zojšek

Jože Selan, član LD Tomišelj, dolgoletni inštruktor za šolanje psov ter kinološki sodnik, je 17. marca letos praznoval svojo 75. letnico življenja. Ob tej priložnosti smo ga obiskali nekateri njegovi lovski in kinološki tovariši, mu iz srca čestitali in mu zaželeli še naprej tako trdnega zdravja. Mnogi smo se mu ob tej priložnosti zahvalili za vse nasvete, ki nam jih je dajal, in za vse ure, ki nam jih je nesebično posvetil, ko smo ga kot strokovnjaka zaprosili za pomoč pri šolanju lastnih psov. – B. L.

Vzgoja mladega psa ptičarja - temelj poznejše vsestranske uporabnosti

Nadaljevanje

Vzpodbujanje nagona po plenu

Zelo priporočljiv pripomoček, s katerim pri mladem ptičarju vzpodbujamo nagon po plenu, zasnovano za stojo, natezanje in prinašanje ter mu ob tem omogočimo tudi veliko gibanja, je 2–3 metre dolga palica. Na njen konec privežemo vrstico enake dolžine. Na koncu vrvice je privezan kos povite zajčje kože ali primerek uplenjene male pernate divjadi (sraka, šoja ...). Ko tako »divjad« vržemo predenj in jo začnemo vleči, jo bo mlad ptičar hotel čim prej ujeti. Tega mu v začetku še ne dovolimo, zato navezano »divjad« visoko dvignemo in jo zopet spustimo na tla nekaj metrov pred mladičem. Če se psiček zopet zapodi za plenom, postopek ponovimo. Mladič bo spremenil taktiko: ne bo se več brezglavo zapodil za plenom, ampak bo preprosto obstal. Tako dosežemo, da mlad ptičar prvič »stoji na »divjad«, čeprav je ta zanj vidna. Občasno mu le dovolimo, da »plen« tudi ujame. S pomočjo vrvice, na kateri je privezana koža ali divjad, ga bomo z lahkoto privlekli k sebi. Psičku takoj ukažemo »sedi« ter ga ob tem narahlo potisnemo v sedeč položaj. Nato mu plen nežno vzamemo iz gobca. Sledita izdatna pohvala ter nagrada v obliki priboljška. Nato lahko ves postopek ponovimo. Na vrstico lahko navežemo najrazličnejšo

malo pernato in dlakasto divjad, ki pa za mladega psa ne sme biti pretežka. Pokojni dr. Tabel (1998) v svoji knjigi priporoča uporabo palice, vrvice in navezane kože (ali divjadi), in sicer ne le v času vzgoje, ampak tudi pozneje pri šolanju in utrjevanju vaje »dol« (down). Pri mladem ptičarju lahko vzpodbujamo zasnovano za prinašanje tudi na naslednji način. Psiček naj sedi na naši levi strani, navezan na dolgo vrstico. Primerek male divjadi vržemo na primerno oddaljenost od nas. Nekaj časa počakamo, nakar našega mladega učenca z enkratnim poveljem za prinašanje (»aport« ali »prinesi«) napotimo, da prinese odvrženo divjad. Ker ga imamo navezanega na dolgi vrstici, ga z njo potegnemo k sebi in mu na opisani način odvzamemo plen. Ves postopek mora biti izpeljan na način, ki je za mladiča prijeten, brez kakršne koli grobosti.

Odložljivost

Mladiča moramo naučiti tudi odložljivosti. Način učenja mladiča v času vzgoje se nekoliko razlikuje od šolanja odraslega psa. Mladič naj sedi, mi pa poklekne poleg njega na njegovo desno stran. Z levo roko primemo ovratnico, v desnici pa držimo priboljšek, ki ga položimo na mladičkov smrček in začnemo spuščati k tlom. Mladi-

Spodbujanje nagona po plenu in prva »stoja na divjad«

ček bo začel s smrkom slediti priboljšku. Le-tega nato premaknemo naprej predenj. V trenutku, ko se mladič pripravljaja, da bo legel, mu poveljujmo »prostor«. Zato, da se popolnoma uleže, je treba priboljšek premakniti dovolj pred psa. Nato sledita pohvala in nagrada. Vajo ponavljamo tako dolgo, da se mladič uleže na sam ukaz »prostor«. Postopoma se začnemo od njega odmikati, sprva na krajše, nato pa tudi na daljše razdalje. Če pes to vajo dobro izvaja, se mu lahko že skrijemo, seveda sprva le za kratek čas. Odložene psa nikoli ne kličemo k sebi, ampak gremo k njemu in ga s prostora »dvignemo«. Sčasoma bo mlad pes spoznal, da bomo po vsaki odložitvi zagotovo prišli ponj ter da bo takrat deležen tudi pohvale in nagrade.

njena desna roka ter enkrat en daljši pisk. Mladiča postavimo v ležeč položaj z nogami ob telesu, položaj glave pa ni tako pomemben. V času vzgoje učenje te vaje ne sme biti povezano s prisilo, ampak jo mora mlad pes spoznati postopoma. V tem obdobju naj bi mladič spoznal le osnove te vaje, resno šolanje vaje »dol« pa naj bi sledilo šele pozneje, v času šolanja našega štirinožnega pomočnika. Nekateri za učenje te vaje izkoristijo tudi čas hranjenja psa.

Igra z mladičem

Igra z mladičem je za njegov psihični razvoj zelo pomembna. Ves čas vzgoje naj se tako izmenjujejo krajša obdobja učenja vaj in obdobja razposajene igre. Temeljno pravilo igre je, da jo prekinemo takrat, ko je pes naj-

strahom. Nekateri vzreditelji pri vajajo na strel že mladiče v leglu. Ponavadi povežejo strel, svoj prihod in hrano, kar še zmanjšuje nevarnost strelopalahosti. Način, kako se pes odziva na strel, je v največji meri odvisen od trdnosti njegovih živcev in značaja. V Nemčiji ocenjujejo, da je pri nemškem kratkodlakem ptičarju na pomladanskih (Derby) in jesenskih (Solms) zrejših preizkušnjah odstotek psov, ki pri preizkusu trdnosti značaja dobijo najvišje ocene (4,4), okoli 95 %. To kaže na izjemno uravnotežen značaj tamkajšnjih psov.

Vlečke

V času vzgoje mladega ptičarja je ena od glavnih vaj vsekakor vlečka s hrano in pozneje delo na vlečkih divjadi. Pri prak-

tičnem lovu mora ptičar z nizkim nosom poiskati obstreljeno malo divjad in jo prnesti svojemu vodniku. Mlad pes mora spoznati, da le vztrajno sledenje po sledi na koncu privede do uspeha – polne posode s hrano. Razumljivo je, da vlečko s hrano delamo le z lačnim psom, ker bo tako uspeh veliko hitrejši. Prve vlečke s hrano naj bodo sprva dolge le nekaj metrov. Mladič naj jih na začetku izdeluje nepri vezan (prost), pri sledenju pa mu pomagamo tako, da mu s prstom kažemo na koščke hrane na tleh. Pozneje ga lahko privežemo na daljšo vrvico, dolžino vlečke pa podaljšujemo. Prve vlečke so postavljene v ravni črti, pozneje delamo tudi kljuke. Nato lahko začnemo za vlečke uporabljati najrazličnejšo malo divjad. Pazimo le, da za mladega psa ni pretežka. Ko mladič uspešno pride po sledu do konca ter zgrabi položeno divjad, ga s pomočjo vrvice povlečemo k sebi. Pred nami naj se usede, mi pa mu divjad narahlo odvezujemo. Delo na vlečkih je odlična predpriprava tudi za poznejše delo na zajčjem sledu in za delo po krvnem sledu. Ponavadi začnemo vlečke z divjadjo z mladim psom izdelovati, ko je ta star okoli tri mesece. Mnenja, kdaj ptičarja začeti učiti dela na krvnem sledu, pa se precej razlikujejo. Nekateri zagovarjajo začetek učenja šele po opravljeni JZP, jesenski zrejši preizkušnji (konec prvega polja), ali še pozneje. Drugi se s tem ne strinjajo in menijo, da je treba začeti uvajati mladega ptičarja v to zahtevno delo že zelo zgodaj. **Heinrich Uhde** (2002), dolgoletni predsednik Nemške zveze za lovsko uporabne pse, pa zagovarja stališče, da je treba začeti uvajati mladega ptičarja v delo po krvnem sledu že pri 9 tednih sta-

Spodbujanje zasnove za prinašanje

Vaja »dol«

Pri ptičarjih je pri poljskem delu vaja »dol« (down) ena od najpomembnejših. Dr. Janko Lokar jo v svoji knjigi Ptičarji (1930) imenuje tudi **glavna vaja**. Čeprav so se od takrat razmere v naših loviščih zelo spremenile, pa še vedno velja, da imamo pri poljskem lovu psa v rokah le, če dosledno obvlada vajo »dol«. Poleg tega je ob zdajšnji gostoti prometa na naših cestah to pravzaprav tudi edini način, da ga odvrnemo od nezaželene gonje divjadi in ga tako lahko učinkovito obvarujemo pred najhujšim. Znak za to vajo je navzgor izteg-

bolj navdušen. Tako bomo njegovo navdušenje tudi ohranili do pozne starosti.

Privajanje na strel

Pri privajanju mladega psa na strel je priporočljivo, da nam pri tem pomaga pomočnik. Vodnik naj se s psom igra, pomočnik pa naj v tem času odda strel iz strašilne pištole v oddaljenosti 80 do 100 metrov. Če se je mlad pes ustrašil, vajo prekinemo in jo nadaljujemo čez nekaj dni na večji oddaljenosti. Sčasoma bomo tudi pri bojazljivih psih s premišljeno vadbo dosegli, da pes ob strelu ne bo več reagiral s

Začetki izdelovanja vlečke

Prve vlečke ...

rosti. Pri tem ne uporabimo krvi in parkljev, ampak naredimo le kratko vlečko s kosom vampov, ki imajo za pse izredno privlačen dah. Na koncu sleda položimo posodico, v kateri so prav tako vampi, narezani na majhne koščke. Posodico pokrijemo s pokrovom. Ko mladič izdela sled in pride do pokrite posodice, lahko samo z našo pomočjo pride do hrane. Tako bo sčasoma ugotovil, da ga na koncu sleda ne čaka nikakršna »samopostrežna trgovina«, ampak da je potešitev njegove lakote na koncu odvisna le od vodnika. Tako lahko postavimo že temeljni kamen za poznejše delo *pokazača* oziroma *oblažja*.

Sledenje na človeški sledi

Pri delu z mladim psom omenimo še sledenje na človeški sledi. Na sprehodu izkoristimo trenutek, ko se mladič od nas oddalji in se mu skrijmo. Pes se bo vrnil in vodnika ne bo našel na pričakovanem mestu. Marsikateri mladič bo ob tem postalo strah, vendar se bo kmalu spom-

nil na svoj nos in nas z nosom pri tleh poiskal po naši sledi. Ko nas najde, ga je treba pohvaliti in tudi nagraditi. Drugi način vadbe dela na človeški sledi je s pomočjo pomočnika, ki psa drži, medtem pa se mi oddaljimo in skrijemo. Čez nekaj minut pomočnik psa spusti, da nas najde po našem sledu. Ta vaja je zelo koristna za poznejše delo ptičarja pri šarjenju, iskanju izgubljenih male divjadi ali predmetov in pri delu po krvnem sledu.

Spoznavanje z vodo

Kot sem že omenil, je treba mladega ptičarja v času vzgoje spoznati z vsemi okolji, kjer bo pozneje delal. Ko je star okoli 3 mesece, ga lahko že spoznamo z vodo. Nekateri vzreditelji poskrbijo, da se njihovi mladiči seznajajo z vodo, še preden jih oddajo novim lastnikom. Za spoznavanje z vodo izkoristimo tople poletne mesece. Voda ne sme biti premrzla. Najprimernejša je plitva stojajoča ali počasi tekoča voda; deročih se na vsak način izogibajmo. Pri spoznavanju z

vodo ne smemo nikoli uporabiti prisile. Mladiča odpeljemo do vode in mu tako omogočimo, da jo bo spoznal postopoma. V vodo lahko stopimo tudi sami. Mladiči so glede vodoljubnosti zelo različni. Nekateri bodo že kmalu sami zaplavali, pri drugih bo potrebno nekaj več časa. Ker je mladič na nas zelo navezan, lahko to s pridom izkoristimo in prebredemo plitvo vodo. Brez strahu nam bo sledil in se tako nehote spoznal z novim elementom. Pri tem lahko izkoristimo tudi prisotnost starejšega psa, ki ga mladič dobro pozna. Ker mladič rad posnema druge pse, mu bo z veseljem sledil v vodo in v njej tudi plaval. Starejšemu psu lahko v vodo vržemo tudi prinosilo, kar bo za mladiča še dodatna vzpodbuda. Tudi dolga palica z vrvico, na kateri je navezana koža, perut ali kos male divjadi, je lahko zelo koristen pripomoček za spoznavanje z vodo. »Divjad«, privezano na vrvico, mu nekajkrat vržemo na suhem, da jo pobere in nam jo prinese. Nato mu jo vržemo v plitvo vodo. Mladič ji bo brez strahu sledil, jo zgrabil in nam jo prinesel.

Pravilen odnos med vodnikom in lovskim psom

Za konec bi omenil še nekaj dejstev, za katere menim, da so za sam odnos med vodnikom in lovskim psom izredno pomembna, ne samo v času vzgoje in kasnejšega šolanja, ampak v celotnem skupnem življenju vodnika in psa. Predvsem trije dejavniki odločajo, ali bo pes ubogal svojega vodnika ali ne, in sicer: ali pes pozna povezavo med ukazom in določenim dejanjem, ki ga mora izvršiti, ali je dovolj motiviran in kot tretje spoštovanje, ki ga pes kaže do svojega vodnika. Prvi dejavnik je lahko izpolnjen le s primerno in pogosto vadbo. To pomeni, da je treba psu v času vzgoje in šolanja najprej na njemu razumljiv način pokazati, kaj od njega zahtevamo, nato pa vaje dovolj pogosto in dosledno tudi ponavljati. Za drugi dejavnik bi lahko rekli, da je, vsaj kar zadeva področje vzgoje in šolanja lovskih psov, nekoliko zapostavljen, čeprav je izredno pomemben, saj nekateri štejejo motivacijo kar za gonilno silo vzgoje. Predvsem v prvem letu ukvarjanja z mladim lovskim psom je zelo priporočljiva izdatna pohvala pa tudi nagrajevanje s priboljškom za dobro opravljena dejanja. Pri mladem psu se določena dejanja na tak

način hitreje zasidrajo v njegovi zavesti. Pozneje je treba nagrado uporabljati vse redkeje in nepredvidljivo. Tretji dejavnik, ki je prav tako pomemben in v veliki meri odloča o boljši ali slabši ubogljivosti lovskega psa, pa je vodnikova avtoriteta oziroma spoštovanje, ki ga pes kaže do vodnika. Mnogo vodnikov lovskih psov istoveti avtoriteto s fizičnim nasiljem in ustrahovanjem svojega psa. Tak pristop je največkrat napačen in ne daje pravih rezultatov. Posledice so lahko nepopravljive, predvsem pri bolj občutljivih psih. Naslednja tri »zlata pravila«, za katere menim, da je prav, da jih poznajo tudi lovski kinologi, povzemam po naši najbolj znani »psihologinji za pse«, mag. **Sabini Stariha Pipan**. Za pridobitev avtoritete vodnika so ključnega pomena in jih začnemo izvajati že prvi dan, ko mladič stopi v naš dom.

Prvo pravilo: Vsako stvar, ki za psa predstavlja nekaj dobrega (božanje, igra, posoda s hrano, sprehod ...), naj si pes zasluži. Na naš ukaz naj se pred nami usede, uleže ali stori kaj podobnega. Šele, ko bo ukaz dobro in natančno izvršil, ga bomo pobožali, se z njim poigrali, preden postavili posodo s hrano ali šli z njim na sprehod. Na tak način se nam pes nehote podredi, in to brez udarcev in podobnih metod. Pes bo postal do nas pozornejši, če si bo moral prislužiti vsako prijetno stvar.

Drugo pravilo: Pri vseh dejanjih, ki so povezana s psom, naj bo pobudnik vodnik in ne pes. Vsak vodnik lovskega psa je verjetno že kdaj doživel trenutek, ko hoče pes izsiliti našo pozornost, tako da nam npr. zariže glavo pod našo roko, se drgne ob nas in zahteva, da ga božamo, ali z laježem izsiljuje obrok hrane, sprehod in podobno. V takem primeru ga moramo popolnoma ignorirati. Čez nekaj časa ga pokličemo k sebi, zahtevamo, da se pred nami usede in obmiruje, nato ga pobožamo in lahko tudi nagradimo, na koncu pa ga odslovimo. Vodnik mora biti tisti, ki odloča, kdaj, kako in za koliko časa se bo ukvarjal s svojim psom.

Tretje pravilo: Doslednost. Če od psa nekaj zahtevamo, mora to tudi opraviti. Popuščanje se nam lahko maščuje, saj bo to pes kmalu začel s pridom izkoriščati. Kar je dovoljeno danes, je dovoljeno tudi jutri in obratno.

Saša Volarič

Nežen odzem prinesenega »plena«

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 5/I, m: 5/I, 19. 6., Ivan Imperl, Podgorica 10, 8290 Sevnica.
O: 4/I, m: 5/II, 15. 6., Drago Lešnik, Hramše 12, 3204 Dobrna.
O: 5/I, m: 5/I, 31. 5., Tomaž Batič, Lokavec 128/e, 5270 Ajdovščina.
O: 5/I, m: 4/II, 20. 4., Jože Zupan, Pečice 48, 3257 Podsreda.
O: 5/I, m: 5/II, 9. 6., Avgust Gabrič, Titova 90, 8281 Senovo.
O: 5/I, m: 5/I, 28. 4., Ladislav Čarman, Zloganje 31/a, 8275 Škocjan.

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 5/II, m: 4/I, 27. 6., Robert Krajnc, Zupančičeva 18, 4000 Kranj.

Brandl braki (SLRBrb):

O: 5/II, m: 5/I, 14. 6., Milan Udovč, Podvin 238, 3310 Žalec.
O: 5/I, m: 5/I, 11. 6., Dušan Grm, Ribniki 23, 8290 Sevnica.
O: 4/I, m: 5/I, 6. 6., Jože Zupan, Pečice 48, 3275 Podsreda.
O: 5/I, m: 5/II, 10. 6., Marjan Dajčman, Kal 21, 8333 Semič.

Istr. kdl. goniči (SLRGik):

O: 5/I, m: 5/I, 25. 5., Anton Mavrič, Šlovrenc, 5212 Dobrovo.
O: 5/I, m: 4/I, 5. 4., Danilo Kozlovič, Trsek 32, 6273 Marezige.

Resasti istrski goniči (SLRGlr):

O: 5/I, m: 5/I, 31.5., Filip Bak, Vrhpolje 19, 6240 Kozina.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 23. 6., Franc Kraševac, Praproče 15, 8351 Straža.
O: 5/I, m: 5/II, 15. 6., Vinko Močnik, Pot v Čelo 29, 5282 Cerklje.

Bavarski barvarji (SLRBB):

O: 4/I, m: 4/II, 17. 4., Igor Humer, Pod gradom 7, 5220 Tolmin.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

O: 5/I, m: 5/I, 26. 6., Robert Eler, Orehovlje 39, 5291 Miren.
O: 5/I, m: 5/I, 13. 6., Maks Vidmar, Rapljevo 14, 1313 Struge.

O: 5/I, m: 5/I, 15. 6., Franc Francelj, Rapljevo 30, 1313 Struge.

O: 5/I, m: 5/I, 16. 6., Janez Orešnik, Raskovec 33, 1360 Vrhnik.

O: 5/I, m: 4/I, 16. 4., Anton Česnik, Onok 2, 1330 Kočevje.

Nemški goniči (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 22. 4., Bojan Habjan, Stranska pot III/8, 1290 Grosuplje.

O: 4/I, m: 5/I, 14. 4., Martin Gobec, Sotelska 54, 3250 Rogaška Slatina.

Irski setri (SLRIS):

O: 5/PZP, m: 5/III, 6. 5., Urška Tavčar, Dorfarje 6, 4209 Žabnica.

Zlati prinašalci (SLRGR):

O: 5/VP, m: 5/VP, 24. 6., Vinko Bolta, Gozdna pot 5, 1261 Dobrunje.

O: 5/VP, m: 5/VP, 13. 6., Vinko Bolta, Gozdna pot 5, 1261 Dobrunje.

O: 5/VP, m: 5/VP, 13. 6., Vinko Bolta, Gozdna pot 5, 1261 Dobrunje.

Labradorci (SLRLr):

O: 5/I, m: 5/I, 3.5., Rudolf Bauman, Sp. Dobrenje 36/b, 2211 Pesnica.

Gladkodlaki prinašalci (SLRFR):

O: 5/II, m: 4/II, 4. 5., Borut Teran, Pristavška c. 12, 4290 Tržič.

O: 5/I, m: 5/I, 3. 5., Bojan Omahen, Taborska c. 39, 1290 Grosuplje.

Koker španjeli (SLRKš):

O: 5/II, m: 5/I, 2. 5., Marko Zamuda, Ključarovič 34, 9242 Križevci.

Špringer španjeli (SLRšš):

O: 5/I, m: 5/I, 18.6., Ciril - Metod Kamnar, Frenkova pot 13, 1261 Dobrunje.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Rjavci:

O: 5/II, m: 5/I, 1. 6., Eljo Cigoj, Potoče 45, 5263 Dobravlj.

O: 4/II, m: 5/II, 17. 5., Bogdan Jež, Sela pri Šmarju 22, 1290 Grosuplje.

Serci:

O: 5/I, m: 5/I, 8.6., Štefan Rupert, Črna vas 95, 1000 Ljubljana.

O: 5/I, m: 5/I, 28.5., Vinko Otorepec, Vrbje 10, 3310 Žalec.

5. 5. 2004

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Prodaj imetnikom nabavnega dovoljenja naslednje lovsko orožje: **karabinko** Mauser, kal. 7 x 57, s str. daljnogledom 4 x povečave; **šibrenico** - brezpetelinko Sauer Suhl, kal. 16 - 16, **šibrenico** brezpetelinko, kal. 12/12. Kovač, tel.: (03) 545-23-63.

Prodaj starejšo puško Sauer - Suhl, kal. 16 - 16. **Kupim cevi**, kal. 12/12, za CZ tip 584 - 15. Tel.: 041/264-663.

Prodaj dve psički pasme brandl brak, poležene 7. 3. 2004. Tel.: 040/530-921 ali (03) 56-21-847.

Prodaj boroveljsko bokarico, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom in rusko **šibrenico**, kal. 12/12. Tel.: (01) 750-10-05.

Prodaj karabinko kal. 7 x 57 in **šibrenico** - brezpetelinko, kal. 16 - 16. Obe puški sta v odličnem stanju (prvi lastnik). Kopiti sta okrašeni z rezbarijo. Tel.: 041/716-028.

Kupim psa goniča, starega 3 - 4 leta, za lov na zajca in divjega prašiča. Pes mora imeti odličen nos, iskati blizu in kratko goniti. Ne sme goniti srnjadi. Preskus v mojem lovišču, med srnjadjo. Tel.: 041/810-155.

Gumbi iz jelenje roževine, za lovske kroje in lovske jope. Izdeluje Anton Intihar, Kamnik pod Krimom 8/a, 1352 Preserje. Tel.: (01) 36-31-293.

Izdelujem gamsove čope (divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 514-11-81 ali 041/819-231.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice in **ptičje krmilnice** (več vrst). **Montiram tudi lovske trofeje** na podložne deščice iz naravnega lesa. Tel.: (01) 895-15-96.

Zelo ugodno prodaj nov Revolver Taurus, mod. 605, kal. .357 mag. (cev 3 inče) - 76 mm, INOX (nerjaveč), dodatni ročaj iz orehovine, nabojnik ter naboje. Cena 70.000 sit. Tel.: 031/723-135.

Kupim, dobro ohranjeno kombinirano puško, kal. .243 Win. / 20 Mag. Tel.: 041/898-959.

Prodaj malo uporabljano boroveljsko bokarico, izdelak Sodie, kal. 16/6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Zeiss 1,5 - 6 x 42 (Suhl montaža). Puška je bogato gravirana. Cena 620.000 sit. Tel.: 031/800-905.

Prodaj variabilni strelni daljnogled Zeiss 2,5 - 10 x 52 T iz lahke kovine, s šino. Strelni križ št. 1. Daljnogled je bil uporabljen, vendar je odlično ohranjen. Cena 600 €. Tel.: 041/376-491, ob delavnih dopoldne.

Kupim dobro ohranjeno repetirko (kal. 7 x 64; .30 - 06; .308 Win. ali 8 x 57 JS), po možnosti **prirejeno za levičarja**; lahko s montiranim str. daljnogledom. Tel.: 041/626-052.

Prodaj boroveljsko bokarico (Borovnik), kal. 12/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 12/12 in s

strelnim daljnogledom Habicht 6 x 42. Tel.: 040/625-299.

Prodaj posavske goniče odličnih staršev, poleženi 22. 4. 2004. Tel.: 041/754-662.

Ugodno prodaj češko bokarico, malo uporabljano, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom Meopta 4 x 32. Cena 110.000 sit. Tel.: (05) 304-12-66.

V **psarni Suhorobarski** so na prodaj **kakovostni mladiči iz dveh legel brandl brakov** (stari 8 tednov), odličnih delovnih staršev (odličnih »prašičarjev« in »krvosledcev«) ter dobitnikov večkratnih najvišjih mednarodnih naslovov za zunanost (Ch.J, Ch.SLO, CACIB, BOB ...). Dodatne informacije po telefonu 041/704-836 ali (01) 83-66-569.

Prodaj brak-jazbečarko, poleženo 9. 2. 2004. Starši so odlični »prašičarji« in »krvosledci«. Tel.: 031/427-499.

Prodaj črne brak-jazbečarje, delovnih staršev. Oče tuj plemenjak. Leglo 20. 4. 2004. Tel.: 041/722-883; Gregorič.

Prodaj repetirko Crvena Zastava, kal. .30 - 06, s str. daljnogledom Tasco. Tel.: 041/524-584.

Prodaj karabinko CZ, kal. 7 x 57, s str. daljnogledom 6 x 40 (Suhlova montaža) in **šibrenico** Brno, kal. 12/2, z ejektorji in enim sprožilcem. Obe puški sta kot novi. Tel.: 041/727-227.

Prodaj mlade nemške prepeličarje serce, potomce vrhunskih staršev. Mati in oče sta telesno odlično ocenjena, s I. oceno v delu in imata opravljeno tekmo po KS. Oba imata več mednarodnih priznanj. Tel.: 041/444-873, po 20. uri ali (03) 734-03-05.

Prodaj mlade planinske goniče (leglo 20. 2. 2004); so vrhunske vzrejne in delovne linije. Starši so vsestransko lovsko uporabni, odlični goniči divjih prašičev, lisic in primerni za delo po KS. Tel.: (02) 88-44-633 ali 031/613-302.

Prodaj trap puško SKB, mod. 605, zelo dobro ohranjeno. Tel.: (02) 876-12-74 ali 041/237-569.

Prodaj mlade nemške prepeličarje serce; mati: 5 / I., oče 5 / I. Tel.: 041/837-745.

Prodaj leglo nemških kdl. ptičarjev, odličnih delovnih staršev. Leglo 7. 4. 2004. Tel.: (05) 301-63-72 ali 051/210-638.

Prodaj mlade resaste jazbečarje, potomce odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/764-869.

Kupim: lepo ohranjene **nemške ali avstrijske puške** prelameče - šibrenico, polrisanico, trocevko, štiricevko, dvocevno risanico; rusko petelinko; Winchester starejše izdelave; trofejne samokrese - kolenarico P.08, Mauser 7,63 mm (s kopitom), Colt 11,43 mm, Steyr 8 mm, Gasser 11 mm; daljnogled Hen-soldt/Zeiss Dyalot 8 x 56. Tel.: 041/223-460.

JUNIJ									
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navtič.)						
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec			
1. To	18:55	3:51	5:14	20:46	3:47	22:13			
2. Sr	20:22	4:21	5:14	20:47	3:46	22:14			
3. Če	21:46	4:59	5:13	20:48	3:46	22:15 ☼			
4. Pe	22:59	5:50	5:13	20:48	3:45	22:17			
5. So	23:55	6:57	5:12	20:49	3:44	22:18			
6. Ne	-----	8:15	5:12	20:50	3:43	22:19			
7. Po	0:37	9:36	5:11	20:50	3:43	22:20			
8. To	1:8	10:56	5:11	20:51	3:42	22:21			
9. Sr	1:32	12:12	5:11	20:52	3:42	22:21 €			
10. Če	1:52	13:24	5:11	20:52	3:41	22:22			
11. Pe	2:10	14:33	5:10	20:53	3:41	22:23			
12. So	2:27	15:40	5:10	20:53	3:40	22:24			
13. Ne	2:44	16:47	5:10	20:54	3:40	22:24			
14. Po	3:3	17:54	5:10	20:54	3:40	22:25			
15. To	3:24	19:1	5:10	20:55	3:40	22:26			
16. Sr	3:52	20:6	5:10	20:55	3:39	22:26			
17. Če	4:25	21:7	5:10	20:56	3:39	22:27 ☼			
18. Pe	5:7	22:1	5:10	20:56	3:39	22:27			
19. So	5:58	22:46	5:10	20:56	3:40	22:27			
20. Ne	6:58	23:22	5:11	20:56	3:40	22:28			
21. Po	8:3	23:52	5:11	20:57	3:40	22:28			
22. To	9:11	-----	5:11	20:57	3:40	22:28			
23. Sr	10:20	0:16	5:11	20:57	3:40	22:28			
24. Če	11:29	0:36	5:12	20:57	3:41	22:28			
25. Pe	12:39	0:54	5:12	20:57	3:41	22:28 ☼			
26. So	13:51	1:12	5:12	20:57	3:42	22:28			
27. Ne	15:7	1:30	5:13	20:57	3:42	22:28			
28. Po	16:27	1:51	5:13	20:57	3:43	22:27			
29. To	17:50	2:17	5:14	20:57	3:43	22:27			
30. Sr	19:15	2:49	5:14	20:57	3:44	22:27			

Prodaj stare umetniške slike (olje/platno) z lovsko in sorodno tematiko. Tel.: 041/223-460.

Prodaj valilna jajca poljskih jerebic, fazanov in rac mlakaric. Tel.: 041/717-464.

Prodaj risanico Mauser, kal. 6,5 x 68, cev Böhler spezial, s str. daljnogledom Falke 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 041/984-831.

Prodaj risanico Mauser, kal. .270 Win., izdelek Save – Kranj, s str. daljnogledom Niko Stirling 6 x 40. Cena 125.000 sit. Tel.: 041/227-087.

Prodaj neuporabljen variabilni strelni daljnogled Swarovski 2,2 – 9 x 42 (str. križ št. 4, lahka kovina, s šino), z v Borovljah izdelanimi Suhlovimi montažnimi deli. Cena 700 €. Tel.: 041/376-491, dopoldne, ob delavnikih.

Prodaj lovski puški: šibrenico, kal. 16 – 16, in **karabinko**, kal. 7,9 mm (8 x 57 JS), s str. daljnogledom 4 x 32. Tel.: 041/265-559.

Prodaj risanico – prelamačo, znamke Pedretti, kal. .22 Hornet, s str. daljnogledom 4 x 32 Zeiss Jena. Tel.: 031/615-489.

Prodaj dve puški znamke Merkel Suhl: **šibrenico** brezpetelinko z ejektorji, kal. 12 – 12, in **tricevko**, 16 – 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom 6 x 42. Puški sta kot novi, cena ugodna. Tel.: 041/800-229, zvečer.

Kupim karabinko Mauser M 98, kal. 8 x 57 JS, lahko starejša, brez str. daljnogleda. Tel.: 041/496-430.

Prodaj lepo leglo mladičev črnih brak-jazbečarjev, odličnih staršev. Oče: CAC, CACIB; mati BOB, CAC. Možnost prevzema mladičev po 25. 6. 2004. Tel.: 041/711-826.

Prodaj brak-jazbečarje, stare 2 meseca. Tel.: (01) 895-53-596 ali 031/497-824.

molex
LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Tel.: 00386 (01) 562 13 10

STRELSKI BREZROKAVNIKI
LOVSKI BREZROKAVNIKI IZ LODNA
POLO MAJICE, KRATEK ROKAV
POLO MAJICE, DOLG ROKAV
DELOVNE HLAČE IZ
VODOODBOJNEGA BOMBAŽA
JAKNE IZ TERMOVELURJA
LOVSKE ČEPICE

Prodaj mladiče, nemške prepeličarje – serce. Oče Björn v. d. Schanenburg (5/I), CAC, CACIB; mati Ada (5/I). Tel.: (01) 895-25-49 ali 051/344-321.

Prodaj vrhunski kožuh - preprogo medvedke (srebrna medalja) in **medvedjega mladiča** (cel, dermoplastičen prepat). Tel.: 031/638-240.

Prodaj novo trap puško (kal. 12/12) Beretta 686. Tel.: 051/312-664.

Prodaj tricevko Suhl, kal. 12 – 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 4 x 32. Tel.: 041/657-531.

Prodaj kratkodlakko istrsko goničko. Tel.: 031/257-182.

Prodaj psičke pasme resasti jazbečar, stare 2 meseca. Tel.: 040/230-557.

Prodaj dobro ohranjene lovske puške: polrisanico – petelinko, kal. .222 – 16, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža), cena 135.000 sit; obnovljeno **šibrenico** – petelinko - dratenko, kal. 16 – 16 (cena 80.000 sit); ter dobro ohranjeno **karabinko** CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža), cena 135.000 sit. Tel.: 041/877-757.

Ugodno prodaj naslednje puške: karabinko CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Habicht 6 x 42, **karabinko** Sava – Kranj, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Habicht 6 x 42 in **šibrenico** FEG, kal. 12 – 12. Tel.: (02) 251-10-55, od 8. do 19. ure.

»Prinesel sem« - naslikala (akril - olje) Doroteja Kocmur – Meštrovič

OBVESTILO

Društvo ljubiteljev nemških prepeličarjev (DLNP) – Celje obvešča vse svoje člane, da bo

LETNI ZBOR DLNP

v nedeljo, **20. junija 2004**, z začetkom ob **9. uri** v lovskem domu RINKA pri Žalcu.

Prosimo za vašo zanesljivo udeležbo in točnost.

Lovsko-kinološki pozdrav!

Tajnik DLNP - Celje
Slavko Kovač

Društvo ljubiteljev ptičarjev

vabi na

REDNI OBČNI ZBOR,

ki bo v soboto,

12. 6. 2004, ob 15. uri

v lovskem domu LD Boris Kidrič v Zgornji Hajdini 103/E pri Ptuj.

Lovska družina Braslovče

vabi na

I. tradicionalno meddružinsko strelsko tekmovanje v počastitev DNEVA DRŽAVNOSTI,

ki bo v petek, 25. 6. 2004, z začetkom ob 8. uri

NA STRELIŠČU BOŠTUNOVEC PRI ŽOVNEKU V BRASLOVČAH.

Pot do strelišča bo označena iz smeri Celje – Ljubljana v kraju Šentrupert.

PROGRAM TEKMOVANJA:

- 20 glinastih golobov
- 10 strelav na tarčo srnjak
- 5 strelav na tarčo bežeči merjasec

Tekmovale bodo tričlanske ekipe ene lovske družine in posamezniki, pa tudi veterani.

Za obe konkurenci velja pravilo, naj bodo tekmovalci iz ene lovske družine!

NAGRADE:

- najboljše ekipe bodo prejele pokal,
- najboljši posamezniki in veterani pa bodo poleg pokalov prejeli tudi bogate praktične nagrade.

Pridite v Braslovče v Savinjsko dolino, povabite svoje najbližje in se sami prepričajte o naši gostoljubnosti.

Več informacij dobite pri referentu za strelstvo Dušanu Urankarju: GSM: 041-634-258.

Tekmovanje bo v vsakem vremenu, ker so vsa strelišča pokrita.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

HRVAŠKA

2-DNEVNI PROGRAM LOVA
z vključenim bivanjem in hrano, organizacijo lova ter odstrelom štirih glav parkljaste divjadi: jelena z rogovjem do 3 kg, košute ali šilarja, teleta in enega netrofejnega divjega prašiča 235.000 SIT
(mogoči tudi večdnevni paketi z odstrelom 2 glav parkljaste divjadi na dan)

RUSIJA

7-dnevni "ALL-INCLUSIVE" program lova od Ljubljane do Ljubljane z odstrelom EVROPSKEGA LOSA 830.000 SIT

MONGOLIJA

12-DNEVNI "ALL-INCLUSIVE" program lova z vključenimi poleti od Ljubljane naprej, vsemi prevozi, bivanjem in hrano, celotno organizacijo lova ter odstrelom SIBIRSKEGA JELENA – MARALA 744.000 SIT
(na tem lovu je mogoč tudi odstrel sibirskega srnjaka in volka)